

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ) ΑΘΗΝΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Πολιτιστική επικοινωνία και Δημοτικές Βιβλιοθήκες

Μελέτη περίπτωσης Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Λάμπρη Μαρίνα, 08/101

Μπουνάτσου Μαρία, 11/028

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Κα. Αλεξανδρή Ελένη

Αθήνα, Νοέμβριος 2017

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την καθηγήτρια Κα. Ελένη Αλεξανδρή, καθώς με τις γνώσεις και την εμπειρία της συνέβαλε καταλυτικά στην έρευνά μας. Μεγάλη ήταν επίσης η προσφορά και οι γνώσεις που μας μετέδωσαν όλοι οι καθηγητές του τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης καθώς και το προσωπικό της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας. Τέλος, εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στους φίλους και ιδιαίτερα στους γονείς μας, για τη διαρκή και σταθερή συμπαράσταση καθ' όλη την ακαδημαϊκή μας πορεία, καθώς και την συμβολή τους στην, όσο το δυνατόν, καλύτερη εικόνα της εργασίας μας.

Περίληψη

Στη σύγχρονη εποχή οι πολιτιστικοί οργανισμοί στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, αναλαμβάνουν πολιτιστικές δράσεις σε διαφόρους τομείς. Ειδικότερα εκτός των άλλων προβάλλουν το έργο και τις δυνατότητες που έχουν οι Δημοτικές Βιβλιοθήκες, οι οποίες συμβάλλουν στην πολιτιστική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και βασίζονται στο υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος, γνώσεων αλλά και προβληματισμών του κοινού. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πολιτιστική επικοινωνία είναι η επικοινωνία των πολιτιστικών οργανισμών και πιο συγκεκριμένα ο τομέας των εργαλείων για την ανάλυση, την έρευνα, τη διαχείριση, την οργάνωση και τον σχεδιασμό της επικοινωνιακής στρατηγικής αυτών.

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί η σπουδαιότητα της πολιτιστικής επικοινωνίας για τη βιωσιμότητα ενός πολιτιστικού οργανισμού, τα χαρακτηριστικά των πολιτιστικών οργανισμών, η οργάνωση και η δομή αυτών, η ανάλυση και επίτευξη στόχων, τα είδη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, οι κατηγορίες κοινού στις οποίες απευθύνονται οι δράσεις ενός οργανισμού καθώς και οι τρόποι επικοινωνίας του οργανισμού αυτού με το κοινό.

Όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά ενός πολιτιστικού οργανισμού έχουν ως σκοπό τη διατήρηση και τη συνέχιση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε θέματα παιδείας, άθλησης, θεάματος, διαφόρων εκδηλώσεων, προβολής έργων τέχνης, ιστορίας, περιβάλλοντος, θρησκείας και λαογραφίας. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στην ιστορική αναδρομή των βιβλιοθηκών, στις Δημόσιες και Δημοτικές, καθώς και στις υπηρεσίες που προσφέρουν.

Με ερωτηματολόγιο που θα καταρτιστεί και θα διανεμηθεί στους αναγνώστες-κοινό της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας θα ερευνηθεί η επικοινωνιακή πολιτική της βιβλιοθήκης αυτής στον τομέα του πολιτισμού. Τέλος, η έρευνα που θα παρουσιασθεί για την Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας θα περιλαμβάνει στοιχεία ιστορικά, τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας της, τις αρμοδιότητες της, καθώς επίσης τις εκδηλώσεις, τα προγράμματα και τους τρόπους επικοινωνίας με το κοινό.

Λέξεις-κλειδιά

Πολιτισμός, πολιτιστικός οργανισμός, πολιτιστική ανάπτυξη, πολιτιστική πολιτική, πολιτιστική επικοινωνία, πολιτιστικά θέματα, Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, απόκτηση υλικού, επεξεργασία υλικού, διαχείριση, οργάνωση.

Abstract

In recent times, the cultural organizations, as part of their responsibilities, they have undertaken cultural actions in different sectors. More specifically, these actions include promoting the activity and the potential of public libraries, which contribute to the cultural development of local societies as they are based on a combination of a high degree of knowledge, interest and inquiringness of the public. It should be highlighted that cultural communication is considered the basis of communication between the different cultural organizations. More specifically, this type of communication includes all the different techniques for analysis, research, management, organization and planning of the communicative strategy of these organizations.

In this project, the importance of the cultural communication for the viability of a cultural organization will be further analyzed, in addition to the characteristics of these organizations, their configuration and structure, the analysis and accomplishment of their targets, the different types of cultural activities organized by them, the categories of the public that these cultural activities are aimed to and finally the variety of communication ways between the organization and the public.

All of the above characteristics of a cultural organization aim to preserve the cultural heritage in different sectors including education, athletics, history, environment, religion, folklore art and a variety of events, including performances and projection of art works. There will be a special reference in the historical recursion of the libraries, public and municipal ones, as well as a reference to the services they provide.

A questionnaire is going to be designed and distributed to the public audience of the Municipal Library of Kallithea, with the aim to contribute to the research that is going to be undertaken on the communication policy of this library in the cultural sector. Finally, the research that is going to be presented about the Public Library of

Kallithea will include historical elements surrounding the aim of the library and the way this library functioned in relation to the responsibilities, events, programs and ways of communication with the public audience. Therefore, this project is mainly referred to the public audience of the library and the aim is to achieve some constructive conclusions.

Keywords

Civilization, cultural organization, cultural development, cultural policy, cultural communication, culture, Municipal Library of Kallithea, obtaining material, material processing, management, organization.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1: Πολιτισμός	4
1.1 Αναλύοντας τις έννοιες του πολιτισμού και της κουλτούρας	4
1.2 Προσδιορίζοντας την έννοια της πολιτιστικής επικοινωνίας	7
1.3 Σχέση πολιτισμού - πολιτιστικής επικοινωνίας.....	9
1.3.1 Πολιτιστική κληρονομιά.....	10
1.4 Η σημασία της πολιτιστικής επικοινωνίας για τη βιωσιμότητα ενός οργανισμού	12
1.5 Πολιτιστική επικοινωνία και Βιβλιοθήκες	13
Κεφάλαιο 2: Πολιτιστικοί οργανισμοί.....	16
2.1 Ορισμός και χαρακτηριστικά πολιτιστικών οργανισμών.....	16
2.1.1 Οργανισμοί Πολιτιστικής Κληρονομιάς - UNESCO	18
2.2 Οργάνωση και δομή των πολιτιστικών οργανισμών.....	21
2.3 Στρατηγικός σχεδιασμός πολιτιστικών οργανισμών.....	25
2.3.1 Ανάλυση στόχων - Υπηρεσιών.....	25
2.3.2 Είδη πολιτιστικών δραστηριοτήτων	27
2.3.3 Κατηγορίες κοινού στις οποίες απευθύνονται οι δράσεις ενός οργανισμού.....	30
2.3.4 Τρόποι επικοινωνίας ενός πολιτιστικού οργανισμού με το κοινό	32
2.4 Ο ρόλος των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνιακή πολιτική ενός Πολιτιστικού Οργανισμού.....	34
Κεφάλαιο 3 : Βιβλιογραφική επισκόπηση στο θεσμό των Βιβλιοθηκών	38
3.1 Ιστορική αναδρομή στο θεσμό των Βιβλιοθηκών.....	38
3.1.1. Οι Βιβλιοθήκες στην αρχαιότητα	38
3.1.2. Οι Βυζαντινές Βιβλιοθήκες	41

3.1.3. Οι Βιβλιοθήκες στη Νεότερη Ελλάδα	43
3.1.4. Οι Βιβλιοθήκες σήμερα	44
3.2. Δημόσιες και Δημοτικές Βιβλιοθήκες.....	46
3.3 Ο ρόλος των Βιβλιοθηκών στην εποχή του Διαδικτύου	50
Κεφάλαιο 4: Μελέτη περίπτωσης - Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας	53
4.1 Το προφίλ της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας	53
4.1.1 Σκοπός.....	54
4.1.2 Διοίκηση - Προσωπικό	58
4.1.3 Τμήματα Βιβλιοθήκης	60
4.1.3.1. Τμήμα Δανεισμού	60
4.1.3.2. Πληροφοριακό Τμήμα	61
4.1.3.3. Παιδικό - Εφηβικό Τμήμα.....	63
4.1.3.4. Τμήμα Οπτικοακουστικών μέσων	64
4.1.3.5. Τμήμα Υπολογιστών	65
4.1.3.6. Αναγνωστήριο	65
4.1.3.7. Τμήμα Περιοδικών.....	66
4.1.4 Προσκτήσεις Υλικού	67
4.1.5 Εκδηλώσεις - Προγράμματα.....	68
4.2 Η πολιτιστική πολιτική της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας.....	70
4.2.1 Οι πολιτιστικές δράσεις της Δημοτικής Βιβλιοθήκης	72
4.3 Επικοινωνιακή Στρατηγική της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας	73
4.3.1 Τρόποι επικοινωνίας της Βιβλιοθήκης με το κοινό	74
Κεφάλαιο 5 : Μεθοδολογία της Έρευνας	76
5.1 Μεθοδολογία Έρευνας	76
5.2 Ερωτηματολόγιο.....	78
5.2.1 Περιεχόμενο ερωτήσεων	79

5.2.2 Τρόποι συμπλήρωσης ερωτηματολογίου.....	80
5.3 Αξιοπιστία και Ηθική Έρευνας	81
Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα έρευνας - Συμπεράσματα	82
6.1 Προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας.....	82
6.2 Ανάλυση των στοιχείων	82
6.2.1 Ανάλυση ερωτηματολογίου χρηστών	83
6.2.2 Ανάλυση έρευνας για το προσωπικό	97
6.3 Συμπεράσματα - προτάσεις	112
Βιβλιογραφικές Αναφορές	117
Ελληνική βιβλιογραφία	117
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	125
Παράρτημα 1	127
Παράρτημα 2	128
Παράρτημα 3: Συνέντευξη	129
Παράρτημα 4: Ερωτηματολόγιο	133
Ερωτηματολόγιο - χρήστες	133
Ερωτηματολόγιο - εργαζόμενοι	138

Εισαγωγή

Σε μια απαιτητική εποχή που οι κοινωνίες, μεταξύ των άλλων, αναζητούν προγράμματα, εκδηλώσεις, δράσεις πολιτιστικού περιεχομένου με όσο το δυνατόν χαμηλότερο κόστος, οι Δημοτικές Βιβλιοθήκες, όπως και άλλοι πολιτιστικοί οργανισμοί και κοινωνικοί φορείς, καλούνται να ξεπεράσουν τα όποια εμπόδια και να συμβάλουν στην ικανοποίηση των διαρκώς μεταβαλλόμενων συνθηκών, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα, που έχει δημιουργήσει η οικονομική κρίση, όσο και τις απαιτήσεις του κοινού.

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί λοιπόν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους, αναλαμβάνουν ανάλογες δράσεις σε διάφορους τομείς καλλιτεχνικούς - κοινωνικούς-πνευματικούς, όπως θέατρο, κινηματογράφο, αθλητισμό, μουσική παράδοση, προσφυγικό - μεταναστευτικό ζήτημα, διάδοση και συμβολή του βιβλίου, ιστορική μνήμη, χορό, εθιμοτυπικές παραδόσεις.

Η προσφορά των Δημοτικών Βιβλιοθηκών ως φορείς πολιτισμού, είναι πολύ σημαντική, καθώς συμβάλλουν στην πνευματική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Αποτελούν δημιούργημα της πολιτιστικής και ανθρώπινης επικοινωνίας και αποτελούν παρακαταθήκη για το μέλλον και την εξέλιξη του πολιτισμού. Ως οργανισμοί τοπικού και εθνικού επιπέδου, οφείλουν να συγκεντρώνουν, να επεξεργάζονται, να διατηρούν και να εξασφαλίζουν πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά.

Η βιβλιοθήκη λειτουργεί ως μορφωτικό, πνευματικό και ψυχαγωγικό κέντρο. Η συνεισφορά της συνίσταται στο γεγονός ότι θέτει το πλούσιο υλικό της και τις υπηρεσίες της δωρεάν στη διάθεση του κάθε πολίτη, του προσφέρει ισότιμη συμμετοχή στο δικαίωμα της μόρφωσης, της πληροφόρησης και της αισθητικής καλλιέργειας. (<http://lekynthos.library.ucy.ac.cy>)¹

Για τον κάθε πολιτιστικό οργανισμό, η επικοινωνία είναι ο τομέας εκείνων των εργαλείων και μεθόδων για την ανάλυση, την έρευνα, τη διαχείριση, την

¹ [Τελευταία πρόσβαση στις 2/01/2017]

οργάνωση και το σχεδιασμό επικοινωνιακής στρατηγικής. Οι Δημόσιες και Δημοτικές Βιβλιοθήκες, οι οποίες διαθέτουν οργανωμένες πηγές γνώσης και χρήσης νέων τεχνολογιών, αποτελούν «διάλυο» προς τη γνώση και έχουν πρωταρχικό ρόλο στη «δια βίου μάθηση». (www.e-yliko.index.php)²

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη των IFLA/UNESCO, για τη Δημόσια Βιβλιοθήκη το 1994, η Δημόσια Βιβλιοθήκη είναι το τοπικό κέντρο πληροφόρησης, που θέτει στη διάθεση του κοινού, κάθε είδους γνώση και πληροφόρηση. Είναι η τοπική πύλη που οδηγεί στη γνώση, παρέχει τις βασικές προϋποθέσεις για τη δια βίου εκπαίδευση, την πολιτιστική εξέλιξη του ατόμου και κοινωνικών ομάδων. Μπορεί να καταστεί το τοπικό κέντρο παιδείας και της ανύψωσης του πνευματικού επιπέδου της κοινωνίας γενικότερα.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, πραγματευόμαστε την σπουδαιότητα που κατέχει η επικοινωνία αναφορικά με την βιωσιμότητα ενός πολιτιστικού οργανισμού. Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο, αναφερόμαστε γενικά στην έννοια του πολιτισμού, αναλύοντας τόσο τη συγκεκριμένη έννοια, όσο και εκείνη της κουλτούρας και στη συνέχεια, εισάγουμε τον αναγνώστη στην έννοια της πολιτιστικής επικοινωνίας, τονίζοντας ιδιαίτερα τη σημασία της, καθώς και τη σχέση της με τον πολιτισμό, αλλά και την αξία που έχει για την βιωσιμότητα ενός οργανισμού, όπως είναι παραδείγματος χάριν και μία βιβλιοθήκη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε εν γένει στους πολιτιστικούς οργανισμούς, ειδική κατηγορία των οποίων είναι και οι οργανισμοί Πολιτιστικής Κληρονομιάς - UNESCO, παραθέτοντας τα βασικά τους χαρακτηριστικά, καθώς και την οργάνωση, τη δομή τους και τον στρατηγικό σχεδιασμό τους, το γνώμονα σύμφωνα με τον οποίο θέτουν τους στόχους τους, τα είδη των δραστηριοτήτων που οργανώνουν και υλοποιούν, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους τελικά επικοινωνούν με το κοινό τους, εστιάζοντας ιδιαίτερα στο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι νέες τεχνολογίες με αυτό.

Εν συνεχεία, ορμώμενη τόσο από την ελληνική, όσο και από την ξενόγλωσση βιβλιογραφία, πραγματοποιούμε μία βιβλιογραφική επισκόπηση στο θεσμό των βιβλιοθηκών, πραγματοποιώντας μία ιστορική αναδρομή και τελικά εξειδικεύοντας την μελέτη μας, με την περίπτωση των δημόσιων και των δημοτικών βιβλιοθηκών

² [Τελευταία πρόσβαση στις 3/01/2017]

και ιδιαίτερα στο ρόλο που αυτές καλούνται να διαδραματίσουν στην εποχή μας, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ευρεία διάδοση του διαδικτύου.

Προκειμένου να γίνει όσο το δυνατόν πληρέστερη η μελέτη μας, αλλά και για να αποκτήσουμε μία όσο το δυνατόν πιο σαφή και ολοκληρωμένη εικόνα του υπό μελέτη ζητήματος, επιλέξαμε να μελετήσουμε μία περίπτωση δημοτικής βιβλιοθήκης, που ήταν εκείνη της Καλλιθέας. Αφού πρώτα συγκεντρώσαμε και παρουσιάσαμε πληροφορίες αναφορικά με το προφίλ της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης, σκιαγραφήσαμε την πολιτιστική πολιτική της, τις πολιτιστικές δράσεις της, καθώς και την επικοινωνιακή της στρατηγική και ειδικότερα, τους τρόπους επικοινωνίας της υπό μελέτης βιβλιοθήκης με το κοινό.

Τέλος, μέσα από τη διεξαγωγή έρευνας, μέσω της προώθησης δύο δομημένων ερωτηματολογίων, τα οποία πληρούσαν όλες τις αναγκαίες προδιαγραφές ώστε να είναι αποτελεσματικά, με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, κλιμακούμενης δυσκολίας, επιχειρήσαμε να σκιαγραφήσουμε τις απόψεις τόσο του προσωπικού της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης, όσο και των χρηστών της. Η έρευνα στόχευε στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά αφενός με την ποιότητα των υπηρεσιών και τη διαπίστωση τυχόν υφιστάμενων ελλείψεων στην εύρυθμη λειτουργία της, αφετέρου στην καταγραφή πολιτιστικών δράσεων - εκδηλώσεων και επιμορφωτικών σεμιναρίων, που παρέχει.

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης θα μπορούσαν να αποτελέσουν το έναυσμα για περαιτέρω έρευνα, αναφορικά με το υπό μελέτη ζήτημα, η οποία θα μπορούσε να επεκταθεί μέσω της μελέτης περίπτωσης δημοτικών βιβλιοθηκών και άλλων δήμων τόσο του νομού Αττικής, όσο και άλλων περιοχών της χώρας μας.

Κεφάλαιο 1: Πολιτισμός

1.1 Αναλύοντας τις έννοιες του πολιτισμού και της κουλτούρας

Σύμφωνα με τον ιστορικό Fernand Braudel, η λέξη πολιτισμός έχει προέλευση γαλλική. Αποτελεί νεολογισμό του 18^{ου} αιώνα και προήλθε από τις λέξεις «civilize», «civilized» που χρησιμοποιούνταν από τον 16^ο αιώνα (Braudel, 2002: 51). Ο νεολογισμός αυτός προσδιορίζει εκείνον τον γλωσσικό τύπο που εισάγεται στο λεξιλόγιο μιας γλώσσας από έναν ομιλητή, συνειδητά ή τυχαία και στη συνέχεια υιοθετείται από το σύνολο της γλωσσικής κοινότητας.

Με τον όρο πολιτισμός εννοούμε το σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών που δημιουργήθηκαν από την ανθρώπινη δράση διαχρονικά. Χωρίζεται σε αρχαίο, μεσαιωνικό και παλαιολιθικό και μπορεί να ταξινομηθεί σε πνευματικό και υλικό πολιτισμό. Ο πνευματικός αποδίδεται με τον όρο «culture» και περιλαμβάνει τη φιλοσοφία, τη θρησκεία αλλά και την τέχνη. Ο υλικός πολιτισμός αποδίδεται με τον όρο «civilization» και περιλαμβάνει την επιστήμη και την τεχνολογία. (Αλεξανδρή, 2015: 15)

Η ελληνική λέξη πολιτισμός είναι αρχαία, προέρχεται από τη λέξη πόλις/πολίτης και σήμαινε τα πολιτικά πράγματα, τη διακυβέρνηση του κράτους, χρησιμοποιήθηκε δε, από τον Αδαμάντιο Κοραή τον 18^ο αιώνα³. Ο όρος «πολιτισμός» καθιερώθηκε κατά τον 19^ο αιώνα, την εποχή που αποκαλείται «νεότεροι χρόνοι» ή «νεωτερικότητα». Ως νεοελληνική λέξη, με την καινούργια της σημασία γεννήθηκε και αυτή στην Γαλλία όταν ο Αδαμάντιος Κοραής για να αποδώσει στα ελληνικά τον όρο «civilization» πρότεινε την λέξη πολιτισμός. Ο πολιτισμός είναι ένα σημαντικό βίωμα με πολλές συνιστώσες που καλύπτει τις συλλογικές ανθρώπινες συμπεριφορές και λειτουργεί σαν μέρος της συλλογικής μνήμης των κοινωνικών ομάδων. (Ρόζενταλ, 1976: 706)

Η χρήση της λέξης και της έννοιας «πολιτισμός» χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να διακρίνουμε διαφορετικές ιστορικές περιόδους, οι οποίες περιλαμβάνουν,

³ Ο Αδαμάντιος Κοραής ήταν ένας από τους εκπροσώπους του Διαφωτισμού και από τους κορυφαίους δασκάλους του Γένους που ασχολήθηκε με τη διαμόρφωση ιδεών που αναπτύχθηκαν κατά τον 18^ο αιώνα (Ιστορία του Ελληνικού έθνους, 1975: 358).

η καθεμιά τα δικά της πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Έτσι παρατηρούμε ότι τα επιμέρους στοιχεία της παγκοσμιοποιημένης πολυπολιτισμικής κοινωνίας διαμορφώνονται σε συγκεκριμένες συνθήκες λόγω των δεδομένων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που προκύπτουν όπως οι πόλεμοι, οι εμφύλιες συρράξεις, κ.ά. (Αλεξανδρή, 2015: 16) Χρησιμοποιείται επίσης όταν θέλουμε να δείξουμε την επιστημονική πρόοδο, την αναβάθμιση των θεσμών (π.χ παιδεία, αθλητισμός, εκδηλώσεις), το επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής συμβίωσης καθώς και το σύνολο των ανθρωπίνων επιτευγμάτων σε διάφορους τομείς.

Το ρήμα (εκ)πολιτίζω και η μετοχή «πολιτισμένος» απαντάται στα αγγλικά (civilize-civilized) και στα γαλλικά (civiliser-civilisé) αντίστοιχα ήδη από τον 16^ο αιώνα και προέρχονται από τη λατινική λέξη για τον πολίτη (civis). Μαζί με το παράγωγο civility/civility (ευπρέπεια, κοσμιότητα, ευγένεια τρόπων), αυτές οι εκφράσεις χρησιμοποιούνται από τα μέλη της αυλικής αριστοκρατίας για να περιγράψουν τους κοινωνικούς τρόπους τους, με σκοπό να προβάλουν «την ανωτερότητα του δικού τους χαρακτηριστικού προτύπου συμπεριφοράς έναντι των τρόπων των κοινωνικά κατωτέρων ανθρώπων, τόσο εκείνων που ζουν εκτός των τειχών της αυλικής κοινωνίας, όσο εκείνων που ζουν εκτός των ορίων του γνωστού κόσμου, των βαρβάρων λαών που έχουν κατακτήσει και υποδουλώσει εκεί πέρα στην απέναντι όχθη του πλευστού πλέον ωκεανού, το Νέο Κόσμο» (Servier, 1993: 61).

Πολλές απόψεις διατυπώθηκαν κατά την περίοδο του Διαφωτισμού⁴ (τέλη του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα) αλλά και μετέπειτα για την εννοιολογική συσχέτιση και διαφοροποίηση των όρων πολιτισμός και κουλτούρα (culture). Η εννοιολογική προσέγγιση της λέξης «κουλτούρα» ταυτίζεται με το επίπεδο της μόρφωσης και της παιδείας, τον τρόπο σκέψης μιας κοινωνίας (σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο), τα ήθη, τις πνευματικές αξίες, τον τρόπο ζωής, την θρησκεία καθώς και την ενασχόληση με τις τέχνες (γλυπτική, μουσική, ζωγραφική κτλ). Πολλά φιλοσοφικά ρεύματα και ιδεολογίες που αναπτύχθηκαν κατά την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης (περίπου στα μέσα του 19^{ου} αιώνα) όπως ο ρομαντισμός ή η νεωτερικότητα, η ριζοσπαστική παράδοση, η συντηρητική παράδοση, προσπάθησαν να εξηγήσουν και να διαχωρίσουν την υλική ανάπτυξη (πολιτισμός) από την πνευματική ανάπτυξη

⁴ Σύμφωνα με τον Kant Διαφωτισμός είναι η έξοδος του ανθρώπου από την ανωριμότητά του για την οποία φταίει ο ίδιος. Ανωριμότητα για τον Kant είναι η αδυναμία να χρησιμοποιεί κανείς μόνος του το νου του και να αφήνει άλλους να κηδεμονεύουν τη σκέψη του (Immanuel Kant, 1989: 19).

(κουλτούρα). Ο όρος «κουλτούρα» συναντάται κατά τα μέσα του 18^{ου} αιώνα και καθιερώνεται τον 19^ο αιώνα, την εποχή που αποκαλείται «νεότεροι χρόνοι» ή «νεωτερικότητα». (Badie, 1995: 109· Πασχαλίδης & Χαμπούρη, 2002: 92)

Η λέξη κουλτούρα⁵ (culture) προέρχεται από το λατινικό ρήμα colo που σήμαινε την καλλιέργεια της γης, συγκομιδή καρπών. Ο Κικέρων για πρώτη φορά την χρησιμοποίησε μεταφορικά ως «καλλιέργεια της ψυχής», «cultivation of the soul» στα αγγλικά. Αργότερα στην Αναγέννηση οι Ουμανιστές εγκαινιάζουν την μεταφορική της χρήση ως «καλλιέργεια του νου», στα αγγλικά «cultivation of the mind». Ο Fernand Braudel αναφέρει ότι ο πολιτισμός και η κουλτούρα είναι άξονες της Ιστορίας κάθε λαού. Ανέκαθεν οι όροι αυτοί ενυπήρχαν άτυπα στην εξέλιξη ενός λαού, καθώς τα εννοιολογικά σύνολα που σήμερα αντιπροσωπεύουν, δεν είχαν ακόμα ονοματιστεί. (Braudel, 2002: 53-54)

Σύμφωνα με τον Tylor⁶ (1871), ο οποίος αντιλαμβανόταν την κουλτούρα ως ένα συνολικό τρόπο ζωής μιας ομάδας ή κοινωνίας, αποτέλεσε σταθμό για τη σύγχρονη κοινωνική ανθρωπολογία. «Κουλτούρα» είναι αυτή η πολύπλοκη ολότητα η οποία περιλαμβάνει την καλλιέργεια, τη μόρφωση, την πνευματική ανάπτυξη, τη γνώση, τα πιστεύω, το νόμο, τα έθιμα και οποιαδήποτε άλλη δεξιότητα και συνήθεια αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας, ιδιαίτερα τον πνευματικό πολιτισμό. (Tylor, 1871: 1)

Το 1945 ο ποιητής και κριτικός Τόμας Σ. Έλιοτ (Έλιοτ, 1888-1965) επιχειρώντας να δώσει έναν ορισμό της κουλτούρας, υποστήριξε ότι η κουλτούρα περιλαμβάνει όλα τα χαρακτηριστικά ενδιαφέροντα και όλες τις χαρακτηριστικές δραστηριότητες ενός λαού. Με άλλα λόγια οι πεποιθήσεις, οι ιδέες, οι αξίες, τα ήθη και η τέχνη μιας κοινωνίας δεν είναι δυνατόν να μελετηθούν και να κατανοηθούν ανεξάρτητα από τις γνώσεις και τις τεχνικές. (Τάτσης, 1999: 335-336)

Συμπεραίνεται ότι η σημασία τους αλλάζει ιστορικά και συνδυάζεται κάθε φορά με το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Επιπλέον, οι έννοιες του πολιτισμού και της κουλτούρας υπέστησαν μια θεμελιακή αλλαγή στο δεύτερο μισό του 20^{ού} αιώνα

⁵ Η λέξη cultura - από το λατινικό ρήμα colo (π.χ. καλλιεργώ τη γη, συγκομίζω καρπούς), πρωτοσυναντάται τον 1^ο π.Χ. αι. σε έργο του Κικέρωνα, με τη μεταφορική σημασία της «καλλιέργειας της ψυχής». (Αθανασόπουλος, 1990: 30-31)

⁶ Ο Tylor είναι ο πρώτος που βλέπει την κουλτούρα ως καθολική έκφραση του ανθρώπινου βίου, μακριά από διάφορες αντιλήψεις, «πρωτόγονα» πολιτισμικά χαρακτηριστικά και φυλετικές διαφορές βάσει βιολογικής κληρονομικότητας (Δερμετζόπουλος Χρ. & Σπυριδάκης Μ., 2004: 77· Φίλιας, 2000: 24).

(1950-2000), καθώς οι περισσότερες από τις σημασίες που είχαν αποκτήσει τους προηγούμενους δύο αιώνες έτυχαν ουσιαστικής κριτικής αναθεώρησης (Adorno & Horkheimer, 1987: 3). Σήμερα οι δύο έννοιες σχεδόν ταυτίζονται, ενώ θεωρείται σκόπιμο να εξετάζονται οι αξίες και τα ήθη παράλληλα με την τεχνολογική υλική πρόοδο.

Πίνακας. Σημασίες των όρων κουλτούρα/πολιτισμός

Πολιτισμός	Πρότυπο συμπεριφοράς (ευπρέπεια, κοσμιότητα)
Πολιτισμός	Διαδικασία προοδευτικής τελειοποίησης των κοινωνικών ηθών και θεσμών
Πολιτισμός	Επιστημονική/τεχνολογική εξέλιξη
Πολιτισμός	Το σύνολο της ανθρώπινης δημιουργίας μιας κοινωνίας/ εποχής
Κουλτούρα	Ιδεώδες κοσμικής παιδείας/ μόρφωσης (υψηλή κουλτούρα, τέχνη)
Κουλτούρα	Ήθη, τέχνες, τρόπος σκέψης ενός έθνους, κοινότητας, φυλής, εποχής
Κουλτούρα	Το σύνολο της ανθρώπινης δημιουργίας μιας κοινωνίας/ εποχής

Πηγή: βλ. βιβλίο: Σπυριδάκης, Μ., & Δερμετζόπουλος, Χ., (2004). Ανθρωπολογία, κουλτούρα και πολιτική. Αθήνα: Μεταίχμιο: 77.

1.2 Προσδιορίζοντας την έννοια της πολιτιστικής επικοινωνίας

Ως πολιτιστική επικοινωνία θα μπορούσε να θεωρηθεί η κάθε μορφής παραγωγή και προώθηση ενός πολιτιστικού αγαθού από το δημιουργό του, όπως η συγγραφή ενός βιβλίου ή ο σχεδιασμός μιας ιστοσελίδας ή η προσπάθεια ενός μουσειολόγου να δημιουργήσει, να οργανώσει και να διαχειριστεί τη συλλογή ενός μουσείου. Η πολιτιστική επικοινωνία είναι πρωταρχικά πολιτική επικοινωνία. Είναι προφανές ότι αν εξεταστεί ο τομέας της επικοινωνίας διεπιστημονικά, ο κάθε ερευνητής θα περιέγραφε διαφορετικά το αντικείμενο της πολιτιστικής επικοινωνίας.

Μάλιστα, είναι πολύ πιθανόν οι διαφορετικές οπτικές και οι ορισμοί που θα παραχθούν από τις αναλύσεις τους να είναι αποδεκτοί και σε ορισμένες περιπτώσεις αλληλοσυμπληρούμενοι. Μία ακόμη εννοιολογική οπτική ορίζει ότι πολιτιστική επικοινωνία είναι το σύνολο των διαδικασιών, των τεχνικών και των μέσων που μετέρχεται ένας οργανισμός ή μια χώρα για να προωθήσει τον πολιτισμό της και να ανακαλύψει κοινά στοιχεία με άλλους πολιτισμούς ώστε να γίνει αποτελεσματικά η προσέγγιση ανθρώπων με διαφορετική κουλτούρα και ιδιοσυγκρασία. (Μπαντιμαρούδης, 2011: 15-16)

Η πολιτιστική επικοινωνία ως τρόπος σύνδεσης των διαφόρων πολιτιστικών οργανισμών εξαιτίας των πολλών κατηγοριοποιήσεων του κοινού, στο οποίο απευθύνεται, διαφοροποιείται τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Από την εποχή του Μεσαίωνα παρατηρείται ότι η άρχουσα τάξη διαχειριζόταν την παραγωγή και εξέλιξη του πολιτισμού διαμορφώνοντας, ως έναν βαθμό, μέρος της πολιτιστικής ταυτότητας του λαού, προκειμένου να μπορεί να ασκεί εύρυθμα την εξουσία. Σημαντική αλλαγή έρχεται την περίοδο του Ρομαντισμού (τέλη 18^{ου} αι.) με την βιομηχανική επανάσταση και τα εθνικά κινήματα, όπου πραγματοποιήθηκαν σημαντικές κοινωνικές τομές. Παρατηρείται δηλαδή μια μετάβαση από την αγροτική κοινωνία στην αστική και βιομηχανική τάξη, η οποία στρέφει το ενδιαφέρον της στις τέχνες και στα γράμματα, με έμφαση στην προσωπικότητα του καλλιτέχνη και στην σπουδαιότητα των έργων τέχνης. (Κόνσολα, 1990: 33)

Στα επόμενα χρόνια εμφανίζεται ο όρος πολιτιστική ανάπτυξη και παρατηρείται μια στροφή στις παραδόσεις, στα ήθη και τα έθιμα ως στοιχεία που δείχνουν την συνοχή της κοινότητας και τη διαφοροποίησή της από τις άλλες. Η πολιτιστική ανάπτυξη με την ευρεία έννοια του όρου αποτελεί μία μακροχρόνια επένδυση για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, που στοχεύει στην ανάπτυξη των ψυχικών, πνευματικών, πολιτιστικών και πνευματικών δυνατοτήτων του ανθρώπου. (Ιωαννίδης, 2002: 78) Όσον αφορά στη διαχείριση των πολιτιστικών αγαθών, αυτή πραγματοποιείται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς, οι οποίοι είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι διαθέτουν, προστατεύουν και προάγουν τα αγαθά αυτά λειτουργώντας βάσει συγκεκριμένων διατάξεων (νόμων). Οι σκοποί τους επιτυγχάνονται μέσω των κρατικών επιχορηγήσεων, μέσα από δωρεές καθώς και χορηγίες ιδιωτικών επιχειρήσεων. Τα πολιτιστικά αγαθά μπορούν να αποφέρουν

κέρδος σε αυτόν που τα διαχειρίζεται και η εμπορευματοποίησή τους μπορεί να ωφελήσει τα κράτη. (Αλεξανδρή, 2015: 37)

Ο Harold Lasswell⁷ προσπάθησε να οριοθετήσει τη διαδικασία της πολιτιστικής επικοινωνίας γραμμικά, για την οργάνωση και ταξινόμηση θεματολογίας της. Σαφώς πρόκειται για ένα γραμμικό μοντέλο σύμφωνα με το οποίο η επικοινωνία είναι μία απλή πράξη μετάδοσης μηνυμάτων και έτσι είναι σίγουρο ότι ο πομπός πρόκειται να επηρεάσει το δέκτη.

Το μοντέλο του Lasswell δέχθηκε κριτική γιατί παραλείπει το στοιχείο της ανάδρασης στην επικοινωνιακή πράξη. Διατύπωσε τη σχέση: «ποιος λέει τι, σε ποιον, με ποιο μέσο και με ποιο αποτέλεσμα». Ειδικότερα, αναζήτησε και ανέλυσε τα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού οργανισμού, τα μηνύματα που εκπορεύονται από τις αντίστοιχες πολιτιστικές βιομηχανίες και τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών του κοινού αλλά και τις σχέσεις μεταξύ κοινού και οργανισμού. Ενδιαφέρθηκε επίσης, να εξηγήσει τις επιλογές των οργανισμών σχετικά με τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούν στην επικοινωνία τους με το κοινό και στην προώθηση των δράσεών τους και περιέγραψε τις βασικές επιρροές του οργανισμού στο κοινό του καθώς και τον τρόπο χρήσης του οργανισμού από το κοινό για να καλύψει τις πολιτιστικές ανάγκες του. (Lasswell, 1948: 216, 306)

1.3 Σχέση πολιτισμού - πολιτιστικής επικοινωνίας

Με τον όρο «πολιτισμός» νοείται ένα σύνολο κοινών φαινομένων που ενέχουν χαρακτήρα θρησκευτικό, ηθικό, νομικό, τεχνικό, επιστημονικό και τα οποία είναι κοινά σε μια ολόκληρη κοινωνία ή σε περισσότερες. Ο πολιτισμός δεν περιορίζεται μόνο στην καλλιτεχνική δημιουργία αλλά επεκτείνεται και στον πολιτισμό της καθημερινότητας, της λαϊκής κουλτούρας, σε θέματα εθνικής ταυτότητας και συνείδησης. Τα χαρακτηριστικά κάθε πολιτισμού για να διατηρηθούν στο πέρασμα του χρόνου απαιτείται να διαδοθούν από γενιά σε γενιά. Επομένως, είναι απαραίτητο να εισχωρήσουν ως στοιχεία στις συμπεριφορές των ανθρώπων κάθε εποχής προκειμένου να πραγματοποιηθεί η διάδοσή τους. Με αυτόν τον τρόπο, και καθώς ο πολιτισμός είναι κάτι ζωντανό που, υπό προϋποθέσεις, εξελίσσεται

⁷ Ο Harold Lasswell, πολιτικός επιστήμονας, θεωρητικός της επικοινωνίας και μέλος της Σχολής του Σικάγου «Δομή και Λειτουργία της Επικοινωνίας στην Κοινωνία» (1948).

διαρκώς, δημιουργείται μια αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτισμού και ανθρώπων και αναπτύσσεται η επικοινωνία μεταξύ τους. Έτσι, δομείται μια σχέση ανάμεσα στον πολιτισμό και την επικοινωνία, η οποία είναι απαραίτητο να βασίζεται σε ένα οργανωμένο σχεδιασμό προώθησης και προβολής πολιτιστικών δράσεων που απευθύνονται σε κοινό με κοινωνιολογικές και συναισθηματικές διαφοροποιήσεις. (Μπιτσάνη, 2004: 29· Ζορμπά 2014: 14)

Ο πολιτισμός και η επικοινωνία εξελίσσονται στη διαδικασία ιστορικής ανάπτυξης οποιασδήποτε κοινωνίας και η φύση τους προσδιορίζεται διαρκώς μέσα από σχέσεις διαλεκτικών αντιθέσεων και συναίνεσης. Η συνάφειά τους πηγάζει από την ίδια την εννοιολογική τους συγκρότηση, αφού σύμφωνα με την πιο σύγχρονη αντίληψη, η μεν επιστημονική έννοια της επικοινωνίας επικεντρώνεται στην παραγωγή του νοήματος, η δε επιστημονική έννοια του πολιτισμού στο σύστημα των νοηματικών προτύπων (έννοιες - αξίες - συναισθήματα) που διέπουν μια κοινότητα ή ένα άτομο. (Fiske, 1992: 12· Ντούμας, 2005: 3)

Ο πολιτισμός είναι ένα είδος περίπλοκης επικοινωνίας, της οποίας η εξέλιξη εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Παράλληλα, παρατηρούμε ότι η επικοινωνία αυτού του είδους λαμβάνει χώρα πάντα σε ένα πολιτιστικό περιβάλλον. Από αυτές τις δύο θέσεις συνάγεται ότι τόσο ο πολιτισμός όσο και η διαδικασία της επικοινωνίας βρίσκονται σε μια σχέση ισοδυναμίας και διαρκούς αλληλεπίδρασης, που αφορά κυρίως στο περιεχόμενό τους. Ο πολιτισμός και η επικοινωνία αναλαμβάνουν μέσα στο περιβάλλον που αναπτύσσονται, τη συγκρότηση δικτύων επικοινωνίας και διαχείρισης και προώθησης πολιτιστικών αγαθών. (Beacker, 2008: 26)

1.3.1 Πολιτιστική κληρονομιά

Ο όρος πολιτιστική ή «εθνική» κληρονομιά εμπεριέχει τον υλικό πολιτισμό (όπως κτίρια, μνημεία, τοπία, βιβλία, έργα τέχνης και τεκμήρια), τον πνευματικό πολιτισμό (όπως τη λαογραφία, τις παραδόσεις, τη γλώσσα και τη γνώση) και τη φυσική κληρονομιά, που περιλαμβάνει σημαντικά πολιτιστικά τοπία και βιοποικιλότητα. Είναι το σύνολο των φυσικών αντικειμένων (πολιτιστική ιδιοκτησία-περιουσία) και των άυλων χαρακτηριστικών μιας ομάδας ή κοινωνίας, τα οποία

έχουν κληροδοτηθεί από τις παλαιότερες γενιές και διατηρούνται στο παρόν ενώ παράλληλα παραχωρούνται στο μέλλον για να επωφεληθούν οι επόμενες γενιές. (Τροβά, 1992: 108). Ο όρος "Πολιτιστική Κληρονομιά" αναφέρεται σε μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία⁸.

Το κίνημα του Ρομαντισμού επηρέασε την ανάπτυξη των ζητημάτων πολιτιστικής κληρονομιάς και ευνόησε μια σειρά συστηματικών δράσεων, διεργασιών και διεθνών συμφωνιών για τέτοια ζητήματα. Οι πιο συστηματικές όμως δράσεις, εκστρατείες ενημέρωσης και διεθνείς συμφωνίες παρατηρούνται κατά τη διάρκεια του Ρομαντισμού. Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα η λειτουργία της πολιτιστικής κληρονομιάς ως μέσου για την ανάπτυξη του πολιτισμού αλλά και των κοινωνιών αναγνωρίστηκε σε παγκόσμιο σχεδόν επίπεδο, με συνέπεια να σχεδιαστούν και να ενεργοποιηθούν οι ανάλογοι μηχανισμοί προστασίας της. Η έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνει ζωντανές εκφράσεις και παραδόσεις αμέτρητων ομάδων και κοινοτήτων σε όλο τον κόσμο, τις οποίες έχουν κληρονομήσει από τους προγόνους τους. (Λάββας & Καραβασίλη, 2003: 166)

Ειδικότερα τα πολιτιστικά προϊόντα είναι αγαθά και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν τις τέχνες, τη συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τις πολιτιστικές βιομηχανίες. Τα πολιτιστικά αγαθά αν και διακρίνονται για τη μοναδικότητά και την ετερογένειά τους, παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά με βάση το περιεχόμενο και τη λειτουργικότητά τους. Η πολιτιστική δημιουργία προϋποθέτει την ύπαρξή τους, καθώς και την ύπαρξη ενός δημιουργού, δηλαδή του παραγωγού των πολιτιστικών αγαθών⁹.

⁸ (http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=10817&catid=25%3A---un-system-directory&Itemid=32) [Τελευταία πρόσβαση στις 11/01/2017]

⁹ Τα χαρακτηριστικά αυτά διακρίνονται σε πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή, απλές, περίτεχνες μορφές, απλά, σύνθετα έργα, αποδόσεις, διάρκεια και αναλωσιμότητα και σχετίζονται με την εισροή της τέχνης σε άλλα προϊόντα. (Παχάκη & Αγγελίδου, 2000: 27· Μπιτσάνη, 2002: 68)

1.4 Η σημασία της πολιτιστικής επικοινωνίας για τη βιωσιμότητα ενός οργανισμού

Ο πολιτιστικός οργανισμός αποτελεί το μέσο διαμόρφωσης της οικονομίας του πολιτισμού. Είναι ο χώρος σχεδιασμού, παραγωγής, διαμόρφωσης και υλοποίησης πολιτιστικών θεσμών και δραστηριοτήτων. Λειτουργεί ως αντίβαρο στις πολιτιστικές βιομηχανίες που βρίσκονται στο επίκεντρο της οικονομικής δραστηριότητας. (Hesmondhalgh, 2002: 2) Στοιχεία ενός πολιτιστικού οργανισμού μπορεί να είναι τα αρχεία, οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία, οι πολιτιστικές διευθύνσεις τοπικής αυτοδιοίκησης, οι πινακοθήκες, τα θέατρα, οι μουσικές σκηνές, τα πολιτιστικά κέντρα, οι εκδοτικοί οργανισμοί κ.ά. Η προώθηση ενός πολιτιστικού οργανισμού αποτελεί στρατηγική επιλογή που εγγυάται τη βιωσιμότητά του. Ένας πολιτιστικός οργανισμός ο οποίος παραμελεί τη διάσταση της επικοινωνιακής του προβολής οδηγείται νομοτελειακά στον μααρασμό και τελικά στη ματαίωσή του. Η καλλιέργεια μιας συστηματικής και αμοιβαίας ανταποδοτικής σχέσης με συγκεκριμένες ομάδες κοινού αποτελεί εχέγγυο για την καταξίωση κάθε οργανισμού. Η δημιουργία μιας συγκεκριμένης, αναγνωρίσιμης πολιτιστικής «ταυτότητας» αποτελεί μέρος της συνολικής αξίας ενός οποιουδήποτε πολιτιστικού οργανισμού¹⁰. (Παυλογεωργάτος, 2003: 30-35)

Ο πολιτισμός και η ανάπτυξή του αποτελούν την εικόνα και την απόδειξη για την πρόοδο και την πολιτική σταθερότητα μιας κοινωνίας. Είναι βασικότατο σημείο έκφρασης της έννοιας του έθνους ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και συνδετικό στοιχείο με την μελλοντική ταυτότητα κάθε οργανωμένου κράτους. (Μπιτσάνη, 2002: 74) Η βιωσιμότητα ενός οργανισμού αφορά στους προσωπικούς και οικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι συντελούν στην επιβίωση και την ανάπτυξή του. Εκπρόσωποι κρατικών και τοπικών αρχών και φορέων από την Ελλάδα και το εξωτερικό, αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτιστικής πολιτικής, θα φωτίσουν από πολλές όψεις και θα χαρτογραφήσουν το πλαίσιο μέσω του οποίου οι οργανισμοί διατηρούν τη λειτουργία τους και εν συνεχεία αναπτύσσονται.

Για τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών οργανισμών απαιτείται διατήρηση, δημιουργία, προβολή και προώθηση πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών. (Σηφάκης

¹⁰ <http://www.goseminars.gr/pliroforiki-category/4533>, [Τελευταία πρόσβαση στις 18/1/2017]

& Σηφάκη, 2007: 265) Κάθε οργανισμός πρέπει να διαθέτει και να συντηρεί μια συνεχή και αμοιβαία ανταποδοτική σχέση μεταξύ του ιδίου και του κοινού. Αυτή η αμοιβαία σχέση εξασφαλίζει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα τόσο για τον οργανισμό όσο και για το κοινό του. Επίσης, είναι σημαντικό να αναδειχθούν οι τρόποι διατήρησης των οργανισμών, σε ευρωπαϊκές, εθνικές και υπερεθνικές πολιτικές που αφορούν στον πολιτισμό αλλά και αποτύπωσής τους σε τομείς που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το χώρο του πολιτισμού.

Τελικά, πρέπει να σημειωθεί ότι όσο περισσότερες δράσεις και εκδηλώσεις γίνονται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς και ειδικότερα σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, τόσο περισσότερο εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα ενός οργανισμού, δηλαδή η συνέχιση της λειτουργίας και της προσφοράς του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της εκδήλωσης ενδιαφέροντος, τη συμμετοχή της κοινωνίας, καθώς και την οικονομική ενίσχυσή τους από έσοδα παραστάσεων, εκδηλώσεων, δραστηριοτήτων και κρατικών ή ιδιωτικών επιχορηγήσεων.

1.5 Πολιτιστική επικοινωνία και Βιβλιοθήκες

Η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία¹¹ συνιστά την κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας. Είναι μια πηγή για την ανταλλαγή, τη δημιουργικότητα και τη συνύπαρξη μεταξύ των λαών. Επομένως, βιβλιοθήκες όλων των ειδών πρέπει να απεικονίζουν, να υποστηρίζουν και να προωθούν την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία σε εθνικά και τοπικά επίπεδα. Το προσωπικό μιας πολυπολιτισμικής βιβλιοθήκης πρέπει να αντανakλά το πολιτιστικό και γλωσσικό επίπεδο της κοινότητας, να εξασφαλίζει στα μέλη της την συναίσθηση της πολιτιστικής της ταυτότητας.

Η επικοινωνία είναι μια από τις πιο θεμελιώδεις λειτουργίες των πολιτιστικών οργανισμών. Συνίσταται στην μετάδοση πληροφοριών, μηνυμάτων και εμπειριών, με σαφή και αποτελεσματικό τρόπο, σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες και άτομα με ποικίλες προσδοκίες, αναζητήσεις και ενδιαφέροντα. Συνδέεται άμεσα

¹¹ Κατά τον Lévi-Strauss η ποικιλομορφία των πολιτισμών είναι η απάντηση σε ένα κόσμο απειλούμενο από τη μονοτονία και την ομοιομορφία. Σημειώνει πως κανένα τμήμα της ανθρωπότητας δεν διαθέτει κανόνες εφαρμόσιμους στο σύνολο και ότι μια ανθρωπότητα σύμφυτη μέσα σε ένα και μόνο τρόπο ζωής είναι αδιανόητη, διότι θα ήταν ανθρωπότητα αποστεωμένη». (Lévi-Strauss, 1995: 74, 106-107)

με τις υπόλοιπες λειτουργίες το οργανισμού (συλλογή, έρευνα, διαχείριση αντικειμένων και συλλογών, κλπ.)¹².

Δεδομένου ότι οι βιβλιοθήκες εξυπηρετούν κοινότητες με διαφορετικά ενδιαφέροντα, λειτουργούν ως μαθησιακά, πολιτιστικά κέντρα καθώς και ως κέντρα πληροφόρησης. Στην εξέταση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας, οι υπηρεσίες των βιβλιοθηκών υπαγορεύονται από τη δέσμευσή τους στις αρχές των θεμελιωδών ελευθεριών και της δίκαιης πρόσβασης στην πληροφορία και τη γνώση για όλους, όσον αφορά την πολιτιστική ταυτότητα και τις αξίες. Η Βιβλιοθήκη θα πρέπει να είναι προσιτή, ελεύθερη και ισότιμη από όλα τα μέλη της κοινότητας ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικότητας, ηλικίας, φύλου, θρησκεύματος, γλώσσας, κοινωνικής θέσης και εκπαιδευτικού επιπέδου. Το σύνολο της συλλογής της θα πρέπει να περιλαμβάνει υλικό πάνω σε όλα τα θέματα, να ικανοποιεί όλα τα ενδιαφέροντα σε διαφορετικά μορφωτικά και πολιτιστικά πρότυπα. Όλες οι γλώσσες που χρησιμοποιούνται σε μια κοινότητα θα πρέπει να αντιπροσωπεύονται και θα πρέπει να υπάρχουν βιβλία παγκόσμιου ενδιαφέροντος στις πρωτότυπες γλώσσες τους. (Δαράκη, 1986: 14-15)

Οι βιβλιοθηκονομικές υπηρεσίες πληροφόρησης σε ένα πολιτιστικά και γλωσσολογικά διαφοροποιημένο πλαίσιο περιλαμβάνουν και την παροχή υπηρεσιών σε όλες τις κατηγορίες των χρηστών των βιβλιοθηκών. Η παροχή βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών στοχεύει συγκεκριμένα στις πολιτιστικές και γλωσσικές ομάδες που διακρίνονται από ένα υποβαθμισμένο επίπεδο πρόσβασης σε ανάλογες υπηρεσίες. Ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στις κατηγορίες εκείνες του πληθυσμού που συχνά περιθωριοποιούνται στις πολιτιστικά διαφοροποιημένες κοινωνίες: στις μειονότητες, στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες, στους κάτοικους με προσωρινή άδεια παραμονής, στους εργάτες μετανάστες, και στις εντόπιες πληθυσμιακές κοινότητες.

Η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη¹³ αναμένει από όλους τους τύπους βιβλιοθηκών να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη και ενιαία προσέγγιση στο θέμα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι βασικές δραστηριότητες των βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τις πολιτισμικά και γλωσσολογικά διαφοροποιημένες

¹² Μούλιου Μ., Μπούνια Α., Μουσείο και Επικοινωνία, *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 72, (1999): 42.

¹³ Η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη αποτελεί τον τύπο εκείνο της βιβλιοθήκης που συγκροτείται και εξελίσσεται σε μια κοινωνία με πολιτισμική ποικιλία και η αποστολή της είναι η πληροφόρηση, η παροχή στοιχειώδους εκπαίδευσης, παιδείας και πολιτισμού. (Αλέξ. Κουλούρης & Εμμ. Γαρυφάλλου, 2009: 1-2)

κοινότητες είναι κεντρικές, όχι «ξεχωριστές» ή «πρόσθετες», και πρέπει πάντα να σχεδιάζονται με σκοπό να ικανοποιήσουν τις τοπικές ή συγκεκριμένες ανάγκες. Η βιβλιοθήκη οφείλει να έχει μια πολιτική και ένα στρατηγικό σχέδιο, καθορίζοντας την αποστολή της, τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τη πολιτισμική ποικιλομορφία. Το σχέδιο είναι απαραίτητο να βασίζεται σε μία διεξοδική και περιεκτική ανάλυση των αναγκών των χρηστών και των επαρκών πόρων. Οι δραστηριότητες των βιβλιοθηκών δεν πρέπει να αναπτύσσονται απομονωμένα.

Συμπερασματικά, κάποιος θα μπορούσε να καταλήξει στην άποψη ότι οι βιβλιοθήκες αποτελούν σημείο συνάντησης τόσο ανθρώπων όσο και πολιτισμών. Το εύρος των βιβλιογραφικών αναφορών και των πηγών που συγκροτούν το περιεχόμενό τους αλλά και η ταχύτητα εξυπηρέτησης, λόγω της χρήσης των νέων τεχνολογιών, δημιουργούν την εικόνα ενός πλαισίου που προωθεί την έρευνα, την αναζήτηση και την επιστημονική σύνθεση.

Κεφάλαιο 2: Πολιτιστικοί οργανισμοί

2.1 Ορισμός και χαρακτηριστικά πολιτιστικών οργανισμών

Ο όρος «πολιτιστική βιομηχανία» (cultural industry) εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη σχετική βιβλιογραφία από τους Γερμανούς κοινωνιολόγους M. Horkhei και Th. Adorno στο έργο τους «Διαλεκτική του Διαφωτισμού» (1947). Οι συγγραφείς αναφέρονταν υποτιμητικά στη διάβρωση των τεχνών από τη «μαζική κουλτούρα» μέσω της ισχυρής βιομηχανίας κινηματογράφου των Η.Π.Α, που άρχισε να αναπτύσσεται εκείνη την περίοδο. (Κόνσολα, 2006: 71) Μια πιο σύγχρονη προσέγγιση δίνει μια ευρύτερη έννοια του όρου, καθώς αναφέρεται στο «σύνολο των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών του πολιτισμού όπως και με την ολοκληρωμένη συντήρηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας χώρας».¹⁴

Όταν υπάρχει οικονομική αξία που προκύπτει από την πολιτισμική αξία, τότε αναπτύσσεται η αντίστοιχη οικονομική δραστηριότητα. Τις δραστηριότητες αυτές τις ονομάζουν «πολιτιστικές βιομηχανίες». Στην κατηγορία αυτήν, εντάσσονται το θέατρο, τα μουσεία, οι αίθουσες τέχνης, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, η μουσική. (Αλεξανδρή, 2015: 32)

Ο Άλβιν Τόφλερ (Toffler) δηλώνει με τον όρο πολιτιστική βιομηχανία, ολόκληρο τον μηχανισμό, φυσικό και κοινωνικό, εμπορικό και κερδοσκοπικό, που είναι αφοσιωμένος στην παραγωγή και διάδοση πολιτιστικών δράσεων ή/και υπηρεσιών, (Τόφλερ, 1992: 174) οι οποίες ανήκουν σε δυο κατηγορίες 1) στον μη κερδοσκοπικό τομέα (ορχήστρες, μουσεία κ.ά) και 2) στον κερδοσκοπικό τομέα (εκδότες βιβλίων, ραδιοφωνικοί σταθμοί). Μπορεί να υπάρχουν φορείς που μπορούν να ανήκουν και στις δυο κατηγορίες όπως οι θεατρικοί θίασοι.

Στη σύγχρονη εποχή, ο πολιτισμός εκφράζεται ως πολιτική, μέσα από συγκεκριμένες μορφές δράσης και συνδέεται με περιοχές, όπως είναι η αρχαιολογική και αρχιτεκτονική κληρονομιά, η καλλιτεχνική δημιουργία (εικαστικές τέχνες, θέατρο κτλ.), η εκπαίδευση, ο αθλητισμός, η επικοινωνία αλλά και το περιβάλλον.

¹⁴<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82> [Τελευταία πρόσβαση στις 21/01/2017]

Η μελέτη επομένως των πολιτιστικών οργανισμών είναι χρήσιμη για την εξήγηση των περίπλοκων σχέσεων που διαμορφώνονται στο πολιτισμό.

Τα χαρακτηριστικά βάσει των οποίων δομούνται οι πολιτιστικοί οργανισμοί είναι η προώθηση και ανάπτυξη των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών. Τα πολιτιστικά προϊόντα που προσφέρουν οι οργανισμοί διαφέρουν μεταξύ τους. Αποτελούν διαμεσολαβητές εξοικείωσης και σύγκλισης με τις νέες τεχνολογίες. Βρίσκονται σε ανταγωνισμό μεταξύ τους και αυτό είναι στοιχείο αναπτυξιακό αφού, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο κάθε οργανισμός προσπαθεί να προσφέρει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στο κοινό του. Η έννοια των πολιτιστικών αγαθών ενσωματώνει τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τα συστήματα αξιών, τα ήθη και έθιμα, τη μουσική, το χορό κ.λπ. (Κόνσολα, 2006: 130-131)

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί λειτουργούν κατά βάση ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί με απώτερο στόχο το κοινωνικό συμφέρον. Γενικότερα οι πολιτιστικοί οργανισμοί για να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους από τον ανταγωνισμό με τις βιομηχανίες ψυχαγωγίας κτλ., αναζητούν νέα πολιτιστική και κοινωνική ταυτότητα, ένα νέο ρόλο ώστε να προκαλέσουν το ενδιαφέρον ευρύτερων κοινωνικών ομάδων. Ο ρόλος τους επικεντρώνεται στην παροχή γνώσεων και ψυχαγωγίας. Επίσης, οι πολιτιστικοί οργανισμοί ως συστήματα παραγωγής, διαχείρισης και προώθησης των πολιτιστικών αγαθών επηρεάζονται άμεσα από τις οικονομικές συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς και τις αλλαγές που γίνονται στην κοινωνία των πληροφοριών και της γνώσης. (Γκαζή & Μπούνια, 2014: 29-31)

Όσον αφορά, στους κερδοσκοπικούς οργανισμούς, είναι συνδεδεμένοι με το κράτος και βασίζονται στις κρατικές επιχορηγήσεις. Οι δε μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, όσον αφορά, δε, στα χαρακτηριστικά τους, στηρίζονται κυρίως στην εθελοντική εργασία ατόμων με ιδιαίτερες ευαισθησίες προς την κοινωνία. Ακόμα, στηρίζονται στην εκτεταμένη συμμετοχή της νεολαίας, η οποία έχει το προνόμιο του χαμηλού αντιτίμου συμμετοχής και τα έσοδά τους βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε χορηγίες. Οι Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί μπορούν να χρηματοδοτηθούν από δάνεια και δωρεές, από συγγενείς και φίλους, δάνεια από τράπεζες, ή χορηγίες, κυβερνητικά προγράμματα δανεισμού, την κρατική επιχορήγηση μέσω του υπουργείου πολιτισμού. Η εκχώρηση εξουσιών στις ΜΚΟ από το εθνικό κράτος και τους διεθνείς οργανισμούς συνιστά θετική εξέλιξη ως προς την ενδυνάμωση νέων βαθμίδων διακυβέρνησης σε τοπικό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Οι ΜΚΟ (μη -

κυβερνητικές οργανώσεις) ενώνουν ανθρώπους γύρω από έναν κοινό σκοπό, όπως οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι φιλανθρωπικές οργανώσεις¹⁵, οι οργανώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης κλπ, οι οργανώσεις που βασίζονται στις τοπικές κοινωνίες (δηλαδή οι οργανώσεις που δημιουργούνται από την βάση της κοινωνίας και επιδιώκουν στόχους προσανατολισμένους στα μέλη τους. (Αθανασοπούλου, Γλύτση, Χαμπούρη-Ιωαννίδου, 2002: 139)

2.1.1 Οργανισμοί Πολιτιστικής Κληρονομιάς - UNESCO

Οι Οργανισμοί της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Cultural Heritage Institutions) είναι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί, των οποίων ο σκοπός είναι να αποκτήσουν, να συντηρούν, να διατηρούν και να κάνουν προσβάσιμα στο κοινό αντικείμενα, είδη, δείγματα, έγγραφα κτλ. Χαρακτηριστικό των ιδιωτικών πολιτιστικών οργανισμών είναι η μεγάλη ευελιξία και ανεξαρτησία, κάτω από την προϋπόθεση ότι δρουν μέσα στο πλαίσιο των νόμων. Ο ΟΗΕ και η UNESCO¹⁶ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην πολιτιστική ανάπτυξη. Ο όρος πολιτιστική κληρονομιά εντοπίστηκε για πρώτη φορά σε επίσημο κείμενο κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.

Στις πρώτες συμβάσεις, όπως αυτή της Χάγης του 1954, χρησιμοποιείται ο όρος πολιτιστικά αγαθά. Αντίστοιχα, η σύμβαση της Unesco του 1970, προχωρά ένα βήμα παραπέρα, κατηγοριοποιώντας το σύνολο των πολιτιστικών αντικειμένων κάθε χώρας που αποτελούν την πολιτιστική κληρονομιά της συγκαταλέγοντας σε αυτά έργα υψηλής αισθητικής αξίας μαζί με αντικείμενα απλώς που με το πέρασμα του χρόνου έχουν αποκτήσει πολιτισμική αξία. (Γραμματικάκη & Αλεξίου, 2002: 22-23)

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται από την UNESCO «οι πολιτιστικές βιομηχανίες συμπεριλαμβάνουν όλους τους τομείς που συνδυάζουν τη δημιουργία, την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών των οποίων η ιδιαιτερότητα βασίζεται στον πολιτιστικό χαρακτήρα των περιεχομένων τους, που γενικώς προστατεύονται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας». Η Οργάνωση του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση, την

¹⁵ Ομάδα εργασίας νέων, Ίδρυμα Ανδρέας Παπανδρέου, εισαγωγή στις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Αθήνα, 2005, διαθέσιμο στο: www.agp.gr [Τελευταία πρόσβαση στις 18/01/2017]

¹⁶ http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=10817&catid=25:-----un-system-directory&Itemid=32, διαθέσιμο στο: www.unesco.org, [Τελευταία πρόσβαση στις 22/1/2017]

Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO) δημιουργήθηκε για να οικοδομήσει μια μόνιμη παγκόσμια ειρήνη, θεμελιωμένη στην πνευματική και ηθική αλληλεγγύη της ανθρωπότητας. Η UNESCO πραγματοποιεί τους σκοπούς της μέσα από την εκπαίδευση, την επιστήμη, τον πολιτισμό και την επικοινωνία - πληροφόρηση. Χρηματοδοτεί επίσης εκπαιδευτικά και τεχνικά προγράμματα και μέσα από τις διεθνείς συμβάσεις εξασφαλίζει τη φυσική και πολιτισμική διεθνή κληρονομιά. (Αλεξανδρή, 2015: 103)

Στοχεύει να προωθήσει έναν πολιτισμό για την ειρήνη και την ανθρώπινη και αειφόρο ανάπτυξη και εστιάζει την προσοχή της στην παροχή παιδείας σε όλους. Επίσης, προωθεί την περιβαλλοντική έρευνα, μέσα από διεθνή επιστημονικά προγράμματα. Υποστηρίζει την έκφραση των πολιτιστικών ταυτοτήτων. Η πολιτιστική ταυτότητα ενός λαού περιλαμβάνει τη γλώσσα, τις αξίες, τις ιδεολογίες, τα πρότυπα ατομικής και οικογενειακής συμπεριφοράς. Αποτελεί το στοιχείο με το οποίο προσδιορίζεται και η διαλεκτική σχέση του λαού στην κοινότητα. (Μπιτσάνη, 2004: 37-42) Προστατεύει και διευρύνει την παγκόσμια φυσική κληρονομιά¹⁷. Επίσης, προωθεί την ελεύθερη ροή πληροφοριών και την ελευθερία του τύπου καθώς και την ενίσχυση των δυνατοτήτων επικοινωνίας των αναπτυσσόμενων χωρών.

Αρχικά και με στόχο να αντιμετωπιστούν οι καταστροφές του Δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, δραστηριοποιήθηκε έντονα και αποτελεσματικά η UNESCO με την υιοθέτηση Συμβάσεων, Συστάσεων αλλά και με τη διεξαγωγή Εκστρατειών Διάσωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αποστολή της παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO είναι να ενθαρρύνει τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στη διαφύλαξη της πολιτιστικής και φυσικής τους κληρονομιάς. (Ζερβάκη, 2010: 67-68) Η UNESCO επιζητεί να προωθήσει την αναγνώριση, προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, η οποία έχει σημαντική αξία για τον άνθρωπο. Είναι ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό. Ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 και από τότε προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες του στους τομείς αυτούς σε όλο τον πλανήτη. Επίσης, έχει διεξαγάγει πολύχρονη έρευνα σχετικά με τις λειτουργίες και τις αξίες της πολιτιστικής έκφρασης και τις πρακτικές της οι οποίες έχουν ανοίξει το

¹⁷ Στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο νησί της Κρήτης έχουν γίνει προσεγγίσεις στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού που ακόμα και σήμερα δεν έχει συμπεριληφθεί στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς. (Ζερβάκη, 2010: 185)

δρόμο για νέες προσεγγίσεις στην κατανόηση, στην προστασία και τον σεβασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

Η Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO¹⁸ στις 16 Νοεμβρίου 1972. Με την υπογραφή της, τα κράτη αναγνωρίζουν ότι οι χώροι που βρίσκονται στην εθνική επικράτειά τους και έχουν εγγραφεί στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, αποτελούν με κάθε επιφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, παγκόσμια κληρονομιά «για την προστασία της οποίας είναι υπεύθυνη η διεθνής κοινότητα, που πρέπει να εργαστεί ως σύνολο για αυτό τον σκοπό».

Η αποστολή της UNESCO είναι να ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να υπογράψουν τη Συνθήκη του 1972 για να εξασφαλίσουν την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τους αλλά και να δημιουργήσουν συστήματα ελέγχου που θα αναφέρουν σε τακτική βάση την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι χώροι παγκόσμιας κληρονομιάς στην επικράτειά τους. Επίσης, η UNESCO βοηθά τα κράτη να προστατεύσουν τους χώρους αυτούς παρέχοντας τεχνική βοήθεια, επαγγελματική εκπαίδευση καθώς και έκτακτη οικονομική βοήθεια σε χώρους που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο. Μέσω του Διεθνούς Οργανισμού προωθείται η παρουσίαση σε παγκόσμιο επίπεδο της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και ενθαρρύνεται η διεθνής συνεργασία για τη διαφύλαξη της. Για παράδειγμα, τα μνημεία που συγκαταλέγονται στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς επιλέγονται και εγκρίνονται βάσει της αξίας τους ως τα καλύτερα παραδείγματα της δημιουργικής ευφυΐας του ανθρώπου. (Κόνσολα, 1995: 30)

Ο πολιτισμός ορίστηκε ότι αποτελείται «από ένα σύστημα πνευματικών υλικών, διανοητικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα. Χάρη στον πολιτισμό τα μέλη του κοινωνικού συνόλου αναγνωρίζονται μεταξύ τους, εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, αποκτώντας έτσι την ατομική τους ταυτότητα και συμμετέχουν στη ζωή μέσα από την ένταξή τους σε αυτή. (Τσαούσης, 1983: 117) Δεν περιλαμβάνει μόνο τις τέχνες και τα γράμματα αλλά και τους τρόπους ζωής, τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, τα συστήματα αξιών, τις παραδόσεις».

¹⁸ Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, UNESCO Διαθέσιμο στο: http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm, [Τελευταία πρόσβαση 19/01/2017]

Η Πολιτιστική Ανάπτυξη (1988-1997) που κήρυξε ο ΟΗΕ έχει τους εξής στόχους: α) την αναγνώριση της πολιτισμικής διάστασης της ανάπτυξης, β) την επιβεβαίωση και την ανάδειξη των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, γ) τη διεύρυνση συμμετοχής στην πολιτισμική ζωή, δ) την προώθηση διεθνούς πολιτισμικής συνεργασίας. Ο ΟΗΕ διαθέτει μοναδικές δυνάμεις για την προώθηση της Ανάπτυξης. Η παρουσία του είναι παγκόσμια και δεν εξυπηρετεί κανένα ιδιαίτερο εθνικό ή οικονομικό συμφέρον. Όλες οι χώρες, πλούσιες και φτωχές, έχουν φωνή στη λήψη σημαντικών πολιτικών αποφάσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η UNESCO, έχει ως σκοπό τη διάσωση και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάδειξή της από εθνική σε παγκόσμια. Ωστόσο, έχει να αντιμετωπίσει εμπόδια που οφείλονται κυρίως σε οικονομικά και πολιτικά ζητήματα που θέτουν οι κυβερνήσεις κρατών που προσπαθούν να ικανοποιήσουν τα δικά τους συμφέροντα.

2.2 Οργάνωση και δομή των πολιτιστικών οργανισμών

Ως πολιτιστικός οργανισμός ορίζεται ο οργανισμός που διαθέτει συγκεκριμένες διαδικασίες διοίκησης, λειτουργίες διαχείρισης και αρχές γενικού δημοσίου συμφέροντος για την παραγωγή, τη διαχείριση και την προώθηση των πολιτιστικών αγαθών¹⁹. Η δομή ενός πολιτιστικού οργανισμού αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός οργανώνει τις ανθρώπινες πηγές, προκειμένου να πραγματοποιήσει τους σκοπούς του. Στους πολιτιστικούς οργανισμούς, απαραίτητη είναι η οργανωτική δομή, δηλαδή η διάρθρωση των οργανωτικών ρόλων των μελών, αλλά και οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους.

Η οργανωτική δομή ενός επικοινωνιακού οργανισμού αποτελεί ουσιαστικά το χάρτη πάνω στον οποίο σχεδιάζονται όλες οι υπόλοιπες λειτουργίες του. (Κουτούζης, 1999: 64-65) Η διαδικασία της οργάνωσης περιλαμβάνει ορισμένα σημεία όπως τον καθορισμό συγκεκριμένων θέσεων εργασίας, τον καθορισμό των γενικών δραστηριοτήτων. Στους επικοινωνιακούς οργανισμούς κατά τη διαδικασία του

¹⁹ Τα πολιτιστικά αγαθά δεν απαντώνται ενιαία στις εσωτερικές νομοθεσίες των κρατών αλλά ούτε και στις κατά καιρούς συμβάσεις και συμφωνίες μεταξύ τους. Έτσι από ειδικούς ερευνητές έχει υποστηριχθεί ότι για να αντιμετωπιστεί η έννοιά τους πρέπει να εξακριβώνεται η αξία τους. (Μπιτσάνη, Ε., 2004: 36)

σχεδιασμού ή ανασχεδιασμού της οργανωτικής τους δομής, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη ορισμένα κρίσιμα ζητήματα, όπως είναι η διάχυση της γνώσης, η αυτονομία των εργαζομένων, οι συνεχείς εξελίξεις της τεχνολογίας. Ο στρατηγικός σχεδιασμός δομείται σύμφωνα με την αποστολή του πολιτιστικού οργανισμού, τη στρατηγική κατεύθυνση, την ανάπτυξη σχεδίων δράσης και την αξιολόγηση των στρατηγικών του. (Φύλιος, 1991: 30-31)

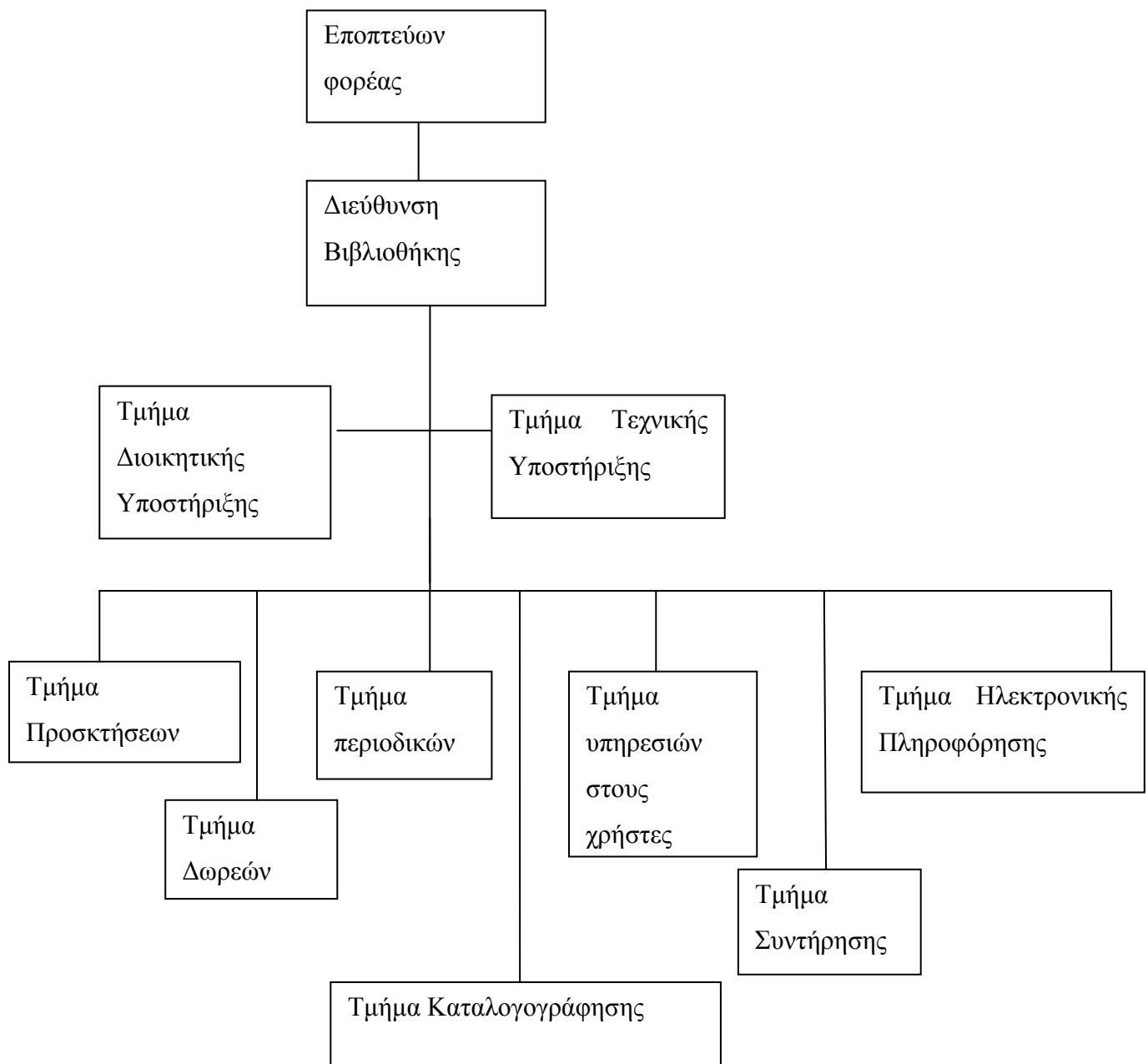
Στην πρώτη περίπτωση θα πρέπει οι δομές να οργανωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνεται η μεταφορά της γνώσης από και προς το κοινό όπως προστάζει και ο ρόλος τους αλλά και η απόκτηση και διάχυση της γνώσης στο εσωτερικό των οργανισμών. (Τσουρβάκας, 2012: 185) Θα πρέπει δηλαδή να υπάρχει η δυνατότητα να δημιουργούνται ανά περίπτωση διατμηματικές ομάδες που θα μπορούν να συνεργάζονται, παρακάμπτοντας την αυστηρή ιεραρχική δομή, με άλλα τμήματα και άλλες ομάδες. Έτσι όχι μόνο δεν θα παρεμποδίζεται η ροή της γνώσης λόγω της αυστηρής οργανωτικής δομής, αλλά θα επιτυγχάνεται μία γόνιμη ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών. Ειδικότητες όπως για παράδειγμα οι μόνιμοι υπάλληλοι σε μια βιβλιοθήκη έχουν ανάγκη να αισθάνονται ότι τους παρέχεται ένα μεγάλο ποσοστό αυτονομίας ώστε να μπορούν να είναι δημιουργικοί και οργανωτικοί ταυτόχρονα.

Όσον αφορά στη δομή σημαντικό ρόλο παίζει η διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού. Πιο αναλυτικά, η επιτυχία κάθε οργανισμού εξαρτάται από την εξασφάλιση του κατάλληλου προσωπικού²⁰. Η διαδικασία της διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού περιλαμβάνει τον προγραμματισμό, την προσέλκυση νέων εργαζομένων, την επιλογή, την κατάρτιση και ανάπτυξη του προσωπικού, την αξιολόγηση της απόδοσης και τέλος την αποζημίωση.

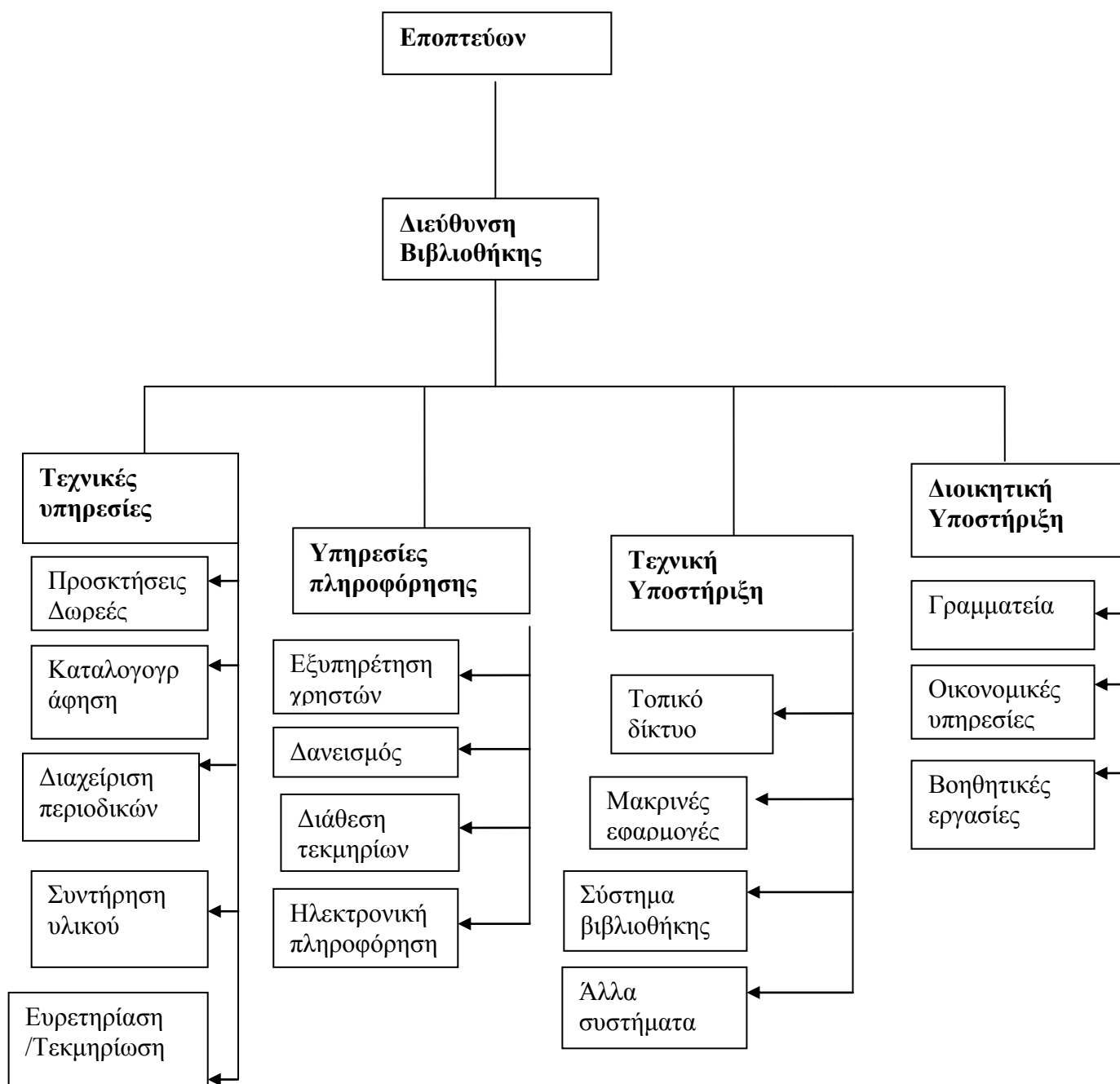
Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με βάση τον προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού υπολογίζονται οι σημερινές αλλά και οι μελλοντικές ανάγκες σε προσωπικό. Έτσι διασφαλίζεται ο επιθυμητός αριθμός εργαζομένων, η συνέχεια και η ομαλή εξέλιξη του οργανισμού. Αποτελεί μια πολύ σημαντική διαδικασία γιατί όσο καλά κι αν εφαρμόζονται οι λειτουργίες της διοίκησης δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την έλλειψη κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού.

²⁰ Η διοίκηση προσωπικού ασχολείται με άτομα από τον κύκλο ζωής τους μέσα στον οργανισμό. Οι εργαζόμενοι προσλαμβάνονται, εκπαιδεύονται και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, επίσης αξιολογούνται, αμείβονται και αποχωρούν για διάφορους λόγους. (Παπαλεξανδρή Ν.Α & Μπουραντά, Α.Κ., 2003: 108)

Σχ. 1 Οργανωτική δομή²¹ μιας βιβλιοθήκης κατά τμήματα

Σχ. 2 Οργανωτική δομή²² μιας βιβλιοθήκης σύμφωνα με τη λειτουργία της

^{19, 22} Οργάνωση, δομή και χαρακτηριστικά της βιβλιοθήκης, Τοράκη, Κ., 2003: 132-133

2.3 Στρατηγικός σχεδιασμός πολιτιστικών οργανισμών

Η στρατηγική²³ αποτέλεσε και αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης των πολιτιστικών οργανισμών στην προσπάθεια υλοποίησης της αποστολής και των οραμάτων τους. Για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδιασμού²⁴ για τον Πολιτισμό, έχουν υιοθετηθεί σύγχρονες προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά τη μεθοδολογία για ανάπτυξη του σχεδιασμού.

Το στρατηγικό σχέδιο για τον Πολιτισμό δεν στοχεύει απλώς στην κοινωνική ευαισθητοποίηση για τον Πολιτισμό (social awareness in culture) αλλά κυρίως επιδιώκει την πολιτιστική ευαισθητοποίηση μέσα στην κοινωνία (cultural awareness in society). Με βάση την πιο πάνω άποψη, συνεπάγεται ότι η νέα στρατηγική θα πρέπει πρώτιστα να αναζητήσει τρόπους άμεσης σύνδεσης του Πολιτισμού με την Παιδεία και την Εκπαίδευση (culture in education), την ποιότητα του Δημόσιου χώρου και του ευρύτερου περιβάλλοντος (quality in public space), κ.ο.κ²⁵. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για τον Πολιτισμό βασίζεται στη μεθοδολογία της άντλησης ιδεών και εισηγήσεων από τη βάση της πυραμίδας, οι οποίες λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και συμπεριλαμβάνονται στον τελικό σχεδιασμό.

2.3.1 Ανάλυση στόχων - Υπηρεσιών

Ο στρατηγικός σχεδιασμός αποτελεί ένα σύνολο στρατηγικών πλάνων τα οποία κινητοποιούν όλους τους ανθρώπινους υλικούς πόρους ενός οργανισμού που οδηγούν στην κατανόηση και υλοποίηση των στόχων και επιδιώξεων που προέρχονται από την αποστολή του οργανισμού. Σε έναν πολιτιστικό οργανισμό, το στρατηγικό πλάνο ενός οργανισμού απαντά σε πέντε θεμελιώδη ερωτήματα σε σχέση με την πορεία και την ανάπτυξη ενός οργανισμού. (Byrnes, 1999: 77)

- Γιατί; (ο λόγος της σύνταξης του σχεδίου)

²³ Η στρατηγική σε έναν οργανισμό ορίζεται ως το σχέδιο αντικειμενικών στόχων και σκοπών, όπως και η απαραίτητη πολιτική και τακτική που πρέπει να ακολουθηθεί, ώστε να επιτευχθούν αυτοί και να καθορίζεται ο τομέας που βρίσκεται ή που πρόκειται να μπει ο οργανισμός και το είδος στο οποίο κατατάσσεται ή πρόκειται να εισαχθεί. (Φίλιος, Β.Φ., 1991: 20)

²⁴ Στρατηγικός σχεδιασμός θεωρείται μια πειθαρχημένη προσπάθεια παραγωγής βασικών αποφάσεων και ενεργειών που διαμορφώνουν και καθοδηγούν το τι είναι ένας οργανισμός, το τι κάνει και γιατί το κάνει. (Φίλιος, Β.Φ., 1991: 30-31)

²⁵ Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό, Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Ιανουάριος 2008: 4

- Τι; (ποιο συγκεκριμένο έργο ή έργα αφορά το σχέδιο)
- Πότε; (ποια μελλοντική χρονική περίοδο αφορά το σχέδιο)
- Πού; (πού είμαστε ως οργανισμός (υπάρχουσα κατάσταση) και πού θέλουμε να πάμε (επιθυμητή κατάσταση)
- Ποιος; (ποιοι θα υλοποιήσουν το σχέδιο)

Το στρατηγικό πλάνο αποτυπώνει με ακρίβεια σε τελική και οριστική μορφή την στρατηγική σχεδίασης ενός πολιτιστικού οργανισμού και αποτελεί σημαντικό οδηγό του καθώς και σημείο αναφοράς του κατά την υλοποίηση των στρατηγικών του στόχων²⁶. (Byrnes, 1999: 77-78) Τα κύρια μέρη ενός στρατηγικού πλάνου με βάση τις διαδικασίες ανάπτυξης στρατηγικής σχεδίασης είναι:

- 1) Το περιεχόμενο της αποστολής του οργανισμού
- 2) Τη στρατηγική που επιλέγει να ακολουθήσει ο οργανισμός ώστε να προσδιορίσει τη στρατηγική του δράση με βάση τη διατήρηση της υπάρχουσας επιτυχημένης πορείας του
- 3) Τη στοχοθέτηση για την ανάπτυξη μεθόδων και πρακτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων
- 4) Τη διαμόρφωση πλάνων δράσης του συγκεκριμένου τομέα τα οποία έχουν συγκεκριμένη προθεσμία υλοποίησης π.χ. πλάνα προγραμματισμού
- 5) Τα συστήματα αξιολόγησης²⁷ των στρατηγικών μοντέλων, π.χ. δείκτες απόδοσης για τη διαχείριση, την προώθηση και την προβολή, κ.ά.

Στην συνέχεια εξετάζονται κάποιοι λόγοι που επιβάλουν στους πολιτιστικούς οργανισμούς να διαμορφώνουν και να υιοθετούν στρατηγικά πλάνα:

- να βελτιώσουν την αποδοτικότητά τους
- να πληρούν τις προϋποθέσεις για χρηματοδότηση καθ' όσον το κράτος, τα ιδρύματα, οι ιδιώτες δωρητές απαιτούν απ' τα πολιτιστικά ιδρύματα να έχουν ένα πρόσφατο στρατηγικό πλάνο
- να αντικαταστήσουν ή να αναβαθμίσουν το προηγούμενο στρατηγικό σχέδιο που έχει ήδη υλοποιηθεί. (Lord & Markert, 2007: 1)

²⁶ Στόχος ενός πολιτιστικού οργανισμού είναι η βιωσιμότητά του και η κοινωνική του προσφορά, μέσω της δημιουργίας πολιτισμικών προϊόντων, υπηρεσιών. (Βινιέρτου, 2003: 27-28)

²⁷ Η ανάλυση SWOT θεωρήθηκε η καταλληλότερη μέθοδος αξιολόγησης επειδή αποτελεί ένα μεθοδολογικό εργαλείο τόσο για την ανάλυση όσο και για το σχεδιασμό. Περιλαμβάνει την ανάλυση, το σχεδιασμό, την αξιολόγηση και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και υλοποίησης. Διαθέσιμο στο :<http://epixeirein.gr/2009/07/31/swot-analysis-efarmogi/> . [Τελευταία πρόσβαση στις 20/01/2017]

Ωστόσο το ενδιαφέρον των πολιτιστικών οργανισμών συνοψίζεται στην αναγνώριση της ευθύνης που έχουν αναλάβει για την προώθηση των στόχων των Οργανισμών. Οι στόχοι των πολιτιστικών οργανισμών είναι συγκεκριμένοι. Συγκεκριμένα στοχεύουν στην δημιουργία πολιτιστικών υποδομών, ακόμα και σε μικρές πόλεις, στην καλλιέργεια της παιδείας - μόρφωσης του κοινού, τη συμμετοχή του κοινού στις πολιτιστικές δράσεις, στην βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς. Επίσης, στόχος των πολιτιστικών οργανισμών είναι να προβληθούν αξίες όπως η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία, η διατήρηση της ιστορικής μνήμης, η κοινωνική ευαισθητοποίηση.

2.3.2 Είδη πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Η πολιτιστική δραστηριότητα²⁸ αποτελεί στοιχείο του πολιτισμού και με αυτήν την έννοια αναφερόμαστε στις εκδηλώσεις, που προγραμματίζονται και υλοποιούνται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς. Ως πολιτιστική δραστηριότητα εννοούμε τη δραστηριότητα που αποσκοπεί στην προστασία, αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην προβολή και ενίσχυση του νεότερου και σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε δράση που αποσκοπεί κυρίως στην παραγωγή, καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της γλυπτικής, των εικαστικών τεχνών. (Χαμπούρη-Ιωαννίδου, 2002: 38- 43)

Εστιάζοντας το ενδιαφέρον στις πολιτιστικές δραστηριότητες, είναι γεγονός ότι αναφέρονται από τη μια στους τομείς του πολιτισμού, όπως λαϊκός πολιτισμός²⁹, πολιτιστικά σωματεία, πνευματικά κέντρα, συνέδρια, φεστιβάλ και από την άλλη ότι έχουν εμπνευστές και αποδέκτες. Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις των πολιτιστικών δραστηριοτήτων ως προς το σχεδιασμό, τη διαμόρφωση, την υλοποίηση και την αξιολόγηση, ποικίλουν ανάλογα με το θεματικό τους πεδίο στο οποίο εντάσσονται,

²⁸ Οι ειδικοί αναφέρουν ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτευχθεί η ενίσχυση και η διάδοση ενός πολιτιστικού αγαθού μέσα από συγκεκριμένες πολιτιστικές διαδικασίες. (Κόνσολα, Ν., 2006: 130-132)

²⁹ Με τον όρο λαϊκός πολιτισμός νοείται το σύνολο των δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων ενός λαού (Δαμιανάκος, Σ., 1987: 21)

γι' αυτό και ο κάθε καλλιτεχνικός οργανισμός ή φορέας εμπειρικά εφαρμόζει το δικό του μοντέλο διαχείρισης πολιτιστικών εκδηλώσεων. Για την υλοποίηση μιας πολιτιστικής εκδήλωσης ακολουθούνται ορισμένα στάδια, τα οποία είναι κοινά σε όλους τους οργανισμούς και είναι: α. Σύλληψη μιας ιδέας, β. Σχεδιασμός εκδήλωσης, γ. Προετοιμασία και παραγωγή της δράσης, δ. Έναρξη - λειτουργία, ε. Αποτίμηση - αξιολόγηση.³⁰

Η πολιτιστική δραστηριότητα, είτε αφορά σε εικαστικές εκθέσεις και εκθέσεις φωτογραφίας, είτε αφορά θεατρικές παραγωγές προκειμένου να υλοποιηθεί απαιτεί σχεδιασμό, οργάνωση, συνεργασία και συντονισμό όλων των ενεργειών, δηλαδή απαιτεί επαγγελματισμό στον τρόπο διαχείρισης προκειμένου να επιτευχθεί το επιτυχές αποτέλεσμα. Επίσης, τα πολιτιστικά κέντρα είναι θεσμός με πολλαπλές δραστηριότητες πολιτιστικού περιεχομένου: Κινηματογραφικές προβολές, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής κ.τ.λ. Τα πολιτιστικά κέντρα δημιουργήθηκαν πριν περίπου πενήντα χρόνια στην Γαλλία, όταν υπουργός πολιτισμού της χώρας ήταν ο André Malraux³¹.

Τα πολιτιστικά κέντρα δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα και είναι παραδεκτό ότι παρά τις οργανωτικές ελλείψεις, την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού υψηλής επιστημονικής και τεχνικής μόρφωσης, μπορούν να θεωρηθούν ένας επιτυχημένος θεσμός. (Αλεξανδρή, 2015: 33) Για τα πολιτιστικά κέντρα εκδηλώνεται ενδιαφέρον από ένα ευρύ κοινό ανεξαρτήτως ηλικίας ή μόρφωσης, την εποπτεία έχει το υπουργείο πολιτισμού. Σημαντικό, δε, στάδιο της πολιτιστικής εκδήλωσης θεωρείται αυτό, στο οποίο καθορίζονται οι στόχοι, οι οποίοι βρίσκονται σε συνάρτηση με τα ενδιαφέροντα του κοινού. «Ένα σύστημα κανόνων μετασχηματισμού και τεχνικών αλληλοσυσχέτισης αλλά και τεκμηρίωσης θα αποτελέσουν το θεματικό πυρήνα (concept) της δραστηριότητας», τονίζει χαρακτηριστικά ο Bauman. (Bauman³², 1994: 87)

³⁰ Διαθέσιμο το άρθρο στο:

http://www.trikalanews.gr/arthra_apoceis_epistoles/dimitris_gkolobrantzas_h_ennoia_tis_politistikis_drastiriotitas.html [Τελευταία πρόσβαση 28/01/2017]

³¹ Ο André Malraux 1901-1976, Γάλλος συγγραφέας & πολιτικός. Αναμείχθηκε σε επαναστατικά κινήματα στην Ινδονησία, έλαβε μέρος στον Ισπανικό εμφύλιο το 1936 και στη γαλλική αντίσταση κατά το Β' παγκόσμιο πόλεμο. <http://www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=164> [Τελευταία πρόσβαση στις 25/01/2017]

³² Ο Zygmunt Bauman (1994) γεννήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 1925, ήταν ένας από τους πιο ιδιαίτερα εκτιμημένους, κοινωνικούς κριτικούς στην Ευρώπη. <http://culture.pl/en/artist/zygmunt-bauman> [Τελευταία πρόσβαση στις 30/01/2017]

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες³³ σε έναν πολιτιστικό οργανισμό ποικίλλουν ανάλογα το είδος τους. Ένας πολιτιστικός οργανισμός αναλαμβάνει την οργάνωση και πραγματοποίηση συναντήσεων διαφόρων προσωπικοτήτων του αθλητισμού, των τεχνών, μουσικών παραδόσεων, ιατρικής κ.τ.λ. Ακόμη διοργανώνει συνεδριακές εκδηλώσεις και ημερίδες όπου συμμετέχουν διάφοροι φορείς. Οι πολιτιστικοί οργανισμοί, επίσης, αναλαμβάνουν δραστηριότητες ενημέρωσης του κοινού σε θέματα παιδείας (π.χ. λέσχες ανάγνωσης, αθλητισμού, ευαισθητοποίησης), προστασίας του περιβάλλοντος και δράσεων αλληλεγγύης. Πραγματοποιούν εκδρομές και επισκέψεις σε τόπους με πολιτιστική και πνευματική παράδοση (ήθη, έθιμα, επιστήμες κ.ά.), σε μνημεία και περιοχές με ιστορικό ενδιαφέρον. Συμβάλλουν στην ενίσχυση και προβολή του νεότερου και σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην παραγωγή, καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της γλυπτικής και των εικαστικών τεχνών.

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί αναλαμβάνουν δραστηριότητες σχετικά με το σύγχρονο θέατρο, ιδιαίτερα το αρχαίο θέατρο (τραγωδία, κωμωδία) και διάφορες μουσικές εκδηλώσεις όπως και παραδοσιακούς χορούς. (Μπιτσάνη, 2008: 8) Τέλος, η τεχνολογία με την ψηφιοποίηση της εκδήλωσης και μέσω της ιστοσελίδας συμβάλλει στην προβολή και διαφήμιση των δράσεων του πολιτιστικού φορέα στο διεθνές κοινό. Η συνεργασία με τους χορηγούς καταξιώνει τη δράση του πολιτιστικού φορέα στη συνείδηση της τοπικής κοινωνίας και αποτελεί εχέγγυο για περαιτέρω διεύρυνση συνεργασίας και αξιοπιστίας.³⁴

Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι πολιτιστικοί οργανισμοί, είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως το μόνο αντίβαρο που μπορούν να προτάξουν οι μικρές οργανωμένες κοινωνίες (δήμοι και κοινότητες) στην ανάπτυξη της πολιτιστικής βιομηχανίας που έχει ως κέντρο της την οικονομική δραστηριότητα και άρα το κέρδος. Οι πολιτιστικοί οργανισμοί και μόνο επειδή αφορούν στις τοπικές κοινωνίες έχουν ως κέντρο τους τον άνθρωπο και τα προβλήματα της καθημερινότητάς του. (Hesmondhalgh, 2002: 2)

³³ Διαθέσιμο στο: www.dancearchive.gr/article.php?id=66 [Τελευταία πρόσβαση στις 01/02/2017]

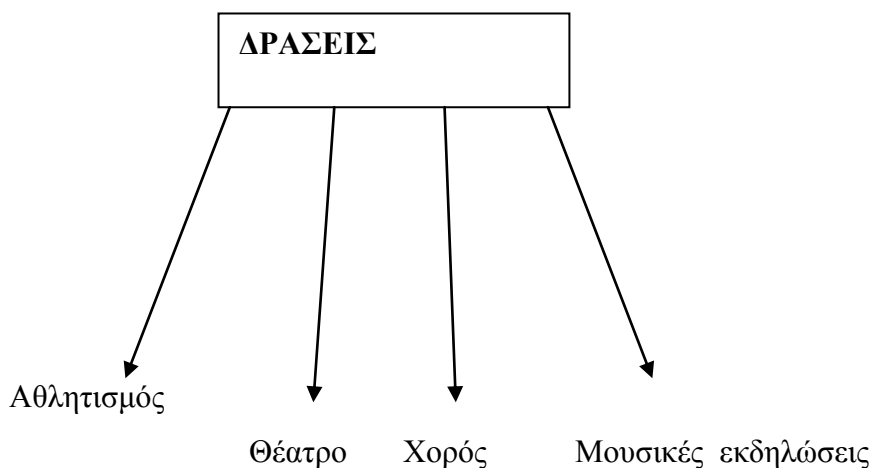
³⁴ Διαθέσιμο το άρθρο στο: http://www.trikalanews.gr/arthra_apoceis_epistoles/dimitris_gkolobrantzas_h_ennoia_tis_politistikis_drastiriotitas.html [Τελευταία πρόσβαση 28/01/2017]

2.3.3 Κατηγορίες κοινού στις οποίες απευθύνονται οι δράσεις ενός Οργανισμού

Οι δράσεις που έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει ένας Οργανισμός προκειμένου να απευθυνθεί σε ένα ευρύ ακροατήριο είναι η ενημέρωση του κοινού σε θέματα προληπτικής, και όχι μόνο, ιατρικής, η ενημέρωση και οι συμβουλές και οδηγίες σε νεαρής ηλικίας ανθρώπους σχετικά με τα πρώτα βήματα στην παιδεία και στην ίδια τη ζωή και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δράσεων. Επίσης, οι ενέργειες του Οργανισμού μπορεί να σχετίζονται με σύγχρονες δράσεις αλληλεγγύης σε κοινωνικές ομάδες που χρειάζονται τη συμπαράσταση και βοήθειά μας (κοινωνικές κατηγορίες χαμηλών εισοδημάτων, άνεργοι, πρόσφυγες και μετανάστες).

Για τις δράσεις του αθλητισμού, οι κατηγορίες του κοινού μπορεί να είναι μικρής ηλικίας ή και μεγαλύτερης ανάλογα με το θέμα που ασχολείται η συγκεκριμένη δράση (π.χ ποδόσφαιρο, μπάσκετ, κολύμβηση, γυμναστήριο). Όσον αφορά στη μουσική, το κοινό όλων των ηλικιών δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε μουσικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν παραδοσιακούς χορούς, τραγούδια, αναδρομή στο κλασσικό τραγούδι και στο λαϊκό. (Αλεξανδρή, 2015: 20) Οι δράσεις, για την προληπτική, και όχι μόνο, ιατρική, ενδιαφέρουν τις πλατιές μάζες μιας κοινωνίας ούτως ώστε να γίνεται έγκυρη ενημέρωση από κατάλληλο ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, σε μια ειδικότερη κατηγορία του κοινού (νέοι γονείς).

Η δράση που αφορά θέματα προστασίας του περιβάλλοντος καλύπτει μια μεγάλη κατηγορία κοινού χωρίς ηλικιακά ή μορφωτικά κριτήρια και επίπεδα διότι η δράση αυτή αφορά το παρόν και το μέλλον της ύπαρξης όλου του κόσμου, την ίδια μας τη ζωή. Επίσης, η δράση τέχνης (αρχιτεκτονική, ζωγραφική) παίζει σημαντικό ρόλο καθώς αφορά συγκεκριμένο κοινό ανωτέρας και ανωτάτης παιδείας.

Τα τελευταία χρόνια οι πολιτιστικοί οργανισμοί, επικεντρώνονται ολοένα και περισσότερο στην προσέλκυση ενός ευρύτερου διαφοροποιημένου κοινού. Ωστόσο, κανένας οργανισμός δεν είναι σε θέση να απευθύνεται σε όλες τις κατηγορίες του κοινού. Το ακροατήριο που παρακολουθεί τις δραστηριότητές του θα αποτελέσει τον σκληρό πυρήνα μιας ομάδας ανθρώπων που ταυτίζεται με τον οργανισμό. Ο οργανισμός, δε, σε μια σχέση αλληλεπίδρασης βασίζεται στους ανθρώπους αυτούς για την υλοποίηση των δράσεών του. (Μπαντιμαρούδης, 2011: 51-52· Πικοπούλου-Τσολάκη, Γλύτση, 2002: 241- 242)

Σήμερα οι Πολιτιστικοί Οργανισμοί βελτιώνουν τις υπηρεσίες τους, δημιουργώντας ενεργητικούς επισκέπτες και επιτρέποντας την πρόσβαση και σε ιδιαίτερες ομάδες κοινού όπως στις σχολικές ομάδες, στους ηλικιωμένους, στα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑμεΑ) κ.α., αρχίζουν να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες και το Ίντερνετ, στοχεύοντας στην αναβάθμιση της ποιότητας των πολιτιστικών υπηρεσιών. Στην Ελλάδα η χρήση των υπηρεσιών και λειτουργιών του διαδικτύου στους πολιτιστικούς οργανισμούς είναι περιορισμένη μολονότι κάποιοι απ' αυτούς χρησιμοποιούν τις ιστοσελίδες τους ως μέσο έκθεσης ταυτότητας τους. (Σηφάκη, 2007: 265) «Η συνολική θεώρηση του χώρου πολιτισμού ως χώρου επικοινωνίας εμπεριέχει τη λειτουργία του ως χώρου συλλογής αντικειμένων ή παρουσίασης μιας εκδήλωσης, ως χώρου μάθησης και ως χώρου ψυχαγωγίας. Αυτή η τρισδιάστατη λειτουργία προσδιορίζει ως ένα βαθμό τις δυνατότητες και τα μέσα επικοινωνίας με το κοινό». (Ζαφειράκου, 2002: 189)

Η επικοινωνία βασίζεται στην κωδικοποίηση μηνυμάτων και ερεθισμάτων μέσα από την παρουσίαση διάφορων εκδηλώσεων, εκθέσεων, την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, το σχεδιάσμα αφισών, ενημερωτικών φυλλαδίων και άλλου είδους επικοινωνιακού υλικού. Το κοινό βιώνει μια εμπειρία σε σωματικό, πνευματικό και ψυχικό επίπεδο, σε κοινωνική και ατομική βάση, που την καθιστά μοναδική. Το στοιχείο της ανταλλαγής (exchange) χαρακτηρίζει τη σχέση μεταξύ κοινού και πολιτιστικής μονάδας. (Ζαφειράκου, 2002: 189)

Το κοινό που απευθύνεται αυτή η δράση είναι το σύνολο των ανθρώπων μιας τοπικής κοινωνίας. Οι δράσεις ενός πολιτιστικού οργανισμού ποικίλλουν, πολλές φορές ταυτίζονται με τις δράσεις άλλων πολιτιστικών οργανισμών. Αναφέρουμε πρώτα τις κυριότερες δράσεις που αναπτύσσει ένας πολιτιστικός οργανισμός και αναλόγως θα δούμε σε ποιες κατηγορίες του κοινού απευθύνονται. Οι δράσεις σχετικά με θέατρο και κινηματογράφο μπορούμε να πούμε ότι απευθύνονται σε αρκετές κατηγορίες του κοινού όπως είναι τα παιδιά σχολικής ηλικίας μέσω των παιδικών παραστάσεων, τα άτομα με ενδιαφέροντα και υψηλής ή μέσης παιδείας και γενικότερα, τα άτομα της αναζήτησης και του ενδιαφέροντος.

Τελικά, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ανάλογα με τις δραστηριότητες και τις διεργασίες που θα αναπτύξει ο οργανισμός θα προσελκύσει και τις αντίστοιχες κατηγορίες πολιτών. Οι πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, δεδομένων των σημερινών κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, αποτελούν έναν τρόπο επικοινωνίας τόσο μεταξύ οργανισμού και πολιτών όσο και μεταξύ των ίδιων των πολιτών. Αποτελούν μια διαδικασία «γνωριμίας της κοινωνίας από την αρχή», που είναι απαραίτητη σε εποχές οικονομικής και αξιακής κρίσης.

2.3.4 Τρόποι επικοινωνίας ενός πολιτιστικού οργανισμού με το κοινό

Στον πολιτιστικό τομέα ο πολιτιστικός οργανισμός είναι ο «πομπός των μηνυμάτων» και το κοινό είναι ο «δέκτης». Το κοινό δεν είναι «ομοιογενές δείγμα», δηλαδή αποτελείται από κατηγορίες με διαφορές ως προς το επίπεδο παιδείας, την προετοιμασία, τις προσδοκίες. Οι πολιτιστικοί οργανισμοί ως «πηγές μηνυμάτων» οφείλουν να επικοινωνούν, με το κοινό και να κοινοποιούν τις πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες και τα αγαθά που παρέχουν όπως ενημερωτικά φυλλάδια, αφίσες,

περιοδικά, καταλόγους, δελτία δραστηριοτήτων ανά τακτικά χρονικά διαστήματα, άρθρα, δελτία τύπου, συνεντεύξεις, επιστολές, κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας³⁵, διαδίκτυο κ.ά. (Καστόρας, 2002: 19- 22, 39- 40)

Η ολοένα και αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου ως ένα ανοιχτό περιβάλλον αμφίδρομης επικοινωνίας με το κοινό παρέχει νέες δυνατότητες προβολής των δραστηριοτήτων των πολιτιστικών οργανισμών. Το διαδίκτυο³⁶ ως μέσο διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς όχι μόνο δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης σε απομακρυσμένη πληροφορία αλλά κυρίως αναδεικνύει την πολλαπλότητα των σχέσεων ανάμεσα στα αντικείμενα και τις προεκτάσεις που μπορούν να δώσουν οι άνθρωποι σε αυτά.

Είναι ένα από τα οικονομικότερα και αποτελεσματικότερα μέσα που μπορούμε να αξιοποιήσουμε για την επικοινωνία με ευρύτερες ομάδες, την παρουσίαση και προβολή πληροφοριών, ειδήσεων και θετικών στάσεων για έναν οργανισμό. (Σηφάκη & Σηφάκης, 2007: 264)

Οι σπουδαιότεροι λόγοι για τους οποίους οι πολιτιστικοί οργανισμοί χρησιμοποιούν τις ιστοσελίδες τους και γενικά το διαδίκτυο είναι η ενημέρωση του κοινού και η προβολή των δραστηριοτήτων τους με στόχο την αποτελεσματικότερη προώθηση των υπηρεσιών τους. Οι ιστότοποι των πολιτιστικών οργανισμών διαφέρουν μεταξύ τους ανάλογα με την ποιότητα και το βάθος της παρεχόμενης πληροφορίας και με τον βαθμό αξιοποίησης των δυνατοτήτων αυτού του ψηφιακού μέσου για την προβολή της φυσιογνωμίας και της συνεισφοράς στο κοινωνικό σύνολο. Επίσης, αρκετοί πολιτιστικοί οργανισμοί επενδύουν ελάχιστα στην ποιότητα μίας ιστοσελίδας μη γνωρίζοντας ότι ο ιστότοπος του οργανισμού θα πρέπει να λειτουργεί ως πλήρης απεικόνισή του. (Σηφάκης, 2007: 268)

Ένας ιστότοπος που είναι φτωχός σε δομή, πληροφόρηση και πολιτιστική αξία δημιουργεί την εικόνα ενός κακόγουστου οργανισμού με μικρή αξία. Στην Ελλάδα η χρήση των υπηρεσιών³⁷ και λειτουργιών που μπορεί να προσφέρει το διαδίκτυο στους πολιτιστικούς οργανισμούς είναι περιορισμένη. Γι' αυτό το λόγο οι

³⁵ Ως μέσα μαζικής επικοινωνίας ορίζονται όλα εκείνα τα τεχνικά μέσα για την επικοινωνία και την προμήθεια πληροφοριών σε ένα ευρύ κοινό σε έντυπη, ακουστική ή οπτική μορφή. (Wirtz, 2011: 15)

³⁶ Το διαδίκτυο δεν αποτελεί απλώς το σύμβολο μιας γενιάς αλλά είναι επίσης το σύμβολο της μετανεωτερικότητας ή της μεταβιομηχανικής κοινωνίας και για ορισμένους αποτελεί τη βάση της κοινωνίας της πληροφορίας. (Δεμερτζής, 2002: 413-449)

³⁷ Τα οφέλη χρήσης ιστοσελίδας από έναν οργανισμό συνοψίζονται στα εξής: α) παροχή πληροφοριών για τον οργανισμό, β) παροχή πληροφοριών για τις υπηρεσίες του οργανισμού, γ) ενδυνάμωση των σχέσεων κοινού και οργανισμού. (Ζώτος, 2008: 515)

περισσότεροι ελληνικοί πολιτιστικοί οργανισμοί χρησιμοποιούν τις ιστοσελίδες τους ως μέσο έκθεσης της ταυτότητάς τους και βασικών πληροφοριών των δραστηριοτήτων τους, χωρίς να τις θεωρούν ως ξεχωριστό μέσο ολοκληρωμένης πολιτιστικής επικοινωνίας. (Σηφάκη & Σηφάκης, 2007: 265) Σημαντικός παράγοντας επικοινωνίας είναι ο άνθρωπος. Το προσωπικό συγκεκριμένα που βρίσκεται σε πολιτιστικούς οργανισμούς, όταν διαθέτει ευγένεια, προθυμία και χαμόγελο, δημιουργεί ένα θετικό κλίμα επικοινωνίας καθώς εκπέμπει το μήνυμα στο κοινό ότι είναι καλοδεχούμενο.

Σε γενικές γραμμές, είναι δυνατόν να παρατηρηθεί, ότι οι τρόποι επικοινωνίας που παρατέθηκαν μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά μόνον όταν συνδυαστούν με τον ανθρώπινο παράγοντα. Οι εργαζόμενοι των πολιτιστικών οργανισμών αποτελούν τον μοχλό ενεργοποίησης των επικοινωνιακών μέσων που θα φέρουν τον οργανισμό σε επαφή με ένα ευρύ ακροατήριο και θα το επηρεάσουν θετικά.

2.4 Ο ρόλος των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνιακή πολιτική ενός Πολιτιστικού Οργανισμού

Στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης της επιστήμης της Πληροφορικής υπήρχε η πεποίθηση ότι οι υπολογιστές θα έμεναν πάντα περιορισμένοι στα εργαστήρια και δεν επρόκειτο να διατεθούν στο ευρύ κοινό. Όμως, η εξέλιξη υπήρξε πολύ διαφορετική καθώς η Πληροφορική αναφέρεται στη μελέτη και την ανάπτυξη μεθόδων για την παραγωγή, τη συλλογή, τη διαχείριση, την οργάνωση, την ανάκτηση και τη διάδοση πληροφοριών με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών. (Εγκυκλοπαίδεια Δομή, 2007: 170) Εισχώρησε πολύ γρήγορα σε κάθε τομέα της ανθρώπινης ζωής και τον επηρέασε. Έννοιες όπως κοινότητα, ατομικά δικαιώματα, αξίες προσέλαβαν νέα σημασία. Ακόμη και το φυσικό περιβάλλον επηρεάστηκε από το ψηφιακό. (Rab, 2007: 16-17) Το ψηφιακό περιβάλλον επέδρασε δραματικά σε κάθε τομέα της ανθρώπινης ζωής αφού πρόκειται για ένα «ψηφιακό ανάλογο της πραγματικότητας» που δημιουργήθηκε για να χρησιμοποιείται από τους χρήστες και ως εκ τούτου να απευθύνεται σ' αυτούς. (Κουζέλης, 2006: 53-54) Η τεχνολογία σήμερα έχει τόσο έντονα κοινωνικό χαρακτήρα, ώστε τουλάχιστον για το διαδίκτυο

θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό τις ανησυχίες και τα διλήμματα του ανθρώπου της εποχής μας.

Η ραγδαία ανάπτυξη της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, παρέχει ένα αξιόπιστο και άμεσο τρόπο επικοινωνίας που διευκολύνει σημαντικά την ανταλλαγή πληροφοριών πολιτιστικού περιεχομένου, δημιουργώντας ταυτόχρονα νέους τρόπους καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης, οι οποίοι θέτουν τη βάση για την ανοικοδόμηση της λεγόμενης «πολιτιστικής βιομηχανίας». (Hesmondhalgh, 2002: 27, 29) Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερα λαμπρή πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, οι νέες τεχνολογίες παρέχουν την δυνατότητα καλύτερης διαχείρισης της, αξιοποιώντας και προβάλλοντας την με σύγχρονους και μοντέρνους τρόπους.

Η ψηφιακή επανάσταση που χρησιμοποιεί σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα προάγει και προβάλλει τον πολιτισμό, την ιστορία και τις ιδιαιτερότητες του κάθε τόπου, διαθέτοντας σε ηλεκτρονική μορφή κάθε είδους πληροφορία. Μέσα από έργα ψηφιοποίησης και επιστημονικής τεκμηρίωσης του ελληνικού πολιτισμού, τα οποία υλοποιούν οι διάφοροι πολιτιστικοί φορείς και οργανισμοί επιτυγχάνεται όχι μόνο η διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας, με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, αλλά επίσης η ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού υλικού, η ενημέρωση των πολιτών και η δημιουργία ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών σημαντικής προστιθέμενης αξίας καθώς και η γνωριμία με τις πλούσιες συλλογές που διαθέτουν ή διαχειρίζονται οι εν λόγω φορείς.

Ένας από τους ρόλους των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνιακή πολιτική είναι η έγκυρη και άμεση γνωστοποίηση των δράσεων του πολιτιστικού οργανισμού σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για την στήριξη των λειτουργιών τους, όπως είναι η τεκμηρίωση των μουσειακών αντικειμένων, ιστορικών προσώπων και η διαχείριση των συλλογών, η ερμηνεία και παρουσίασή τους στο κοινό. Στην εποχή μας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών αποτελεί μέσο διαφήμισης στα πλαίσια της επικοινωνιακής στρατηγικής όπως Υπολογιστές, CD-ROM, Ιστοσελίδες που ως μέθοδοι επικοινωνίας αποτελούν ένα μέρος του συνόλου και του τρόπου που ένας πολιτιστικός οργανισμός προσελκύει ένα κοινό που είναι εξοικειωμένο με την τεχνολογία και τα πολυμέσα. (Σηφάκης, Σηφάκη, 2007: 268-269)

Η ψηφιακή παραγωγή των αγαθών/προϊόντων και υπηρεσιών σταδιακά επεκτείνεται σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας και του πολιτισμού, τη χρονική

στιγμή που το Διαδίκτυο αναδύεται σε αλληλεπιδραστικό ψηφιακό μέσο μαζικής ανάδειξης, προβολής και επικοινωνίας. Είναι σημαντική η σπουδαιότητα των Νέων Τεχνολογιών στους τομείς της συλλογής, της καταγραφής της διατήρησης των πολιτιστικών αγαθών και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στους τομείς της εκπαίδευσης, της προβολής και επικοινωνίας στους πολιτιστικούς οργανισμούς. (Σηφάκης, Σηφάκη, 2007: 268-269)

Η χρήση λοιπόν των νέων τεχνολογικών μέσων από τους πολιτιστικούς φορείς θεσμοθέτησαν νέες αντιλήψεις, στόχους και υπηρεσίες σε σχέση με τους χρήστες. Στο ψηφιακό περιβάλλον οι υπηρεσίες σε πολλές των περιπτώσεων αν και εύκολα μπορούν να χαρακτηριστούν «ψυχρές» δεν παύουν να είναι μοναδικές. Η δυνατότητα του χρήστη να προσεγγίζει ένα απομακρυσμένο πολιτιστικό φορέα, είτε είναι μουσείο είτε βιβλιοθήκη, και να ανακτά δεδομένα άμεσα, δεν μπορεί να συγκριθεί. Αν και η πρόθεση των μουσείων και βιβλιοθηκών να ψηφιοποιήσουν το υλικό τους έγινε για ποικίλους λόγους, η υψηλή δημοτικότητα τους που καταγράφηκε στο διαδίκτυο δεν τους άφησε ανεπηρέαστους. Ο συνεχής αυξανόμενος αριθμός χρηστών στα ψηφιακά μουσεία και βιβλιοθήκες έτρεψε τους φορείς να επενδύσουν περισσότερο προς αυτή τη κατεύθυνση.

Ο όρος ψηφιακός πολιτισμός³⁸ δηλώνει τη χρήση της τεχνολογίας και ιδιαίτερα της επιστήμης της Πληροφορικής (Πολιτισμική Πληροφορική) σε θέματα διαχείρισης πολιτισμού. Αναφέρεται σε πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή, είτε πρόκειται για αυθεντικά αντικείμενα που έχουν ψηφιοποιηθεί, είτε για πολιτιστικά στοιχεία που έχουν παραχθεί ψηφιακά. Η μετατροπή των συλλογών των πολιτιστικών οργανισμών σε ψηφιακή μορφή πραγματοποιείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε τα τελευταία χρόνια τα πολιτιστικά στοιχεία που έχουν παραχθεί ψηφιακά να επικρατούν όλο και περισσότερο σε βάρος των αυθεντικών αντικειμένων. (Rab, 2007: 4)

Στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν ως μέσο προβολής του πολιτισμού και επικοινωνίας μεταξύ των πολιτιστικών οργανισμών. Μέσω του διαδικτύου τα πολιτιστικά ιδρύματα³⁹ επικοινωνούν, συνεργάζονται μεταξύ τους και συμμετέχουν

³⁸ Ο όρος ψηφιακός πολιτισμός προέρχεται από τη σύγκλιση των ΤΠΕ (Τεχνολογίας Πληροφοριών & Επικοινωνιών) με την παραδοσιακή μορφή του πολιτιστικού τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Δρίγκας, Α., Σ, (2000) *Ηλεκτρονικός – ψηφιακός πολιτισμός (e-culture)*. Διαθέσιμο στο www.imm.demokritos.gr/publications/E-culture.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 04/02/2017]

³⁹ Διαθέσιμο στο www.repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1030 [Τελευταία πρόσβαση στις 03/02/2017]

σε δίκτυα εθνικής ή και παγκόσμιας εμβέλειας μεταβάλλοντας τη φυσιολογία και την πολιτική τους. (Μπούνια, 1999: 24· Μούλιου, 2-3) Ένα από τα πρώτα μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιήθηκαν είναι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι πιο επαναστατικές εφαρμογές όμως είναι οι διαδικτυακές ηλεκτρονικές εκδόσεις, δημιουργία ιστοσελίδων, ψηφιοποιήσεις μουσειακών συλλογών και κυρίως η χρήση της εικονικής πραγματικότητας (συνεργατικά εικονικά περιβάλλοντα, CVEs, εικονικοί εκπρόσωποι, virtual actors), ενσωματώνονται στη λειτουργία των χώρων πολιτισμού και εγκαινιάζουν νέες συνθήκες επικοινωνίας. (Οικονόμου, 2004: 2-3) Η σύγχρονη τεχνολογία παρέχει στα πολιτιστικά ιδρύματα δυνατότητες ώστε να γίνουν περισσότερο ελκυστικά, να αυξήσουν την επισκεψιμότητά τους και να φέρουν το διευρυμένο πια κοινό τους σε επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά. Παράλληλα να το πείσουν ότι μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του. (Μελίδη, 2008: 59· Οικονόμου, 2004: 3)

Χάρη στις δυνατότητες που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία, οι πολιτιστικοί οργανισμοί μπορούν να βελτιώσουν τη λειτουργία τους, να ανταποκριθούν με επιτυχία στο βασικό τους ρόλο, της διαφύλαξης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, και να επικοινωνούν πιο αποτελεσματικά με το κοινό τους και το κοινωνικό περιβάλλον. Μπορεί ακόμη να υπάρξει μια διαφορετική, πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των εκθεμάτων με συμμετοχή των ανθρώπινων αισθήσεων. (Οικονόμου, 2004: 3-4)

Τελικά από την ανωτέρω ανάλυση γίνεται φανερό ότι οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί κάποιος να προσεγγίσει τα πολιτιστικά τεκμήρια. Ο επισκέπτης μπορεί να βιώσει μια ολοκληρωμένη εμπειρία με τη συμμετοχή των αισθήσεών του, να αποκτήσει σχέση αλληλεπίδρασης με τα εκθέματα και να κατανοήσει καλύτερα την εποχή στην οποία ανήκουν. Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται τον βοηθά να αναπτύξει την κριτική του σκέψη και ταυτόχρονα τον ψυχαγωγεί μέσα σε ένα περιβάλλον που φαντάζει αληθινό.

Κεφάλαιο 3 : Βιβλιογραφική επισκόπηση στο θεσμό των βιβλιοθηκών

3.1 Ιστορική αναδρομή στο θεσμό των βιβλιοθηκών

3.1.1. Οι βιβλιοθήκες στην αρχαιότητα

Μεγάλη υπήρξε η σπουδαιότητα και η προσφορά των βιβλιοθηκών από την αρχαιότητα έως την σύγχρονη εποχή. Οι πρώτες βιβλιοθήκες γεννήθηκαν στην Ανατολή, στην Ασσυρία (4^{ος} -7^{ος} αιώνας π.Χ.), Βαβυλωνία (7^{ος} αι π.Χ.), Αίγυπτο (300-332 π.Χ.) και Παλαιστίνη (3^{ος} αιώνας π.Χ.). Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι αναβάθμισαν το σύστημα των βιβλιοθηκών. Η βιβλιοθήκη δε, ως ίδρυμα με την πλησιέστερη στη σημερινή μορφή λειτουργίας, απαντάται στην Ελλάδα, την εποχή του Πεισίστρατου⁴⁰. Η σημαντικότερη αλλαγή, που συντελείται από τους Έλληνες είναι η μεταβολή των βιβλιοθηκών σε ναούς της Τέχνης και των Μουσείων. (Βλάχος, 1998: 20-21)

Από την κλασική αρχαιότητα έως την Ελληνιστική Εποχή, όταν ο Πτολεμαίος ο Α' ίδρυσε την περίφημη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας, οι βιβλιοθήκες πρόσφεραν τη γνώση και σοφία καταγεγραμμένη και συστηματοποιημένη. (Βανδώρος, 1971: 64). Σκοπός του Πτολεμαίου ήταν η συγκέντρωση του συνόλου των συγγραμμάτων, τα οποία αφορούσαν άλλες εποχές και λαούς είτε ήταν στα ελληνικά είτε σε άλλες γλώσσες, που θα μεταφράζονταν⁴¹. Για να αποκτηθεί αυτός ο μεγάλος όγκος συγγραμμάτων και χειρογράφων όταν εντοπιζόταν το βιβλίο γινόταν κατάσχεση και στον κάτοχό του δινόταν ένα αντίγραφο, το οποίο κατασκευαζόταν σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ο πρώτος βέβαια, που δημιούργησε οργανωμένη βιβλιοθήκη με θεματική ταξινόμηση των βιβλίων του ήταν ο Αριστοτέλης⁴².

Η λέξη βιβλιοθήκη, την οποία υιοθέτησαν από την ελληνική γλώσσα οι νεότερες ευρωπαϊκές χώρες, χρησιμοποιούνταν κατά τους αρχαίους χρόνους στην

⁴⁰ Ο Πεισίστρατος, αριστοκρατικής καταγωγής, καταγόταν από τη Βραυρώνα της Αττικής. Έγινε πολύ δημοφιλής στην Αθήνα όταν το 570 π.Χ., κατά τον πόλεμο των Αθηναίων με τους Μεγαρείς, κατέλαβε τη Νισαία, το λιμάνι των Μεγάρων. (Βανδώρος, Γ., 1971: 64)

⁴¹ Διαθέσιμο στο: http://tuxlibrary.blogspot.gr/2011/04/blog-post_13.html [Τελευταία πρόσβαση στις 8/2/2017]

⁴² Η Βιβλιοθήκη του Αριστοτέλη εκπροσωπεί το σύνολο της ελληνικής γραμματείας ως τα χρόνια του, και εμπεριείχε άγνωστο σε μας σήμερα υλικό, ήταν δηλαδή ένας μοναδικός Βιβλιακός Πλούτος. Ο Αριστοτέλης αντιπροσωπεύει τον πρώτο επεξηγητή της «φιλοσοφίας» της φύσης. (Στάϊκος, Κ. Σ, 2015: 34, XVI, XVII, XIV)

Ανατολή, για να δηλώσει το μέρος στο οποίο ήταν συγκεντρωμένα στην αρχή διοικητικά και κοινοτικά έγγραφα και αργότερα φιλολογικά και επιστημονικά έργα. Ήδη στη Βαβυλωνία (7^{ος} αιώνας) είχε συγκεντρωθεί βιβλιοθήκη από πλάκες αργίλου.

Στην Αρχαία Ελλάδα ο Αθηναίος τύραννος Πεισίστρατος (6^{ος} αιώνας) ήταν ο πρώτος που διοργάνωσε Δημόσια Βιβλιοθήκη, η οποία αφού παρέμεινε ανέπαφη ενάμιση περίπου αιώνα, λεηλατήθηκε από τον Ξέρξη το 480 π.Χ., όταν αυτός κατέλαβε και πυρπόλησε την Αθήνα. Λέγεται ότι τα βιβλία μεταφέρθηκαν σε κάποιο από τα παλάτια του και αργότερα ο Σέλευκος Α΄ ο Νικάτωρ, όταν βασίλευσε στην Περσία, επέστρεψε τους κυλίνδρους στην Αθήνα τον 3^ο αιώνα π.Χ. (Ελ Αμπάντι, 1998: 123)

Η πιο σημαντική βιβλιοθήκη της αρχαιότητας ήταν η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας⁴³ (η αποκαλούμενη ως «η εντός» ή «Βαθιλική» ή του «Μουσείου»), η πρώτη και μοναδική σε έκταση, οργάνωση και κατάταξη έργων, ένα ινστιτούτο έρευνας που απευθυνόταν μόνο σε φιλόλογους, λόγιους και επιστήμονες της εποχής. Ιδρύθηκε από τον Πτολεμαίο Α΄ τον Σωτήρα (337-283 π.Χ.), αλλά τελειοποιήθηκε από το γιο του Πτολεμαίο Β΄ Φιλάδελφο (309-247 π.Χ.). (Στάϊκος, 1996: 58-59) Στην Αλεξάνδρεια υπήρχε και μια δεύτερη βιβλιοθήκη, η οποία χαρακτηριζόταν ως «η εκτός» ή «Ρακώτις» ή «η του Σερατένου» (κοντά στο ναό του Σέραπη) και ήταν προσβάσιμη στο ευρύ κοινό. Η πρώτη περιείχε 490.000 βιβλία και η δεύτερη 42.800. Δυστυχώς, από τις δύο βιβλιοθήκες δε σώζεται τίποτα, γιατί καταστράφηκαν από πυρκαγιά (γύρω στο 47 π.Χ.) κατά την πολιορκία της Αλεξάνδρειας από τον Καίσαρα.

Μετά από την Αλεξανδρινή βιβλιοθήκη σημαντικότερη ήταν εκείνη της Περγάμου, που ιδρύθηκε τον 2^ο αιώνα π.χ από τον Άτταλο Α΄ ή τον γιο του Ευμένη Β΄. Στον Ευμένη Β΄ (197-159 π.Χ.), αποδίδεται και η εισαγωγή και χρήση της περγαμηνής, όταν οι Πτολεμαίοι για λόγους αντιζηλίας απαγόρευσαν την εξαγωγή παπύρου στο κράτος της Περγάμου, ελπίζοντας έτσι να ανακόψουν την πνευματική

⁴³ Η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας ιδρύθηκε στην Αλεξάνδρεια κατά τον 3ο αιώνα π.Χ. από την δυναστεία των Πτολεμαίων. Η ιστορία της είναι συνυφασμένη με την προσπάθεια διάδοσης, συγκέντρωσης και φιλολογικής αποκατάστασης των λογοτεχνικών κειμένων της κλασικής αρχαιότητας (Macleod R., 2010: 2)

πρόοδο του τόπου και την ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης. Κατά τον Πλούταρχο⁴⁴ η Βιβλιοθήκη της Περγάμου⁴⁵ περιείχε 200.000 τόμους, όταν ο Αντώνιος τη μετέφερε στην Αλεξάνδρεια και την πρόσφερε στην Κλεοπάτρα. Πολλοί θεωρούν ότι το δώρο αυτό είχε σχέση με την απώλεια της Αλεξανδρινής Βιβλιοθήκης κατά την πολιορκία του Καίσαρα.

Όταν ο Ρωμαίος στρατηγός Αιμίλιος Παύλος νίκησε τον Περσέα⁴⁶, τελευταίο βασιλιά της Μακεδονίας, στη μάχη της Πύδνας (168 π.Χ.), τα μόνα λάφυρα που θέλησε να κρατήσει για τον εαυτό του, με σκοπό να τα δωρίσει στους γιους του, ήταν η Βιβλιοθήκη και ο κυνηγετικός εξοπλισμός του Μακεδόνα βασιλιά. Η Βιβλιοθήκη του Περσέα ίσως να μην συγκρινόταν σε πλούτο με τις περίφημες βιβλιοθήκες της Αλεξάνδρειας και της Περγάμου, περιείχε όμως τα παλαιότερα κλασσικά έργα. Ήταν η πρώτη από μια σειρά βιβλιοθηκών με ελληνικό περιεχόμενο, που απέκτησαν οι Ρωμαίοι από τις κατακτήσεις. (Ελ. Αμπάντι, 1998: 87-88)

Ο ιδιωτικός χαρακτήρας που είχε η εκπαίδευση στη Ρώμη, ευνόησε τη δημιουργία ιδιωτικών βιβλιοθηκών, πριν από την εμφάνιση των δημοσίων. Από τις γνωστότερες και πλουσιότερες ιδιωτικές με πλήθος ελληνικών και λατινικών βιβλίων ήταν οι βιβλιοθήκες του Κικέρωνα, του Τίτου Αττικού, του Λούκουλλου και του Σύλλα. Ο Γάιος Ιούλιος Καίσαρας είχε συλλάβει την ιδέα της δημόσιας βιβλιοθήκης, αλλά η δολοφονία του (44 π.Χ.) εμπόδισε την πραγματοποίηση των σχεδίων του. Μετά το 39 π.Χ. ο φίλος του και λάτρης των γραμμάτων Ασίνιος Πολλίων⁴⁷ πραγματοποίησε το όραμά του, κτίζοντας μια Δημόσια Βιβλιοθήκη στο αίθριο του ναού της Ελευθερίας στον Αβεντίνο λόφο, εξοπλισμένη με δυο χωριστά τμήματα, ένα ελληνικό και ένα λατινικό.

⁴⁴ Μέγας ιστορικός, βιογράφος και λόγιος. Έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στη Χαιρώνεια, όπου λέγεται ότι μυήθηκε στα μυστήρια του Απόλλωνα. Καταγόταν από εύπορη οικογένεια και έλαβε αξιόλογη και φιλοσοφική μόρφωση. (Μανδηλαράς, Β., 1993: 13-14)

⁴⁵ Η Βιβλιοθήκη της Περγάμου μαζί με την άλλη περίφημη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας συγκαταλέγεται στις δύο σημαντικότερες βιβλιοθήκες της αρχαιότητας, ορόσημα για την εξέλιξη της ιστορίας των κλασικών γραμμάτων. (Macleod R., 2010: 2)

⁴⁶ Ο Περσέας (212 – 162 π.Χ.) ήταν ο τελευταίος βασιλιάς της Μακεδονίας, μέλος της Δυναστείας των Αντιγονιδών. Πατέρας του ήταν ο Φίλιππος Ε' και μητέρα του η Πολυκράτεια από το Άργος. (Σίσκος, Σ., 2014: 221)

⁴⁷ Ξεχωριστή προσωπικότητα, που μάλιστα είχε στενό φιλικό δεσμό με τον Καίσαρα αρχικά και τον Μάρκο Αντώνιο στη συνέχεια. Πολιτικός και συγγραφέας. Διαθέσιμο στο: <http://aboutlibraries.gr/stage/gr/prosopa/item/157-asinius-pollion-gaios-asinius-pollio-gaius.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 8/2/2017]

Μετά την πρώτη αυτή Δημόσια Βιβλιοθήκη η Ρώμη συνέχισε να κοσμεύεται με λαμπρές βιβλιοθήκες, σε σημείο ώστε την εποχή του Μ. Κωνσταντίνου (4ος αι. μ.Χ.) να αναφέρεται η ύπαρξη 28 δημόσιων βιβλιοθηκών.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες αρχίζουν να παρακμάζουν με την επικράτηση του Χριστιανισμού και την απομάκρυνση του αναγνωστικού κοινού από την κλασική παιδεία. (Kenyon, 1951: 87)

Αντιλαμβάνεται κανείς ότι οι επιρροές των αρχαίων Ελλήνων στη ρωμαϊκή εποχή διευκόλυναν τη συνέχιση του θεσμού. Αναπτύχθηκαν ιδιωτικές βιβλιοθήκες από τους πιο εύπορους και σταδιακά και οι δημόσιες. Ωστόσο, η παρακμή τους ξεκίνησε με την κυριαρχία του χριστιανισμού.

Το συμπέρασμα είναι ότι παρά τις όποιες δυσκολίες προέκυψαν κατά την αρχαιότητα, εξαιτίας των πολέμων ορισμένοι βασιλείς κατάφεραν να δημιουργήσουν βιβλιοθήκες, προκειμένου να συγκεντρώσουν τον πολύτιμο θησαυρό γνώσης που υπήρχε. Με αυτόν τον τρόπο συστηματοποιήθηκε η διάδοση της γνώσης καθώς άρχισαν να υπάρχουν τα σταθερά κέντρα της διάδοσής της, που ήταν οι βιβλιοθήκες.

3.1.2. Οι Βυζαντινές βιβλιοθήκες

Το Βυζάντιο, σαν συνέχεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, κληρονόμησε τον πολιτισμό της και στο πλαίσιο αυτού το θεσμό των βιβλιοθηκών, συμβάλλοντας στο να φθάσει στις μέρες μας σημαντικό μέρος της αρχαίας σοφίας. Στα ζητήματα της αποθησαύρισης των κειμένων και της συνέχειας της αρχαίας σοφίας ο Χριστιανισμός, ως νέα θρησκεία, δημιούργησε προβλήματα. (Kenyon, 1951: 87) Η δυσπιστία της Εκκλησίας προς ό,τι σχετιζόταν με την ειδωλολατρία ή τις αιρέσεις, ο φανατισμός της Ανατολής και η απομάκρυνση από την κοινωνική ζωή είχαν, όσον αφορά στη διαφύλαξη των κειμένων, όπως και σε ζητήματα καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, πολύ δυσμενή αποτελέσματα κατά την παλαιοχριστιανική και την πρώτη βυζαντινή περίοδο. Κατά την τελευταία όμως περίοδο της βυζαντινής αυτοκρατορίας έχουμε πολλές πληροφορίες για ανασύσταση βιβλιοθηκών και έντονη δραστηριότητα αντιγραφής κωδίκων, με πρωτοβουλία άλλοτε κρατική και άλλοτε ιδιωτική.

Στο Βυζάντιο υπήρχαν τριών ειδών βιβλιοθήκες: α) **οι αυτοκρατορικές** (οι σημαντικότερες ιδρύθηκαν από τους αυτοκράτορες Κωνστάντιο, Ιουλιανό και Θεοδοσίο Β'), β) **οι ιδιωτικές** και γ) **οι μοναστηριακές**, που αντιπροσώπευαν κάτι καινούριο. Έπειτα από πολλές περιπέτειες επικράτησε στο Βυζάντιο η άποψη του μοναχού Παχώμιου⁴⁸ και των κανονισμών του για την κοινοβιακή ζωή, στην οποία περιλαμβανόταν κυρίως η μελέτη των ιερών κειμένων. Κάθε μοναστήρι όφειλε να έχει μια βιβλιοθήκη, να την εφοδιάζει με βιβλία της χριστιανικής γραμματείας και να φροντίζει για τη συντήρηση και την πρόσκτηση νέων βιβλίων. Πολλές ιδιωτικές συλλογές κατέληγαν άλλωστε στα μοναστήρια⁴⁹. Αλλά το σπουδαιότερο είναι ότι ορισμένες μονές δημιούργησαν scriptoria, εργαστήρια αντιγραφής βιβλίων, όπως η περίφημη μονή του Στουδίου.⁵⁰

Άλλες αξιόλογες βιβλιοθήκες ήταν της μονής Ακοιμήτων στη Βασιλεύουσα, της μονής του Όρους Σινά, του Ιωάννου Θεολόγου στην Πάτμο και των μονών του Αγίου Όρους. Κοινό χαρακτηριστικό τους ήταν η προφύλαξη από την πυρκαγιά, που κατάστρεψε τις περισσότερες δημόσιες. Οι περισσότερες μοναστηριακές βιβλιοθήκες⁵¹ στεγαζόνταν στα υπερώα του νάρθηκα των θολοσκέπαστων καθολικών στη μέση της αυλής και έτσι ήταν σχετικά δυσπρόσβλητες από τη φωτιά. Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει και στις Πατριαρχικές Βιβλιοθήκες της Κωνσταντινουπόλεως (η οποία καταστράφηκε δυο φορές από φωτιά, μια από τους Σταυροφόρους και τελικά από τους Τούρκους), της Αλεξάνδρειας και των Ιεροσολύμων (εκεί ιδρύθηκε η πρώτη χριστιανική βιβλιοθήκη από τον επίσκοπο Αλέξανδρο, το 212 μ.Χ.).

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι κατά τη βυζαντινή περίοδο ο χριστιανισμός ως θρησκεία που είχε κυριαρχήσει στην Αυτοκρατορία, δημιούργησε ορισμένα προβλήματα. Μολονότι ο θεσμός των βιβλιοθηκών άντεξε και διασώθηκε στο πέρασμα του χρόνου και μαζί του διασώθηκαν βιβλία και χειρόγραφα με πολύτιμες γνώσεις οι χριστιανοί μέσω αντιγραφής των βιβλίων προχώρησαν σε

⁴⁸ Ιδρυτής του κοινοβιακού μοναχισμού θεωρείται ο Αιγύπτιος μοναχός Παχώμιος (πέθανε 346 μ.Χ). Μοναχός που ασχολήθηκε με την ερμηνεία της Αγίας Γραφής. (Κ. Γ. Μπόνης, 1970)

⁴⁹ http://aktines.blogspot.gr/2014/05/blog-post_6682.html [Τελευταία πρόσβαση 9/2/2017]

⁵⁰ Η Ιερά Μονή του Στουδίου, ιδρύθηκε γύρω στο 450 από τον Ρωμαίο Έπατο και Συγκλητικό Στούδιο, στην περιοχή που υπάρχει μέχρι σήμερα στα γνωστά Ύψωμαθιά. Διαθέσιμο στο: <http://www.amen.gr/article/i-iera-moni-stoudiou> [Τελευταία πρόσβαση 27/6/2017]

⁵¹ Από τον 4ο αι. μ.Χ. ο Παχώμιος στην Αίγυπτο, ιδρυτής του μοναχισμού, όρισε τους κανόνες της μοναστικής ζωής, καθιερώνοντας τη μοναστηριακή βιβλιοθήκη. Η μελέτη ήταν υποχρεωτική για τους μοναχούς. http://aktines.blogspot.gr/2014/05/blog-post_6682.html [Τελευταία πρόσβαση 9/2/2017]

παραλλαγή των πληροφοριών και των γνώσεων των βιβλίων. Κάποια από αυτά εξαφανίστηκαν χωρίς να γνωρίζει κανείς με ποιον τρόπο.

3.1.3. Οι βιβλιοθήκες στη Νεότερη Ελλάδα

Η πτώση του Βυζαντίου ανακόπτει την ιστορική εξέλιξη των βιβλιοθηκών στον ελληνικό χώρο. Απρόσκοπτα συνέχισαν να λειτουργούν μόνο οι βιβλιοθήκες ορισμένων μεγάλων μοναστηριών, όπως οι μονές του Αγίου Όρους και του Αγίου Ιωάννου στη Πάτμο⁵². Κατά την Τουρκοκρατία οι κατακτητές με τις λεηλασίες και τις διαρπαγές τους κατέστρεψαν ένα μεγάλο μέρος από τις πολύτιμες συλλογές βιβλίων και χειρογράφων, αφαιρώντας ιδίως από τα βιβλία τις χρυσές και ασημένιες διακοσμήσεις. Συστηματική λεηλασία συντελέστηκε επίσης από ορισμένους ευρωπαίους περιηγητές, με το επιχείρημα ότι ο ελληνικός λαός βρισκόταν στην κατώτατη στάθμη παιδείας.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η συλλεκτική εξόρμηση που οργάνωσε ο βασιλιάς της Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΕ΄ κατά το 1728 -1730, με στόχο τις βιβλιοθήκες των μονών του Αγίου Όρους και η υπεξαίρεση του Σιναϊτικού κώδικα από τον Tischendorf⁵³. Πολλά χειρόγραφα χάθηκαν από πυρκαγιές, επιδρομές και από την άγνοια ή την αδιαφορία των μοναχών. Ο Σπυρίδων Λάμπρος⁵⁴ ανέφερε ότι βιβλία χρησίμευαν για θέρμανση των φούρνων, για κάλυψη των αγγείων του γλυκού, για να καλύπτουν σπασμένα τζάμια και ακόμα να φτιάχνουν δολώματα για το ψάρεμα. Εξαίρεση αποτελούν οι ιδιωτικές συλλογές⁵⁵.

Για παράδειγμα η Βιβλιοθήκη του Αντώνιου Καλλέργη στο Χάνδακα της Κρήτης τον 16ο αιώνα περιείχε γύρω στα 800 έντυπα. Από τα μέσα του 17ου αιώνα,

⁵² Διαθέσιμο στο:

<http://blogs.sch.gr/nrammos/2011/04/10/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CF%8E%CE%BD/> [Τελευταία πρόσβαση 9/2/2017]

⁵³ Ο Tischendorf (1834-1838) ήταν Γερμανός κριτικός που έκανε την κριτική του στα κείμενα της Καινής Διαθήκης. Σπούδασε στη Λειψία και γεννήθηκε στο Lengenfeld. Διαθέσιμο στο: <https://www.ccel.org/ccel/tischendorf> [Τελευταία πρόσβαση 27/6/2017]

⁵⁴ Ο Σπυρίδων Λάμπρος (1851-1919) ήταν Καθηγητής Ελληνικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (1878) και εισήγαγε το μάθημα της Παλαιογραφίας. Διαθέσιμο στο: www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE8cnode=4618t=500 [Τελευταία πρόσβαση 6/6/2017]

⁵⁵ Διαθέσιμο στο: TUXTLIBRARY.BLOGSPOT.GR/2011/04/BLOG-TASK_13.HTML [Τελευταία πρόσβαση 9/2/2017]

άρχισαν να λειτουργούν σχολεία που διέθεταν και βιβλιοθήκη, προσφορά κυρίως των Ελλήνων της διασποράς. Η ιστορία του Νέου Ελληνισμού είναι συνδεδεμένη με την συγκρότηση των πρώτων συλλογών βιβλίων από λόγιους, οι οποίες στη συνέχεια εξελίχθηκαν σε ονομαστές βιβλιοθήκες. Ο Αδαμάντιος Κοραΐς⁵⁶, η μεγαλύτερη πνευματική φυσιογνωμία της νεότερης Ελλάδας, συγκέντρωνε βιβλία και φρόντιζε ο ίδιος για την αποστολή τους στην Ελλάδα.

3.1.4. Οι βιβλιοθήκες σήμερα

Στη σύγχρονη εποχή, στην κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας, κάθε κοινωνική ομάδα μπορεί να έχει πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορία μέσω της εκπαίδευσης ή και της δια βίου μάθησης⁵⁷. (Tight, 1998: 252-253) Στις βιβλιοθήκες μπορεί ο αναγνώστης να εντοπίσει τόσο έντυπο υλικό βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών, όσο και ηλεκτρονικό υλικό. Οι βιβλιοθήκες με τον τεράστιο όγκο συλλογής υλικού που διαθέτουν, χρηματοδοτούνται και συντηρούνται στην πλειοψηφία τους από τις αρχές μιας πόλης ή ενός οργανισμού. Τα τελευταία χρόνια πέρα από τα κτίρια όπου στεγάζονται, έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν στο κοινό πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων μέσω διαδικτύου.

Οι σύγχρονες βιβλιοθήκες⁵⁸, είναι ενεργοί οργανισμοί οι οποίοι διαχειρίζονται ένα πολύπλοκο σύστημα βιβλιοθηκών, για να το προσφέρουν σε κάθε χρήστη, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του. Αυτό λοιπόν το σύστημα περιλαμβάνει τα τελευταία χρόνια τεχνολογικά συστήματα, με οπτικοακουστικά μέσα με τα οποία ο χρήστης έχει πιο εύκολη πρόσβαση στο υλικό που επιθυμεί να αναζητήσει. (Μπώκος, 2001: 452-455)

Η συλλογή, η οργάνωση, η αποθήκευση και διάθεση των κατάλληλων πληροφοριών αποτελεί τον αντικειμενικό στόχο των βιβλιοθηκών. Η δράση μιας

⁵⁶ Υπήρξε από τους μεγαλύτερους φιλόλογους της νεότερης Ελλάδας. Εξέδωσε 66 τόμους βιβλίων, από τα οποία οι 17 αποτελούν την "Ελληνική Βιβλιοθήκη" κι οι 9 τα "Πάρεργα Της Ελληνικής Βιβλιοθήκης". Διαθέσιμο στο: http://adamantobabis.blogspot.gr/2008/03/blog-post_5227.html

⁵⁷ Η ιδέα της δια βίου μάθησης και της δια βίου εκπαίδευσης μαζί με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, παρουσιάστηκε από τον Paul Lengrand, σε διάσκεψη της UNESCO για την εκπαίδευση ενηλίκων (adult education), σε εισήγησή του για το ρόλο και τη φύση της εκπαίδευσης. (Tight, 1998: 253).

⁵⁸ Με την είσοδο της τεχνολογίας στις σύγχρονες βιβλιοθήκες, μπαίνουν σε εφαρμογή οι νέες τεχνολογίες στη διαδικασία συλλογής, ταξινόμησης, και προώθησης της γνώσης, ώστε αυτή να προσεγγίζεται με μεγαλύτερη ταχύτητα και ευκολία από όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους. Ειδικά οι ενήλικες πρέπει να είναι ελεύθεροι και να χρησιμοποιούν το Δίκτυο όποτε θέλουν. Έτσι η βιβλιοθήκη είναι ένα σημείο για δημόσια πρόσβαση για τον κάθε χρήστη. (Dyson, E, 2000: 275-276)

βιβλιοθήκης στηρίζεται στο είδος των χρηστών, που εντέλλεται να εξυπηρετήσει. Ζούμε σε μια εποχή που η τεχνολογία έχει εισχωρήσει στην καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου. Η εξέλιξη αυτή έχει αλλάξει τα δεδομένα και πλέον οι απαιτήσεις έχουν διαφοροποιηθεί. Αυτό ισχύει και για τις βιβλιοθήκες που τείνουν σιγά σιγά και αυτές να ξεφύγουν από τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας τους και να συμβαδίσουν με την σύγχρονη εποχή, που έχει να κάνει με την ψηφιοποίηση του υλικού τους. Η βιβλιοθήκη παρέχει πολλαπλές μεθόδους πρόσβασης στην ψηφιακή και έντυπη πληροφόρηση και προσφέρει την απαραίτητη δια-βίου εκπαίδευση, ώστε οι χρήστες να επιταχύνουν στο περιβάλλον πληροφόρησης του 21^{ου} αιώνα⁵⁹.

Η βιβλιοθήκη του 21^{ου} αιώνα, στην ψηφιακή εποχή, έχει πλέον έναν άλλο ρόλο και μια νέα φιλοσοφία. Παύουν να υφίστανται οι παλιές βιβλιοθήκες ως «λαβύρινθοι αποθηκευμένων βιβλίων» και εισάγεται η ψηφιακή τεχνολογία στις σύγχρονες βιβλιοθήκες. Το παλαιό στερεότυπο λοιπόν της βιβλιοθήκης ως αποθήκη βιβλίων «πεθαίνει», καθώς αντικαθιστάται από την ψηφιακή τεχνολογία και τους ψηφιακούς χώρους. Μια σύγχρονη βιβλιοθήκη πρέπει να παίζει πολύπλευρο ρόλο στην ανάπτυξη του τόπου. Μουσικοί δίσκοι, ταινίες βίντεο, μέσα αποθήκευσης ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι μερικά από τα στοιχεία και τις υπηρεσίες που πρέπει να παρέχει μια σύγχρονη βιβλιοθήκη στους χρήστες της⁶⁰. Η σύγχρονη βιβλιοθήκη μεταβαίνει στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών⁶¹ και νέων μέσων. Η βιβλιοθήκη δεν είναι πια αποκλειστικά ένας χώρος βιβλίου, αλλά μέσα σε αυτήν μπορούν να λειτουργούν εργαστήρια τεχνολογίας, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (κινηματογράφος, θέατρο, εκδηλώσεις, εκθέσεις κ.ά.)⁶².

⁵⁹ Διαθέσιμο στο: <http://users.sch.gr/ekoltsakis/nt/nt1.htm> [Τελευταία πρόσβαση στις 9/2/2017]

⁶⁰ Διαθέσιμο στο: www.teachnet.gr/old/ypologistes/diadiktion.htm [Τελευταία πρόσβαση στις 10/2/2017]

⁶¹ Η «technostress», το άγχος που προκαλείται από την ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες, ως αποτέλεσμα της πολυπλοκότητας των τεχνολογικών μέσων, επηρεάζει τους χρήστες και το προσωπικό καθώς οι βιβλιοθήκες προσφέρουν πληροφορίες μέσα από δικτυακούς τόπους και άλλα ηλεκτρονικά συστήματα. (Ennis, L., A., 2005, σ.10-12)

⁶² Διαθέσιμο στο: www.triklopodia.gr/η-βιβλιοθήκη-ως-παράγων-ανθρωπορίας-μ/ [Τελευταία πρόσβαση στις 10/2/2017]

3.2. Δημόσιες και Δημοτικές Βιβλιοθήκες

Στο διάστημα μεταξύ Α΄ και Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, θεωρείται σημαντική η ανάπτυξη των δημόσιων βιβλιοθηκών. Η αξία της ανάγνωσης στη Δημόσια Βιβλιοθήκη όχι μόνον δεν περιορίζεται από τις μεθόδους συλλογής υλικού αλλά συνδέεται με την ελεύθερη επιλογή του βιβλίου από τον αναγνώστη. Η Δημόσια Βιβλιοθήκη, σύμφωνα με την διακήρυξη της UNESCO για τις δημόσιες βιβλιοθήκες του 1994 που αποτελεί τον καταστατικό τους χάρτη, προέρχεται από το λαό και λειτουργεί για το λαό. Πρέπει σαν φορέας λαϊκής μόρφωσης να προσφέρει τις υπηρεσίες σε όλους τους πολίτες μιας κοινότητας: ερευνητές, ενήλικες, εφήβους, παιδιά που διψούν για μάθηση.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι αυτές που απευθύνονται στο κοινό ενός αστικού κέντρου ή μιας συγκεκριμένης περιοχής. Υποστηρίζονται από το κράτος αφού λειτουργούν με δημόσιες δαπάνες και αποτελούν μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που προορίζονται να έχουν κοινή χρήση. Η ύπαρξή τους καταδεικνύει την ύπαρξη ενός μορφωμένου πληθυσμού. Χρηματοδοτούνται εξ' ολοκλήρου από το ΥΠΔΜΘ (Υπουργείο Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) και για το λόγο αυτό ονομάζονται δημόσιες.

Η σύγχρονη Δημόσια Βιβλιοθήκη συλλέγει το έντυπο υλικό και τα οπτικοακουστικά μέσα που χρειάζονται με σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της κοινότητας, στην οποία ανήκει. Βασική αρμοδιότητά της είναι να επικοινωνήσει με το λαό και ιδιαίτερα με αυτούς που δεν έχουν τη δυνατότητα να αγοράζουν βιβλία. Επιπλέον με την επικοινωνία αυτή θα ενημερωθούν σχετικά με τις λειτουργίες και την προσφορά της δημόσιας βιβλιοθήκης. Στους χώρους της, ο άνθρωπος θα αναβαθμίσει τη μόρφωσή του και θα αναπτυχθεί πολιτιστικά. Δεν υπάρχει ηλικία, φύλο κτλ. στην ανάγκη και στη θέληση για μόρφωση, μάθηση και εξέλιξη.

Οι ουσιαστικές λειτουργίες της δημόσιας βιβλιοθήκης συνοψίζονται: α) στην παροχή υλικών μέσων και β) στην παροχή υπηρεσιών. Όσον αφορά στην παροχή υλικών μέσων, τα βιβλία και άλλες πηγές της βιβλιοθήκης είναι τα υλικά μέσα που προσφέρονται στον αναγνώστη. Με την επιλογή και διάθεση των απαραίτητων υλικών μέσων ο βιβλιοθηκάριος ανοίγει την πόρτα της μάθησης και της γνώσης στο πλήθος των πολιτών. Αποτελεί έτσι η Δημόσια Βιβλιοθήκη ένα μορφωτικό,

παιδαγωγικό και ψυχαγωγικό κέντρο με τη συλλογή και διάθεση βιβλίων και άλλων εντύπων και περιοδικών. Όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών, οι λειτουργίες και οι δραστηριότητες της δημόσιας βιβλιοθήκης τείνουν στη διευκόλυνση του αναγνωστικού κοινού ως προς τη χρήση πηγών. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί ειδικευμένο προσωπικό που οργανώνει τη βιβλιοθήκη με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσελκύει/προσκαλεί αναγνώστες. (Κολιούσκας, 2005: 20)

Μια σύγχρονη Δημόσια Βιβλιοθήκη προσφέρει σε γενικές γραμμές τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Οργανώνει το υλικό της με τρόπο λογικό, ώστε να οδηγεί σε κατάλληλη και εύκολη χρήση με την καταλογογράφηση, την ταξινόμηση και την ταξίθευση
- Δανείζει το υλικό της, ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να έχει στη διάθεσή του ό,τι χρειάζεται στον κατάλληλο τόπο και χρόνο
- Παρέχει σε σύντομο χρονικό διάστημα βιβλιογραφικές και άλλες πληροφορίες
- Καθοδηγεί τους αναγνώστες
- Συμπαρίσταται στους διάφορους οργανισμούς της κοινότητας (κοινωνικούς, μορφωτικούς, εκπαιδευτικούς) στην επιλογή και χρήση των κατάλληλων υλικών για την εκπαίδευση των μελών τους

Η μη εκπλήρωση μιας από τις λειτουργίες της συλλογής, της οργάνωσης και της κατανομής, την καθιστά ανεπαρκή. Η Δημόσια Βιβλιοθήκη «αγκαλιάζει» τα ενδιαφέροντα όλων των ηλικιών και τάξεων. Έχει την ευθύνη να βοηθάει τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας, τους μαθητές της μέσης παιδείας, τους εφήβους που αρχίζουν να συμμετέχουν στη ζωή της κοινότητας. Έχει χρέος να βοηθάει τις διάφορες ομάδες των ενηλίκων, να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των γονέων, των επαγγελματιών, των επιστημόνων κ.ά. (Δαράκη, 1986: 77) Η επικοινωνία της δημόσιας βιβλιοθήκης με όλους τους εκπαιδευτικούς και μορφωτικούς οργανισμούς και η συνεργασία της με αυτούς, αποτελεί βασική υποχρέωσή της και απαραίτητη προϋπόθεση για την επίλυση κοινών προβλημάτων. Η βασικότερη λειτουργία της δημόσιας βιβλιοθήκης είναι η εξυπηρέτηση του κοινού. Είναι η πιο εκτεταμένη υπηρεσία, η οποία περιλαμβάνει: α) το δανεισμό των εντύπων και άλλου υλικού, β) το δανεισμό άλλων βιβλιοθηκών, γ) την παροχή πληροφοριών, δ) τη βιβλιογραφική έρευνα, ε) τη σύνταξη καταστάσεων νέων βιβλίων για διανομή.

Σε κάθε Δημόσια Βιβλιοθήκη είναι απαραίτητο να αναφέρεται γραπτώς ο κανονισμός λειτουργίας ως προς τον δανεισμό των βιβλίων, των χειρογράφων ή των συλλογών που έχει στην κατοχή της⁶³. Γνώμονα θα πρέπει να αποτελούν οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των διαφόρων ομάδων αναγνωστών της κοινότητας. Οι συλλογές μιας δημόσιας βιβλιοθήκης πρέπει να περιλαμβάνουν όσο το δυνατόν περισσότερες κατηγορίες υλικού, που να ανταποκρίνεται στους καθορισμένους στόχους της. Η βιβλιοθήκη πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες του αναγνωστικού κοινού, να διαθέτει μηχανικά μέσα και ευκολίες, όπως κατάλληλο ταξινόμικό σύστημα, εύχρηστους καταλόγους και πλούσιο πληροφοριακό υλικό, ώστε ο αναγνώστης να αποφεύγει τη σπατάλη πολύτιμου χρόνου στην αναζήτηση και χρήση των βιβλίων και του υλικού που θα επιλέξει. (Κοκκίνης, 1981: 13-14)

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ)⁶⁴ συνεργάζεται με τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες από τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Αναπτύσσει δράσεις που συμβάλλουν στην ενδυνάμωση Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών καθώς και στην παροχή υπηρεσιών βιβλιοθήκης⁶⁵. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες αποτελούν ένα εξελισσόμενο τμήμα του εθνικού δικτύου πληροφόρησης. Είναι αρμόδιες για την οργάνωση και διάθεση πληροφορίας καθώς φροντίζουν για την εξοικείωση των τοπικών κοινωνιών με τις μεθόδους αναζήτησης, ανάκτησης, οργάνωσης και αξιοποίησης της πληροφορίας. (Δαράκη, 1986: 44-45) Σήμερα καλούνται να είναι δραστήριες, ώστε να προβάλλουν το πληροφοριακό και εκπαιδευτικό προφίλ τους. Είναι αυτές οι βιβλιοθήκες στις οποίες μπορεί να έχει πρόσβαση οποιοσδήποτε.

Σχετικά με τις κινητές βιβλιοθήκες, ορισμένες από τις λεγόμενες «δημόσιες βιβλιοθήκες» διαθέτουν μία έως δύο κινητές μονάδες (βιβλιο-αυτοκίνητα) για την εξυπηρέτηση απομακρυσμένων περιοχών που δε διαθέτουν βιβλιοθήκες. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες παρουσιάζουν κάποια βασικά χαρακτηριστικά όπως α) υποστηρίζονται από φορείς (συνήθως τοπικά), β) είναι ανοιχτές και προσβάσιμες σε όλα τα μέλη της κοινότητας, γ) παρέχουν υπηρεσίες χωρίς χρέωση και επιτρέπουν στους χρήστες να δανείζονται βιβλία και άλλο υλικό για ορισμένο χρονικό διάστημα. (Μονιάρου, 2004: 37, 39, 40-44)

⁶³ Βλ. Δαράκη, Π., (1986), *Λαϊκές βιβλιοθήκες*, Αθήνα: Gutenberg, σ. 81

⁶⁴ Είναι ο εθνικός οργανισμός για τη συγκέντρωση, οργάνωση και διάθεση ψηφιακού περιεχομένου επιστήμης και τεχνολογίας. Συνεργάζεται με τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, οι οποίες έχουν αναβαθμίσει σημαντικά τη λειτουργία τους. Διαθέσιμο στο: <http://www.abekt.gr/node/59#introduction> [Τελευταία πρόσβαση στις 11/2/2017]

⁶⁵ Διαθέσιμο στο: www.abekt.gr/libs/public [Τελευταία πρόσβαση στις 11/2/2017]

Όσον αφορά στις δημοτικές βιβλιοθήκες, η UNESCO από το 1994 ορίζει ως δημοτική βιβλιοθήκη το τοπικό κέντρο πληροφόρησης, το οποίο έχει στη διάθεση του κοινού κάθε είδους γνώση και πληροφορία. Αποτελεί έναν ζωντανό τοπικό οργανισμό που εξελίσσεται συνεχώς και εφοδιάζει τον πληθυσμό της κάθε χώρας με πνευματική τροφή, τον οδηγεί στη γνώση, του παρέχει τις βασικές προϋποθέσεις για την δια βίου εκπαίδευση, οδηγεί την σκέψη των πολιτών στην ελεύθερη λήψη αποφάσεων και στην πολιτιστική εξέλιξη. Έχει ιδρυθεί και χρηματοδοτηθεί από μία αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως ο Δήμος ή η Κοινότητα ή ορισμένες φορές από έναν άλλον κρατικό θεσμό και είναι στη διάθεση όλων των πολιτών χωρίς καμία προκατάληψη ή διάκριση. (Κοκκίνης, 1981: 14) Χρηματοδοτούνται και εποπτεύονται από τους δήμους και προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες και διαδραματίζουν σοβαρό ρόλο στους τομείς: α) της εγκύκλιας παιδείας (π.χ. προσχολικής), β) της δια βίου μάθησης, γ) της πνευματικής καλλιέργειας και μόρφωσης, δ) της οργάνωσης της πληροφοριακής παιδείας, ε) της φιλαναγνωσίας, στ) της κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών. (Μονιάρου, 2004: 53)

Η δημοτική βιβλιοθήκη διαδραματίζει τον ρόλο του μορφωτικού, πνευματικού, εκπολιτιστικού και ψυχαγωγικού κέντρου. Η δυνατότητα χρήσης του υλικού της από τους πολίτες, ενισχύει την ισότιμη συμμετοχή στο δικαίωμα της μόρφωσης, της πληροφόρησης και της αισθητικής καλλιέργειας. (Κοκκίνης, 1970: 210) Στους χρήστες που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις συμβατικές υπηρεσίες, όπως τα άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ), οι δημοτικές βιβλιοθήκες θα πρέπει να τους παρέχουν το υλικό που ζητούν με ειδικό τρόπο.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, κυριαρχεί ο τύπος της «ανοιχτής σε όλους» βιβλιοθήκης. Από την πλευρά τους, οι βρετανικές δημοτικές βιβλιοθήκες, που σε μεγάλη έκταση είναι υποχρεωμένες, όπως και οι άλλες βιβλιοθήκες της Ευρώπης, να διαφυλάξουν μια πλούσια εθνική κληρονομιά, δημιουργούν «δημόσιες υπηρεσίες». Παράλληλα η ένωση βιβλιοθηκάρων της Μεγάλης Βρετανίας (British Library Association) δεν παύει να αναθεωρεί σήμερα και να βελτιώνει τις μεθόδους της. Οι δημοτικές βιβλιοθήκες λειτουργούν στις γειτονιές της πόλης και στα χωριά που έχουν την κινητή βιβλιοθήκη με αυτοκίνητο για να εξυπηρετήσουν την περιφέρεια.

Επίσης διευκολύνουν τους αναγνώστες με προθυμία, ευγένεια και υπομονή να βρίσκουν τα βιβλία που επιθυμούν⁶⁶.

Οι στόχοι των δημοτικών βιβλιοθηκών είναι: α) η συγκέντρωση και διατήρηση συλλογής βιβλίων, β) λειτουργία σε πολιτιστικό κέντρο, γ) ανάπτυξη των κατάλληλων ηλεκτρονικών πληροφοριών των βάσεων δεδομένων των διαφόρων υλικών ανάγνωσης, δ) παροχή υπηρεσιών όπως email και internet στους αναγνώστες, ε) παροχή δημόσιας ψηφιακής βιβλιοθήκης⁶⁷. (Μονιάρου, 2004: 35-37) Οι υπηρεσίες της δημοτικής βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τη διακήρυξη της UNESCO πρέπει να παρέχονται δωρεάν, να ενισχύονται από ειδική νομοθεσία και να χρηματοδοτούνται από τοπικές και εθνικές κυβερνήσεις. (Μονιάρου, 2004: 37-40) (IFLA⁶⁸, 1994)

Συμπερασματικά, καταλήγουμε ότι υπάρχει μια κατεύθυνση και εθνικά (κράτος, δήμοι) και διεθνώς (UNESCO) για να έχουν πρόσβαση όσο το δυνατόν περισσότεροι πολίτες με τις βιβλιοθήκες. Με αυτόν τον τρόπο θα μάθουν να τις χρησιμοποιούν, αφενός για να μειωθούν τα ποσοστά αναλφαβητισμού σε μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού, και αφετέρου, για να διαδοθούν γνώσεις και πληροφορίες που φυλάσσονται σ' αυτές.

3.3 Ο ρόλος των Βιβλιοθηκών στην εποχή του Διαδικτύου

Η μακραίωνη ιστορία του ελληνικού πολιτισμού περιλαμβάνει τους θησαυρούς της πνευματικής κληρονομιάς του γραπτού λόγου και της επιστήμης, οι οποίοι είναι κατατεθειμένοι στις βιβλιοθήκες. Η ιστορία των βιβλιοθηκών είναι ταυτισμένη με τη γενικότερη ιστορία της χώρας, στην οποία λειτουργούν. Οι ελληνικές βιβλιοθήκες⁶⁹ είχαν πάντα τη τύχη του ελληνικού έθνους. Οι επιδρομείς και κατακτητές της Ελλάδας άρπαζαν ή κατέστρεφαν τα μνημεία του πολιτισμού της

⁶⁶ Διαθέσιμο στο: lekythos.lib.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/12508/23teuxos004.pdf?sequence=1 [Τελευταία πρόσβαση στις 11/2/2017]

⁶⁷ Εκπαίδευση για τις λαϊκές βιβλιοθήκες είναι η διεύρυνση της μαθησιακής διαδικασίας στα πλαίσια της δια βίου μάθησης. (Μονιάρου, Β., 2004: 36)

⁶⁸ Σύμφωνα με το μανιφέστο των λαϊκών βιβλιοθηκών η IFLA και UNESCO διατυπώνουν την ισχυρή πεποίθηση ότι η επαρκής εκπαίδευση και η ελεύθερη πρόσβαση στη γνώση, τη σκέψη, την κουλτούρα και την πληροφορία είναι απαραίτητες προϋποθέσεις της δημοκρατίας. Διαθέσιμο στο: (IFLA/UNESCO, Public Library Manifesto, 1994) [Τελευταία πρόσβαση στις 11/2/2017]

⁶⁹ Μία από τις πιο σημαντικές ελληνικές βιβλιοθήκες είναι η Εθνική βιβλιοθήκη της Ελλάδος, η οποία διαθέτει πάνω από 1.000.000 τόμους, μεταξύ των οποίων 150 αρχέτυπα, 2.500 παλαιότυπα και πολλές πολύτιμες εκδόσεις. Σκοπός της είναι η συγκέντρωση, οργάνωση και προσφορά στο κοινό υλικού επιστήμης και πολιτισμού που συνδέεται με την Ελλάδα. (Μονιάρου, Β., 2004: 33)

χώρας και πυρπολούσαν τις βιβλιοθήκες της. Οι περισσότερες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα ιδρύθηκαν από ιδιώτες δωρητές ή ευεργέτες. Η μεγάλη πνευματική παράδοση του ελληνισμού επιβάλλει την ίδρυση και την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών για το φωτισμό του Γένους και το περιορισμό του ποσοστού του αναλφαβητισμού. (Νταβαρίνος, 1998: 15-16)

Μετά την πτώση του Βυζαντίου οι Οθωμανοί έδειξαν ενδιαφέρον για τη συλλογή βιβλίων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Αυτό γινόταν με αγορά, αντιγραφή, αρπαγή και κλοπή των βιβλίων. Οι μεγάλες βιβλιοθήκες της Δύσης, από τον 15^ο αιώνα έως και σήμερα, διατηρούσαν πάρα πολλά ελληνικά χειρόγραφα. Στη συνέχεια, τον 18^ο αιώνα, η βιβλιοθήκη βοήθησε πολύ στην ανάπτυξη της ανώτερης μόρφωσης κυρίως σε εκκλησιαστικές σχολές και μοναστήρια. Τον 19^ο και 20^ο αιώνα, και με την ίδρυση του ελληνικού κράτους, προωθήθηκε η θέσπιση βιβλιοθηκών στον ελλαδικό χώρο προκειμένου να καταπολεμηθεί ο αναλφαβητισμός και να αναπτυχθεί το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού. (Σεμερτζάκη, 2006: 33)

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν δημόσιες, όπως η Δημόσια Βιβλιοθήκη Χίου, η Βιβλιοθήκη Κέρκυρας, ακόμα η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας, η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών και άλλα. Δημοτικές, όπως η Δημοτική Βιβλιοθήκη Αθηνών, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Πειραιώς, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Αμφισσας και άλλα. Τέλος, ειδικές βιβλιοθήκες, όπως η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, η Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Αθηνών, η Βιβλιοθήκη Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (Π.Ι.Ο.Π). Οι βιβλιοθήκες αυτές γνώρισαν ιδιαίτερη άνθιση μέσω των χρημάτων των ευρωπαϊκών ενισχύσεων και λειτούργησαν και λειτουργούν προς όφελος όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης αλλά και της πανεπιστημιακής έρευνας.

Τα τελευταία χρόνια έχει γιγαντωθεί η εξάπλωση του διαδικτύου και στη χώρα μας. Τοπικά βιβλιοθηκονομικά συστήματα, δίκτυα ιδρυμάτων και συνεργαζόμενα δίκτυα βιβλιοθηκών συνδέονται με αυξανόμενο ρυθμό στο διαδίκτυο, παρέχοντας στους χρήστες τη δυνατότητα πρόσβασης τόσο σε ενιαίους, όσο και σε αυτόνομους καταλόγους OPACs. Η επικοινωνία μεταξύ των βιβλιοθηκών βασίζεται στα δια-δανειστικά συστήματα και στα οργανωτικά πλαίσια για καταλογογράφηση και έχει σκοπό την κοινή χρήση και ανταλλαγή υπηρεσιών.

Με την εκρηκτική ανάπτυξη της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών η επικοινωνία μεταξύ των βιβλιοθηκών αναβαθμίζεται ποιοτικά και ποσοτικά. Τα αρχικά περιορισμένα συνεργαζόμενα δίκτυα βιβλιοθηκών αποκτούν σήμερα μέσω

διαδικτύου παγκόσμια διάσταση. Χρησιμοποιείται πλέον ως πηγή πληροφοριών περισσότερο το διαδίκτυο παρά οι βιβλιοθήκες, οπότε κινδυνεύουν οι βιβλιοθήκες να χάσουν το βασικό ρόλο στη γνώση για μεγάλες κατηγορίες χρηστών. Οι περισσότερες ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφοριών που παρέχονται από τις βιβλιοθήκες είναι στην πραγματικότητα συλλογές μετα-δεδομένων (τοπικοί και κοινωνικοί κατάλογοι) κτλ. (Mackenzie & Wierck, 1996: 7) Λειτουργούν επίσης ως εκδότες πληροφοριακών πόρων στο διαδίκτυο. Αυτοί οι πόροι προέρχονται συχνά από ψηφιοποίηση έντυπου υλικού. Ακόμα, οι βιβλιοθήκες εκπαιδευτικών ή ερευνητικών ιδρυμάτων αναλαμβάνουν συχνά τη δικτυακή έκδοση του υλικού του οργανισμού τους (όπως διατριβές, ερευνητικά άρθρα).

Σημαντικοί παράγοντες που συνιστούν το τεχνολογικό υπόβαθρο μιας δικτυωμένης βιβλιοθήκης είναι οι ακόλουθοι:

- Το επίπεδο αυτοματισμού της βιβλιοθήκης και τα χρησιμοποιούμενα συστήματα
- Η διαθεσιμότητα εσωτερικών τοπικών δικτύων και διακομιστών H/Y
- Η υπάρχουσα δικτυακή συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκών είτε στα πλαίσια συνεργαζόμενων δικτύων βιβλιοθηκών, είτε μέσω διαδικτύου
- Η πληροφοριακή παιδεία των πελατών της βιβλιοθήκης⁷⁰

Ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στην εξέλιξη και λειτουργία των βιβλιοθηκών είναι πολύ σημαντικός. Αυτό γιατί μέσω της τεχνολογικής εξέλιξης τα δεδομένα υπάρχουν σε περισσότερες πηγές πλέον και επομένως μια ενδεχόμενη καταστροφή της βιβλιοθήκης ή ενός μέρους του υλικού της δεν θα έχει τόσο σοβαρές συνέπειες όπως στο παρελθόν. Σίγουρα η αξία των πρωτότυπων κειμένων, εγγράφων και αντιτύπων δεν αντικαθίσταται, αλλά από τη στιγμή που υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης του περιεχομένου τους δημιουργείται η προοπτική ανατύπωσής τους.

⁷⁰ Διαθέσιμο στο: <http://newtech-pub.com/wp-content/uploads/2013/10/kef-Thlepikoinwnies.pdf>
[Τελευταία πρόσβαση στις 12/2/2017]

Κεφάλαιο 4: Μελέτη περίπτωσης - Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας

Οι εξελίξεις των νέων τεχνολογιών δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστες τις βιβλιοθήκες και γενικότερα τα κέντρα πληροφόρησης σε όλο τον κόσμο. Στην εποχή της πληροφόρησης που ζούμε, οι βιβλιοθήκες έχουν μετεξελιχθεί σε οργανισμούς ανάκτησης, οργάνωσης κάθε είδους πληροφοριών τόσο σε έντυπη όσο και σε ηλεκτρονική μορφή. Η σημαντικότερη αλλαγή ίσως που έγινε στις βιβλιοθήκες είναι η εισαγωγή των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης σε αυτές και η ανάπτυξη των ηλεκτρονικών τους υπηρεσιών.

Ένα σημαντικό βήμα προς τον εκσυγχρονισμό τους είναι η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και σε τομείς πέρα από την αναζήτηση και την αρχειοθέτηση του υλικού τους. Αν μπορέσουν να ακολουθήσουν την εξέλιξη της τεχνολογίας θα παραμένουν επίκαιρες όσα χρόνια και αν περάσουν. Μπορούν να γίνουν ηλεκτρονικές/ψηφιακές βιβλιοθήκες και να λειτουργήσουν όπως παλιά αλλά για ηλεκτρονικά βιβλία. Υπάρχουν και τεχνολογικά εργαλεία που είναι πιο προχωρημένα και θα μπορούσαν να παρέχονται, όπως είναι τα μηχανήματα που εκτυπώνουν ό,τι θέλουμε (π.χ. εκτυπωτές), όπως το θέλουμε ακόμα και ολόκληρο το βιβλίο μας. Εφαρμογές που μας επιτρέπουν την περιήγησή μας στη βιβλιοθήκη μέσω του υπολογιστή μας, για κράτηση π.χ. ηλεκτρονικό βιβλίο ή μη.

4.1 Το προφίλ της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας δημιουργήθηκε το 1955, επί Δημαρχίας Νικολάου Σκανδαλάκη με την επωνυμία «Γρυπάρειος Δημοτική βιβλιοθήκη». Τη βάση αποτέλεσε η κληροδοτηθείσα βιβλιοθήκη του Καλλιθεάτη ποιητή Γιάννη Γρυπάρη. Αρχικά, στεγάστηκε στην οικία του Γ. Γρυπάρη στην οδό Μεταξά 126. Στην πορεία μεταφέρθηκε σε διάφορα κτίρια λόγω της αύξησης του όγκου της συλλογής, ώσπου κατέληξε σε ιδιόκτητο κτίριο του Δήμου, στη συμβολή των οδών Αριστείδου και Σκοπευτηρίου⁷¹.

Η βιβλιοθήκη, από την ίδρυσή της έως το 1967, οργανώθηκε από τον Καλλιθεάτη βιβλιοθηκονόμο και λόγιο Γεώργιο Ρούμη, ο οποίος εργάστηκε

⁷¹ Διαθέσιμο στο: www.kallithea.gr/?page_id=135 [Τελευταία πρόσβαση στις 12/2/2017]

συστηματικά για την οργάνωση της συλλογής και ανέδειξε τη βιβλιοθήκη σε ένα πνευματικό κέντρο της πόλης. Σύμφωνα με το ιστορικό που δημοσιεύει ο δήμος Καλλιθέας, το 1891, όταν ήταν δήμαρχος ο Γιάννης Γάλλος μπήκαν τα θεμέλια για τη δημιουργία μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης αφού, σε οργανωτικό και λειτουργικό επίπεδο, ακολουθήθηκαν τα διεθνή πρότυπα. Γι' αυτόν τον λόγο προσελήφθησαν δεκαπέντε άτομα, ειδικευμένου και μη, προσωπικού και η βιβλιοθήκη έγινε πρότυπο λαϊκής βιβλιοθήκης στην Ελλάδα⁷².

Επιπλέον, το σκεπτικό της πρωτοβουλίας των αρμοδίων διοικητικών οργάνων του δήμου Καλλιθέας ήταν να δημιουργηθεί μια σύγχρονη βιβλιοθήκη οργανωμένη σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, προσαρμοσμένη, όμως, στην ελληνική πραγματικότητα. Συγκεκριμένα, η Σοφία Παλαμιώτη⁷³ ήταν αυτή που συνέβαλε ιδιαίτερα στην οργάνωση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας με σύγχρονες μεθόδους, ούτως ώστε να λειτουργήσει ως υπόδειγμα. (Παλαμιώτη, 1998: 12). Τα οργανωτικά θεμέλια που τέθηκαν κατά την ίδρυση της βιβλιοθήκης θα είναι δυνατόν στο μέλλον να αποτελέσουν τον πυρήνα λειτουργίας κατά τη δημιουργία ενός δικτύου λαϊκών βιβλιοθηκών.

4.1.1 Σκοπός

Σκοπός της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας είναι η προώθηση της γνώσης, της εκπαίδευσης και του πολιτισμού κατά τρόπο ισότιμο για κάθε πολίτη. Δηλαδή χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές, φυλετικές και άλλες διακρίσεις. Η επίτευξη αυτού του σκοπού, ο οποίος συμβαδίζει και με τη διακήρυξη της UNESCO για τις δημοτικές βιβλιοθήκες θέτει επιμέρους στόχους που είναι:

- να λειτουργεί ως τοπικό κέντρο πληροφόρησης
- να ενισχύει την αναγνωσιμότητα και κάθε είδους σχετική, μορφωτική και πολιτιστική δραστηριότητα

⁷² Διαθέσιμο στο: www.kallithea.gr/?page_id=135 [Τελευταία πρόσβαση στις 13/2/2017]

⁷³ Η Σοφία Παλαμιώτη εργάστηκε τριάντα χρόνια ως βιβλιοθηκάριος. Οργάνωσε δύο πρότυπες λαϊκές βιβλιοθήκες, την Ελληνική βιβλιοθήκη της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης και τη Δημοτική βιβλιοθήκη της Καλλιθέας. Επίσης διετέλεσε γραμματέας της Ένωσης Βιβλιοθηκάρων (Παλαμιώτη, 1998: 1)

- να παρέχει ειδικές υπηρεσίες και υλικό σε όσους χρήστες δεν μπορούν για οποιοδήποτε λόγο, να χρησιμοποιήσουν τις συνήθεις υπηρεσίες και το υπάρχον υλικό της βιβλιοθήκης
- να ενεργεί προς κάθε κατεύθυνση για την εκπλήρωση της αποστολής της
- να προωθεί την ενημέρωση σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, των επιστημονικών επιτευγμάτων και των καινοτομιών⁷⁴

Η Δημοτική βιβλιοθήκη Καλλιθέας⁷⁵ προκειμένου να εκπληρώσει τους ανωτέρω στόχους:

- θέτει στη διάθεση του κοινού έντυπο, οπτικοακουστικό και σε ηλεκτρονική μορφή υλικό
- μεριμνά για την απόκτηση, επεξεργασία, διάθεση, συντήρηση και προβολή του υλικού
- διερευνά την εξακρίβωση τις ανάγκες των χρηστών σε συνεργασία με αυτούς και με διάφορους φορείς
- παρακολουθεί και εφαρμόζει τις εξελίξεις στον τομέα της Βιβλιοθηκονομίας και των Επιστημών Πληροφόρησης, καθώς και τις τεχνολογικές εξελίξεις που διευκολύνουν τις επιτελούμενες εργασίες και συντελούν στην ανάπτυξη νέων υπηρεσιών
- υιοθετεί εθνικά και διεθνή πρότυπα
- συγκεντρώνει ειδικές συλλογές, αναλαμβάνει την οργάνωση, τη διαχείριση και διάθεση τοπικών πηγών πληροφόρησης
- πραγματοποιεί δραστηριότητες, όπως εκθέσεις, διαλέξεις, συνέδρια
- προμηθεύεται βιβλία και λοιπά έντυπα, τα οποία καταλογογραφεί και ταξινομεί. Συντηρεί τις συλλογές βιβλίων, το αρχειακό υλικό και μεριμνά για το δανεισμό τους στο αναγνωστικό κοινό, (ΦΕΚ υπ' αριθμ. 2598/Β'/25-9-2012: 41219)
- φροντίζει για την οργάνωση και λειτουργία παιδικού τμήματος, λεσχών ανάγνωσης, την επικοινωνία με τα μέλη και τους αναγνώστες της Βιβλιοθήκης καθώς και την οργάνωση εκδηλώσεων, (ΦΕΚ υπ' αριθμ. 2598/Β'/25-9-2012: 41219)
- συνεργάζεται με άλλες βιβλιοθήκες και φορείς και τέλος ενεργοποιείται στα πλαίσια της οργάνωσης ενός Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών⁷⁶

⁷⁴ Διαθέσιμο στο: www.kallithea.gr/?page_id=131 [Τελευταία πρόσβαση στις 15/2/2017]

⁷⁵ Διαθέσιμο στο: www.kallithea.gr/?page_id=131 [Τελευταία πρόσβαση 16/2/2017]

Από την αρχή της λειτουργίας της, το 1955, με σύγχρονη μεθοδολογία η βιβλιοθήκη αυτή, επιδίωξε τη στήριξη του αναλυτικού προγράμματος λόγω της έλλειψης σχολικών βιβλιοθηκών, συμβάλλοντας σημαντικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό προσπάθησε να το κάνει μέσα από τη συνεργασία του προσωπικού της με το διδακτικό προσωπικό της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Δηλαδή, διευκόλυνση δανεισμού βιβλίων σε δασκάλους και καθηγητές, προτεραιότητα εξυπηρέτησης σε μαθητές που φοιτούσαν στα σχολεία του δήμου Καλλιθέας, δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στους χώρους της δημοτικής βιβλιοθήκης για το διδακτικό προσωπικό και τους μαθητές. Την ίδια αλλά και παρόμοια πρακτική ακολούθησαν και άλλες δημοτικές βιβλιοθήκες της χώρας. Από το 1993 μέχρι και σήμερα η βιβλιοθήκη λειτουργεί πλέον ως τμήμα του πολιτιστικού οργανισμού του Δήμου. Το Νοέμβριο του 2007 μεταστεγάστηκε σε νέο τριώροφο κτίριο επί της οδού Ανδρομάχης. Αναβαθμισμένη πλέον από την εγκατάστασή της στο νέο κτίριο, τον εμπλουτισμό των συλλογών της, έρχεται να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις και τις ανάγκες της εποχής μας. (Μονιάρου, 2004: 63)

Συμπεραίνουμε ότι έχει μεγάλη σημασία ο καθορισμός ενός σαφούς πλαισίου στόχων και σκοπών που πρέπει να υλοποιηθούν προκειμένου να λειτουργήσει εύρυθμα η βιβλιοθήκη. Αυτό είναι απαραίτητο για να γίνει εφικτή η σύμπλευση αρμοδιοτήτων και εφαρμογών κατά τη λειτουργία της από το προσωπικό. Η βιβλιοθήκη είναι ενημερωμένη για την ύπαρξη άλλων οργανισμών αλλά και για τις ανάγκες του κοινού που αυτοί καλύπτουν, για την ίδρυση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για τις δυνατότητες που υπάρχουν για συνεχή μόρφωση του κοινού για ψυχαγωγία, για πολιτιστική ανάπτυξη και για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που υπάρχουν στην περιοχή.

⁷⁶ Το Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών οργανώνει, συντονίζει, συμβάλλει στην όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη λειτουργία των βιβλιοθηκών της χώρας μας. Διαθέσιμο στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs/lib_10_zekente_aggelhs_diamanths_ethniko_diktyo_bibliothkwn_110124.pdf [Τελευταία πρόσβαση 16/2/2017]

⁷⁷ ΠΗΓΗ: Διαθέσιμο στο:
https://www.minedu.gov.gr/publications/docs/lib_10_zekente_aggelhs_diamanths_ethniko_diktyo_bibliothhkwon_110124.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 16/02/2017]

4.1.2 Διοίκηση – Προσωπικό

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, υπάγεται στη Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας & Νέας Γενιάς, στην οποία υπάγονται τα εξής τμήματα του Δήμου:

- Τμήμα Παιδείας & Διά Βίου Μάθησης
- Τμήμα Δημοτικής Βιβλιοθήκης
- Τμήμα Ωδείου
- Τμήμα Ερασιτεχνικής Δημιουργίας & Εκδηλώσεων. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καλλιθέας 2015 - 2019)

Στη Διεύθυνση Πολιτισμού-Παιδείας & Νέας Γενιάς εργάζονται συνολικά 59 υπάλληλοι του Δήμου Καλλιθέας, διορισμένοι στα τμήματα και πολιτιστικά κέντρα που την απαρτίζουν, όπως φαίνεται και στον πίνακα παρακάτω:

Πίνακας 1: Εργαζόμενοι ανά τμήμα στην Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας & Νέας Γενιάς του Δήμου Καλλιθέας

Τμήματα	Εργαζόμενοι
Τμήμα Παιδείας& Δια Βίου Μάθησης	29
Τμήμα Ερασιτεχνικής Δημιουργίας & Εκδηλώσεων	15
Δημοτικό Ωδείο «Οδυσσέας Δημητριάδης»	4
Δημοτική Βιβλιοθήκη	5
Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας «Λασκαρίδου»	1
Πολιτιστικά κέντρα	Εργαζόμενοι
Πολιτιστικό κέντρο «Αρχέλαος»	1
Δημοτικό θέατρο	2
Πολιτιστικό κέντρο «Μελίνα Μερκούρη»	1
Δημοτικός Κινηματογράφος «Καλυψώ»	1

Πηγή: Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας & Νέας Γενιάς Δήμου Καλλιθέας, 2017

Το 1961 η βιβλιοθήκη μετατράπηκε σε ΝΠΔΔ διοικούμενη από πενταμελή επιτροπή. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου εποπτεύει και ελέγχει τις υπηρεσίες της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται με αποδοτικό τρόπο, η αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των γενικών στόχων και

προγραμμάτων, που αποφασίζονται κάθε φορά. Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας σε κάθε αρχή και εκτελεί τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, έχοντας όλες τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στις σχετικές διατάξεις του Δημοτικού Κώδικα⁷⁸.

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας υπάγεται στη Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας και Νέας Γενιάς, η οποία απευθύνεται στη Γενική Διεύθυνση και από εκεί στον Δήμαρχο. Έχει σκοπό την προώθηση ζητημάτων που αφορούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη δια Βίου Μάθηση και την εφαρμογή προγραμμάτων πολιτισμού, αθλητισμού και νέας γενιάς⁷⁹.

Το προσωπικό της βιβλιοθήκης της Καλλιθέας, σύμφωνα με το ΦΕΚ υπ' αριθμ. 2598/Β'/25-9-2012, απαρτίζεται από δύο άτομα με πτυχίο Βιβλιοθηκονομίας (προϊστάμενος και μία βιβλιοθηκονόμος) καθώς και τρία άτομα προσωπικού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι δυνατόν να σημειωθεί ότι ο αριθμός του προσωπικού της Δημοτικής Βιβλιοθήκης θα έπρεπε να εξαρτάται από το μέγεθος και τη σύνθεση του πληθυσμού, τις υπηρεσίες που παρέχει η βιβλιοθήκη και το ωράριο που ακολουθεί. Ωστόσο, στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης αυτό δεν μπορεί να ισχύσει καθώς το προσωπικό που συνταξιοδοτείται δεν αντικαθίσταται με νέους διορισμούς.

Το προσωπικό είναι υποχρεωμένο να εξυπηρετεί το κοινό και να βοηθά τους χρήστες στην αναζήτηση και τον εντοπισμό του υλικού. Ο βιβλιοθηκονόμος οργανώνει, ταξινομεί, καταλογογραφεί και αρχειοθετεί το αρχειακό υλικό και στη συνέχεια τα βιβλία προσφέρονται για δανεισμό. Ουσιαστικά, αποτελεί τη βάση για την οργάνωση της βιβλιοθήκης. Ο υπεύθυνος λειτουργίας κάθε τμήματος σε συνεργασία με τον προϊστάμενο επιτρέπει τη χρήση του αρχειακού υλικού μόνο σε όσους τηρούν τον κανονισμό λειτουργίας της βιβλιοθήκης. Ο χρήστης αφού γίνει μέλος, χρεώνεται/ δανείζεται το βιβλίο που επιθυμεί. (Παλαμιώτη, 1998: 296)

Συμπερασματικά, παρατηρείται ότι η δραστηριοποίηση του προσωπικού κατά τη λειτουργία της βιβλιοθήκης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εξέλιξη και την ανάπτυξή της.

⁷⁸ Διαθέσιμο στο: www.kallithea.gr/?page_id=255 [Τελευταία πρόσβαση 16/2/2017]

⁷⁹ ΦΕΚ υπ' αριθμ. 2598/Β'/25-9-2012, σσ. 41209-41210 και 41218

4.1.3 Τμήματα βιβλιοθήκης

4.1.3.1. Τμήμα δανεισμού

Το τμήμα δανεισμού της Βιβλιοθήκης Καλλιθέας βρίσκεται στο ισόγειο του κτιρίου. Μέσα στο πλούσιο αρχαιακό υλικό και στις συλλογές βιβλίων που έχει στη διάθεσή της, υπάρχουν και βιβλία με περιορισμένο αριθμό ημερών δανεισμού αλλά και πολλά που δεν προσφέρονται για δανεισμό για λόγους προστασίας εξαιτίας της παλαιότητάς τους. Επίσης, υπάρχει το γραφείο κινήσεως, το οποίο αποτελεί μία από τις βασικές υπηρεσίες εξυπηρέτησης των χρηστών. Ο χρήστης που επιθυμεί να γίνει μέλος, επικοινωνεί με το γραφείο κινήσεως, δίνει τα στοιχεία του προκειμένου να δανειστεί το βιβλίο, το οποίο το «χρεώνεται» και όταν το χρησιμοποιήσει το επιστρέφει και «ξεχρεώνεται». (Παλαμιώτη, 1998: 296) Στο τμήμα αυτό οι ενδιαφερόμενοι δανείζονται τα βιβλία για είκοσι ημέρες με δυνατότητα ανανέωσης, τηλεφωνικώς ή δια ζώσης, για άλλες είκοσι ημέρες. Υπάρχει ειδική κάρτα που έχει κωδικό εγγραφής για κάθε μέλος και αφορά στους κατοίκους του δήμου Καλλιθέας και των συνοικιακών δήμων. Τα βιβλία που δεν δανείζονται ανήκουν στο Πληροφοριακό Τμήμα στον πρώτο όροφο⁸⁰.

Η Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, όπως και άλλες δημοτικές βιβλιοθήκες, για να έχει επάρκεια στο υλικό της και να προσφέρει καλύτερη εξυπηρέτηση στο αναγνωστικό κοινό, διαθέτει τουλάχιστον δύο αντίτυπα από κάθε τίτλο. Με αυτόν τον τρόπο συνυπάρχουν δύο είδη συλλογών που χρησιμοποιούνται από τους χρήστες. Αυτές είναι η μόνιμη συλλογή, η οποία δεν δανείζεται και χρησιμοποιείται εντός του χώρου της βιβλιοθήκης και η δανειστική συλλογή από την οποία μπορεί κάποιος πολίτης να δανειστεί βιβλία.

Επίσης, η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη τηρεί καταλόγους των μελών της, ώστε να γνωρίζει τον αριθμό των μονάδων που δανείζει ημερησίως, το είδος και την κατηγορία στην οποία ανήκουν. Με αυτή τη διαδικασία το αρμόδιο προσωπικό εντοπίζει τυχόν καθυστερήσεις στις επιστροφές και χρησιμοποιεί τα στοιχεία προκειμένου να διατηρεί στο αρχείο του τμήματος της βιβλιοθήκης στατιστικό υλικό που είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί σε έρευνες.

⁸⁰ Βλ. Συνέντευξη στο Παράρτημα 3, σσ. 92- 96.

Ο χρήστης-αναγνώστης για να δανειστεί ένα βιβλίο πρέπει πρώτα να εγγραφεί στους καταλόγους μελών της Βιβλιοθήκης. Για να εγγραφεί ενημερώνεται για τον κανονισμό λειτουργίας της, ούτως ώστε να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Κάθε νέο μέλος συμπληρώνει ένα δελτίο-αίτηση με τα στοιχεία του. Στο δελτίο υπάρχει και μια παράγραφος που καθιστά το μέλος υπεύθυνο για το υλικό που δανείζεται. Σε κάθε δελτίο ανήκει και ένας κωδικός μέλους κάθε φορά. Πριν δοθούν τα βιβλία στον αναγνώστη, τοποθετείται στο πίσω μέρος του βιβλίου ένα δελτίο επιστροφής στο οποίο ο βιβλιοθηκονόμος καταγράφει την ημερομηνία επιστροφής. Στην περίπτωση κρατήσεων-ανανεώσεων των βιβλίων ο χρήστης καλείται να ενημερώσει το προσωπικό για βιβλία, που πρόκειται να καθυστερήσει.

Όσον αφορά στα στατιστικά στοιχεία είναι σημαντικά και είναι απαραίτητο να τα κρατούν όλες οι βιβλιοθήκες. Ειδικότερα, από τη μελέτη των στοιχείων της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας προκύπτει ότι στην Ελλάδα το ποσοστό χρηστών-αναγνωστών είναι μεγάλο. Η βιβλιοθήκη αυτή τηρούσε καθημερινά στατιστική που κάλυπτε μεγάλο φάσμα ερωτήσεων. Συνεπώς η στατιστική είναι ένας από τους σημαντικότερους συντελεστές για τη διαρκή αναθεώρηση του στρατηγικού σχεδιασμού και των προγραμμάτων κάθε βιβλιοθήκης. (Παλαμιώτη, 1998: 306)

Όσον αφορά στο αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης βρίσκεται στον 3^ο όροφο και διαθέτει αρκετές θέσεις ανάγνωσης. Οι χρήστες μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες από το υλικό της βιβλιοθήκης, αλλά και να χρησιμοποιήσουν το αναγνωστήριο για τη μελέτη του δικού τους υλικού.

4.1.3.2. Πληροφοριακό Τμήμα

Στη Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, το πληροφοριακό τμήμα βρίσκεται στο ισόγειο προκειμένου να υπάρχει εύκολη πρόσβαση για το αναγνωστικό κοινό και καλύτερη ενημέρωση στους ενδιαφερόμενους αλλά και για ευκολότερη πρόσβαση των ΑμεΑ. Στο πληροφοριακό υλικό περιλαμβάνονται εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, βιβλία τέχνης, σε σπάνιες εκδόσεις ή σπάνιο αρχειακό υλικό. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει συλλογή 45.000 τίτλων βιβλίων, 35 τίτλων περιοδικών εκδόσεων, συλλογή του αρχείου τοπικού τύπου, συλλογή του παιδικού τμήματος, συλλογή αρχειακού υλικού, οπτικοακουστικού υλικού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επίσης περιλαμβάνει τη συλλογή της Χατζηνείου Βιβλιοθήκης που έχει ένα σημαντικό αριθμό βιβλίων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Ο τρόπος ανάπτυξης και διαχείρισης του υλικού της βιβλιοθήκης γίνεται από την αρμόδια επιτροπή και ενισχύεται από το υπόλοιπο προσωπικό της Βιβλιοθήκης, το οποίο καταγράφει και αποτυπώνει τις ανάγκες και τις ελλείψεις της προς τον προϊστάμενο της Βιβλιοθήκης⁸¹.

Η διάταξη του υλικού της συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης βασίζεται σε περιγραφική καταλογογράφηση και ακολουθούνται οι κανόνες AACR2, σύμφωνα με το αγγλοαμερικανικό μοντέλο. Η θεματική περιγραφή περιλαμβάνει θεματικές επικεφαλίδες άλλων βιβλιοθηκών, ως προτύπων λειτουργίας. Αυτές είναι η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, ο Συλλογικός Κατάλογος των Δημόσιων Βιβλιοθηκών και άλλοι θεματικοί κατάλογοι. Επίσης, χρησιμοποιούνται τοπικά ταξινομικά σύμβολα αλλά και σύμβολα βάσει του συστήματος DDC. Η διάταξη των εγγραφών είναι σε μορφή ISO 2709 / UNIMARC⁸².

Η συλλογή καλύπτει ένα ευρύ πεδίο γνώσης. Με αφετηρία τη λογοτεχνία και την παιδική λογοτεχνία επεκτείνεται σε όλες τις θεματικές ενότητες. Εμπλουτίζεται συστηματικά κάθε χρόνο από το προσωπικό αναλόγως τη ζήτηση των τίτλων αλλά και βάσει της εκδοτικής παραγωγής που λαμβάνει χώρα και αφορά στις διάφορες θεματικές κατηγορίες που περιλαμβάνει η Βιβλιοθήκη. Σημαντικό ρόλο στον εμπλουτισμό και την ενίσχυση του υλικού των συλλογών, διαδραματίζουν οι αναγνώστες, οι οποίοι προτείνουν ή και κάνουν δωρεά είτε βιβλία είτε χειρόγραφο υλικό.

⁸¹ Διαθέσιμο στο: http://www.kallithea.gr/?page_id=133 [Τελευταία πρόσβαση 8/6/2017]

⁸² Διαθέσιμο στο: http://argo.ekt.gr/Opac2_6/Help/Databases/ELL/DB_Kalithea_EL.html [Τελευταία πρόσβαση 8/6/2017]

Το πλούσιο υλικό που υπάρχει στη Βιβλιοθήκη της Καλλιθέας είναι οργανωμένο και ταξινομημένο σύμφωνα με το δεκαδικό σύστημα ταξινόμησης Dewey. Άλλωστε σε κάθε βιβλιοθήκη η διαχείριση του υλικού γίνεται με βάση έναν ταξινομικό αριθμό που αποτελείται από αριθμούς και γράμματα, που ορισμένες φορές περιλαμβάνουν και σημεία στίξης, όπως είναι η τελεία. Το σύστημα ταξινόμησης Dewey είναι ένα διεθνές πρότυπο, το οποίο κατηγοριοποιεί με λεπτομερειακά κριτήρια την ανθρώπινη γνώση και την χωρίζει σε δέκα κατηγορίες γνωστικών αντικειμένων με δέκα υποδιαίρεσεις το καθένα. Με αυτόν τον τρόπο δίδεται η δυνατότητα στο προσωπικό της βιβλιοθήκης αλλά και στον χρήστη που θα αναζητήσει κάποιο βιβλίο, να γνωρίζει την ακριβή θέση του βιβλίου μέσα στη βιβλιοθήκη, τον ταξινομικό αριθμό, τον συγγραφέα και τον ταξιθετικό αριθμό. Έτσι, διευκολύνεται η διαχείριση του υλικού αλλά και η εξυπηρέτηση των αναγνωστών⁸³.

4.1.3.3. Παιδικό - Εφηβικό Τμήμα

Το παιδικό-εφηβικό τμήμα βρίσκεται στο ισόγειο του κτιρίου που στεγάζεται η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας⁸⁴. Ο κατάλογος περιλαμβάνει βιβλία και περιοδικά, παιδική λογοτεχνία και εφηβική, κόμικς, παραμύθια, ελληνικά ή ξένα μυθιστορήματα και ταξινομημένα κάποια σύμφωνα με το δεκαδικό σύστημα Dewey, παιδικά διηγήματα, εφηβικά μυθιστορήματα αλλά και βιβλία περιπέτειας. Σύμφωνα με τη διακήρυξη της UNESCO του 1994, στους βασικούς στόχους μιας δημοτικής βιβλιοθήκης και εν προκειμένω, σε αυτή της Καλλιθέας, εντάσσονται η θεμελίωση και ανάπτυξη αναγνωστικών συνηθειών στα παιδιά και στους εφήβους, ούτως ώστε να αναπτυχθεί η φαντασία και δημιουργικότητά τους. Άλλωστε, το βιβλίο και το διάβασμα από μικρή ηλικία είναι μια όμορφη συνήθεια που διαπλάθει χαρακτήρες. (Κυνηγός, 1989: 72) Πλουτίζει τις γνώσεις και δίνει στα παιδιά τη δυνατότητα να επικοινωνούν με νέες εμπειρίες και κυρίως όταν υποστηρίζεται από έναν όμορφο,

⁸³ Διαθέσιμο στο:

http://www.lib.unipi.gr/files/Ypiresies_kai_Xrisi_tis_Bibliothikis/5.%20%CE%A4%CE%B1%CE%B5%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CF%83%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20DEWEY%20%CE%BC%CE%B5%20%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%AC.pdf [Τελευταία πρόσβαση 8/6/2017]

⁸⁴ Διαθέσιμο στο www.argo.ekt.gr/Opac2_6/Help/Databases/ELL/DB_Kallithea_el.html [Τελευταία πρόσβαση στις 21/02/2017]

λειτουργικό και φιλόξενο χώρο δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την καλλιέργεια της αγάπης για το διάβασμα.

Επίσης, οι χώροι και το φυσικό περιβάλλον παίζουν το δικό τους ρόλο, όπως η επίπλωση, ο φωτισμός, η επιλογή των βιβλίων καθώς και η τακτοποίησή τους. (Κυνηγός, 1989: 71-72) Η παιδική βιβλιοθήκη απευθύνεται σε όλα τα παιδιά αλλά και εφήβους, ανεξαρτήτως ηλικίας, καταγωγής κτλ. Έτσι λοιπόν η παιδική βιβλιοθήκη της Καλλιθέας παύει να είναι απλός δανειστής βιβλίων και μεταμορφώνεται σε χώρο χαλάρωσης, ψυχαγωγίας και κοινωνικοποίησης. Τους δίνει την ευκαιρία να εξοικειωθούν και να μελετούν όλες τις κατηγορίες βιβλίων. Στο χώρο του παιδικού τμήματος υπάρχουν μικρές καρέκλες και τραπεζάκια όπου μπορούν τα παιδάκια να διαβάσουν, να ζωγραφίσουν ή να παίξουν επιτραπέζια παιχνίδια.

4.1.3.4. Τμήμα Οπτικοακουστικών μέσων

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας θέτει στη διάθεση του κοινού έντυπο, οπτικοακουστικό αλλά και σε ηλεκτρονική μορφή υλικό⁸⁵. Το προσωπικό της φροντίζει για την απόκτηση, επεξεργασία, διάθεση, συντήρηση και προβολή υλικού που αναφέρεται και παρουσιάζει τις περισσότερες κατηγορίες και πολλά γνωστικά αντικείμενα που ενδιαφέρουν τους χρήστες, όπως είναι η λογοτεχνία, η ψυχολογία, η φιλοσοφία κτλ. Η συλλογή είναι ελληνόγλωσση αλλά και ξενόγλωσση καθώς περιλαμβάνει DVD και CD⁸⁶. Διαθέτει επίσης πέρα από βιβλία και περιοδικά που καλύπτουν όλο το φάσμα της ανθρώπινης γνώσης, μεγάλη συλλογή αρχείου τοπικού τύπου, συλλογή βιβλίων του παιδικού τμήματος, συλλογή οπτικοακουστικού υλικού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Συμπερασματικά, σε πολλές δημοτικές βιβλιοθήκες και πιο συγκεκριμένα στο παιδικό τμήμα τους, τα παιδιά από μικρή ηλικία οδηγούνται στην αυτοδιδασκαλία που θα τους βοηθήσει ως πολίτες να συνεχίσουν τη δια βίου επιμόρφωσή τους. (Παλαμιώτη, 1998: 283) Η Βιβλιοθήκη διαθέτει συλλογές κλασικών και διαχρονικών έργων καθώς και οπτικοακουστικό υλικό ποικίλων κατηγοριών για έρευνα εντός και

⁸⁵ Διαθέσιμο στο www.kallithea.gr/?page_id=68 [Τελευταία πρόσβαση στις 22/02/2017]

⁸⁶ Διαθέσιμο στο www.kallithea.gr/?page_id=133 [Τελευταία πρόσβαση στις 23/02/2017]

εκτός των χώρων της, όπως ηχογραφημένο υλικό, βιντεοκασέτες, προγράμματα Η/Υ. (IFLA, 2000: 21)

Γενικότερα το οπτικοακουστικό υλικό για εκπαιδευτικά θέματα αποτελεί ένα νέο τομέα, όχι ευρέως διαδεδομένο στις ελληνικές βιβλιοθήκες, όπου υπάρχει η διάζωσης συνεργασία του βιβλιοθηκονόμου με το κοινό, εξαρτώμενη συχνά και από την καλή θέληση του πρώτου. (Παλαμιώτη, 1998: 277- 278)

4.1.3.5. Τμήμα Υπολογιστών

Στον δεύτερο όροφο υπάρχει το τμήμα Υπολογιστών, που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο όσοι είναι μέλη της Βιβλιοθήκης. Η πρόσβασή τους στο διαδίκτυο γίνεται μόνον για άντληση πληροφοριών. Η χρήση του κέντρου Πληροφόρησης που υπάρχει εκεί είναι διαθέσιμη μόνο για τα μέλη της Βιβλιοθήκης και γι' αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητο να δηλώσουν με αίτησή τους τα ακριβή στοιχεία τους, δηλαδή το ονοματεπώνυμό τους, τον αριθμό ταυτότητας, τον τόπο κατοικίας και το τηλέφωνό τους καθώς και το αν είναι χρήστες βασικού χειρισμού υπολογιστών.

Η χρήση των υπολογιστών γίνεται κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες της που ορίζονται από τον κανονισμό λειτουργίας της βιβλιοθήκης, κατά προτεραιότητα, ανάλογα με τη σειρά προσέλευσης των χρηστών και έπειτα από ενημέρωση του αρμόδιου υπαλλήλου. Οι υπάλληλοι της Βιβλιοθήκης έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να διακόψουν τη λειτουργία των Η/Υ αν θεωρήσουν ή αντιληφθούν ότι εμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία της Βιβλιοθήκης. Οι αρμόδιοι υπάλληλοι της Βιβλιοθήκης έχουν πρόσβαση στην επανεκκίνηση των υπολογιστών.

4.1.3.6. Αναγνωστήριο

Το Αναγνωστήριο βρίσκεται στον τρίτο όροφο της Βιβλιοθήκης, όπου στον ίδιο χώρο λαμβάνουν χώρα και διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις⁸⁷. Οι εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται αφορούν είτε σε παρουσιάσεις βιβλίων είτε σε σεμιναριακά

⁸⁷ Βλ. Ντελόπουλος, Κ., (1987), Οργάνωσε τη βιβλιοθήκη σου. Ένας πρακτικός οδηγός για την οργάνωση λαϊκών, παιδικών, σχολικών, ιδιωτικών βιβλιοθηκών. Αθήνα: Gutenberg, σ. 50

μαθήματα λογοτεχνικής γραφής, ποίησης και κινηματογράφου⁸⁸. Η Δημοτική Βιβλιοθήκη προσπαθεί και σε μεγάλο βαθμό το καταφέρνει να εξασφαλίζει ικανοποιητικές συνθήκες χρήσης του Αναγνωστήριου. Γι' αυτόν τον λόγο, διαθέτει ευχάριστο και φιλικό χώρο αφού έχει κατάλληλο εξοπλισμό που αποτελείται από τραπέζια, καρέκλες και ντουλάπια για να τοποθετούν τα προσωπικά τους είδη οι ενδιαφερόμενοι αλλά και τις ανάλογες περιβαλλοντικές συνθήκες που αφορούν στον απαραίτητο φωτισμό, στον περιορισμό των διαφόρων θορύβων και στον κλιματισμό.

Το Αναγνωστήριο χρησιμοποιείται από το αναγνωστικό κοινό, κυρίως από μαθητές και φοιτητές είτε αυτοί χρειάζονται να μελετήσουν κάποιο μέρος ή κάποια κατηγορία της συλλογής της Βιβλιοθήκης είτε αν θέλουν να μελετήσουν ή να διαβάσουν κάποιο δικό τους υλικό. Ο χώρος δηλαδή έχει ελεύθερη πρόσβαση για όλους αρκεί φυσικά να τηρούν τους κανόνες λειτουργίας που έχουν καταρτισθεί. Έτσι, και σε συνδυασμό με τα τεχνικά μέσα που διαθέτει και αναφέρθηκαν εξυπηρετεί τους πολίτες που την επισκέπτονται δωρεάν σε ό,τι αφορά στη συλλογή της.

4.1.3.7. Τμήμα Περιοδικών

Το τμήμα περιοδικών βρίσκεται στον ημιώροφο και οι 35 τίτλοι περιοδικών που περιλαμβάνει, καθώς και οι 150 εγκυκλοπαίδειες και λεξικά δεν δανείζονται διότι αποτελούν σπάνιες ή ακριβές εκδόσεις που πρέπει με κάθε τρόπο να διαφυλαχθούν. Κάθε χρόνο γίνεται προσπάθεια να συντηρείται και να ανανεώνεται το υλικό με την προσθήκη νέου. Τα περιοδικά διατίθενται προς χρήση μόνο στο χώρο της Βιβλιοθήκης. Ο κάθε χρήστης έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει περιοδικά για θέματα ή έρευνες του ενδιαφέροντός του, για εργασίες σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και επιτόπιες έρευνες σχετικά με την ιστορία της περιοχής.

Επίσης, το τμήμα περιοδικών περιλαμβάνει αλφαβητικό κατάλογο με όλα τα έντυπα ελληνόγλωσσα περιοδικά. Η ταξινόμησή τους έχει γίνει κατά θεματική κατηγορία και σύμφωνα με την τοποθέτησή τους στο αντίστοιχο ράφι της βιβλιοθήκης. Στον κατάλογο υπάρχουν πληροφορίες για κάθε τίτλο περιοδικού

⁸⁸ Βλ. Συνέντευξη στο Παράρτημα 3, σσ. 92- 96.

(τόμος, τεύχος, έτος κ.ά.). Τέλος, υπάρχουν και πολλά τεύχη περιοδικών που έχουν ψηφιοποιηθεί και προσφέρονται και σε ηλεκτρονική μορφή.

4.1.4 Προσκτήσεις Υλικού

Οι προσκτήσεις υλικού αφορούν στις νέες προσθήκες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο λειτουργίας και ανάπτυξης της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας, όπως και κάθε βιβλιοθήκης που προσπαθεί να ακολουθεί την επιστημονική επικαιρότητα. Στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη γίνονται τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο αγορές νέων βιβλίων διαφόρων κατηγοριών π.χ. λογοτεχνίας, ιστορίας κ.ά. Αυτό φυσικά εξαρτάται από τα ποσά που προορίζονται για τη βιβλιοθήκη στον ετησίως, καταρτιθέντα προϋπολογισμό του Δήμου.

Ακόμα, οι προσκτήσεις υλικού γίνονται με ανταλλαγές και δωρεές με βάση τα κριτήρια επιλογής υλικού. Σημαντικό παράγοντα επιλογής του νέου υλικού αποτελούν τα βιβλία αναγραφής, τα οποία περιέχουν πληροφορίες για τις προτεινόμενες κατηγορίες που περιλαμβάνει η βιβλιοθήκη. (Παλαμιώτη, 1998: 279) Η επιλογή των βιβλίων δεν γίνεται τυχαία αλλά σχεδιάζεται σύμφωνα με τις ανάγκες του χώρου όπου θα λειτουργήσει η βιβλιοθήκη. Επιπλέον, η πρόσκτηση του υλικού είναι και σε συνάρτηση με το είδος της βιβλιοθήκης και τη ζήτηση των χρηστών-αναγνωστών που θα εξυπηρετήσει. (Παλαμιώτη, 1998: 278-279)

Η βιβλιοθήκη της Καλλιθέας έχει τη δυνατότητα, και το έχει κάνει αρκετές φορές, να πραγματοποιήσει ανταλλαγές με βιβλιοθήκες της Ελλάδας ή του εξωτερικού όταν πρόκειται για πολλαπλά τεύχη περιοδικών, αντίτυπα βιβλίων και γενικότερα, υλικό, το οποίο κρίνεται ως «αποσυρόμενο από το χώρο της βιβλιοθήκης». Ειδικότερα στην περίπτωση των δωρεών η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας έχει τη δυνατότητα α) να αποδέχεται το σύνολο ή μέρος των δωριζόμενων συλλογών και β) να επιλέγει τα τεκμήρια της δωρεάς που θα εντάξει στη συλλογή της⁸⁹.

⁸⁹ Βλ. Συνέντευξη στο Παράρτημα 3, σσ. 92- 96.

4.1.5 Εκδηλώσεις- Προγράμματα

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας μέσα στο πλαίσιο της αναβάθμισης του πολιτιστικού επιπέδου των δημοτών αλλά και με στόχο να επικοινωνήσει με τους πολίτες και να τους κάνει να ενδιαφερθούν και να αναζητήσουν το υλικό της, προχωράει σε εκδηλώσεις και προγράμματα που σχετίζονται με κατηγορίες βιβλίων που προσφέρει. Ειδικότερα, πραγματοποιεί παρουσιάσεις βιβλίων για ενήλικες και παιδιά, ώστε να γνωρίσουν αυτές οι κατηγορίες πολιτών το περιεχόμενο ορισμένων βιβλίων και να ενεργοποιηθούν για άλλα της ίδιας κατηγορίας ή παρεμφερή. Προσφέρει σεμινάρια ποίησης, κινηματογράφου, λογοτεχνικής γραφής, συναισθηματικής διαλεκτικής, μαθήματα για τη δημιουργία κόμικς από παιδιά, δραματοποιημένα παραμύθια, και θεατρικά δρώμενα⁹⁰. Προωθεί τη λειτουργία εργαστηρίων εικονογράφησης για παιδιά κατά τη γιορτή της Παγκόσμιας Ημέρας παιδικού βιβλίου, εκπαιδευτικές εκδρομές και επισκέψεις των παιδιών και των εφήβων σε παραστάσεις όπερας. Ακόμη, πραγματοποιεί εκδηλώσεις φιλαναγνωσίας όπου λαμβάνουν χώρα παραστάσεις κουκλοθέατρου, θεάτρου σκιών, χοροκινητική για μικρούς και μεγάλους, γιορτή επιστήμης και τεχνολογίας που γίνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σε συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, όπως είναι το Ευγενίδειο Ίδρυμα, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ).

Οι εκδηλώσεις των τελευταίων τεσσάρων ετών αλλά και οι φετινές περιλαμβάνουν συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς για να εορτασθεί η Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου για το 2017. Εκδηλώσεις παραδοσιακών χορών στην Πλατεία Δαβάκη, δρώμενα που θα ξεκινήσουν από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη και θα γίνουν στους δρόμους της πόλης και στον κήπο της Δημοτικής Πινακοθήκης. Επίσης, πολιτιστικές εκδηλώσεις που κάνει η βιβλιοθήκη αφορούν σε παραστάσεις κλασικών έργων με διαχρονικό μήνυμα στους χώρους του Δημοτικού Θεάτρου, όπου μικροί και μεγάλοι έχουν σχεδόν κάθε χρόνο την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την «Ειρήνη» του Αριστοφάνη, το θεατρικό «Όταν όλα είχαν ψυχή» του Άγγελου Μοσχονά, το «Ανδρέας Μανθόπουλος & third person» κ.ά.⁹¹.

⁹⁰ Βλ. Συνέντευξη στο Παράρτημα 3, σσ. 92- 96.

⁹¹ Διαθέσιμο στο www.kallithea.gr/?p=2625 [Τελευταία πρόσβαση στις 24/02/2017]

Η Βιβλιοθήκη οργανώνει και κάποιες εκδηλώσεις για παιδιά και εφήβους, όπως «Από τον προσωπικό μύθο στη συλλογική αλήθεια» από το Εργαστήριο Χοροθεραπείας για ενήλικες, «Οι απόγονοι των Δεινοσαύρων» - Βιωματική δράση για παιδιά από 7-10 ετών. Στο Πολιτιστικό Κέντρο «Μελίνα Μερκούρη», η εκδήλωση «Λιωμένο Βούτυρο» - Μια μαύρη κωμωδία του Σάκη Σερέφα αλλά και άλλες εκδηλώσεις, αφού το πρόγραμμα συνεχώς εμπλουτίζεται με νέο υλικό.

Για να μπορέσει να διοργανώσει όλες αυτές τις εκδηλώσεις η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας χρειάζεται τη συνεισφορά και άλλων τμημάτων, δημοτικών επιχειρήσεων ή διευθύνσεων του Δήμου. Αυτοί είναι:

- Το τμήμα Παιδείας & Δια βίου μάθησης, που εντάσσεται οργανικά στη Διεύθυνση Παιδείας Βιβλιοθηκών και Κοινωνικών Υπηρεσιών⁹². Μεριμνά για την εξασφάλιση των κατάλληλων υποδομών για την προσχολική εκπαίδευση και για τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μεριμνά, επίσης, για την εφαρμογή τοπικού προγράμματος δια βίου μάθησης και διαχειρίζεται την εφαρμογή των πολιτικών και των κανόνων που αφορούν τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων στην περιφέρεια Δήμου. Είναι στην οδό Φιλαρέτου 108, 2^{ος} όροφος
- Το Δημοτικό Ωδείο Καλλιθέας «Οδυσσέας Δημητριάδης» βρίσκεται στην οδό Σοφοκλέους 10
- Η Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας «Σοφία Λασκαρίδου» στην οδό Λασκαρίδου 120
- Ο Δημοτικός Κινηματογράφος «Καλυψώ» στην οδό Γρηγορίου Λαμπράκη και Καλυψούς
- Το Δημοτικό Θέατρο στην οδό Κρέμου 123 & Φιλαρέτου
- Το Πολιτιστικό Κέντρο «Μελίνα Μερκούρη» στην οδό Μεγίστης 18- 20. Σε αυτό ανήκουν η Δημοτική Φιλαρμονική με αρχιμουσικό τον κ. Αντώνη Βαβυλουσάκη, η Σχολή Κρουστών και Πνευστών, ομάδες και τμήματα ελληνικών Παραδοσιακών Χορών και η σχολή παραδοσιακής μουσικής
- Το Πολιτιστικό Κέντρο «Αρχέλαος» στην οδό Γρυπάρη 195, το οποίο προσφέρει μαθήματα ελεύθερου γραμμικού σχεδίου και περιλαμβάνει ακόμη εργαστήριο ζωγραφικής, εργαστήριο Κεραμικής, την ομάδα Φωτογραφίας, την ομάδα Αγιογραφίας, το θεατρικό εργαστήριο, το εφηβικό τμήμα Χορού

⁹² Διαθέσιμο στο www.kallithea.gr/?page_id=31 [Τελευταία πρόσβαση στις 23/02/2017]

- Το Πολιτιστικό Κέντρο «Γιάννης Κορδάτος» στην οδό Ηρακλέους 22 έχει γίνει ευρέως γνωστό για τα παιδικά τμήματα θεάτρου, τα παιδικά τμήματα ζωγραφικής και τα παιδικά τμήματα χορού
- Το Πολιτιστικό Κέντρο «Θανάσης Απάρτης» στην οδό Ηρακλέους 144 & Αγνωστού Στρατιώτου, έχει και αυτό παιδικά τμήματα ζωγραφικής, χορού και θεατρικού παιχνιδιού ακόμα και σχολές Μπαλέτου που λειτουργούν με τη μορφή Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης

4.2 Η πολιτιστική πολιτική της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας

Ο πολιτισμός υπήρξε ανέκαθεν το στοιχείο που έκανε τους Έλληνες ξεχωριστούς, διακριτούς, ακόμα και σε καιρό δοκιμασιών και κρίσεων. Η δύναμη του πολιτισμού είναι τέτοια που μπορεί να λειτουργήσει ενωτικά, να ομογενοποιήσει περιοχές, να δημιουργήσει ταυτότητα και συνείδηση. Ο πολιτισμός χαρακτηρίζει κάθε ενέργεια, κάθε δράση, κάθε πολιτική μας. Η κοινωνία και οι πολίτες διοργανώνουν καθημερινά δεκάδες μικρά ή μεγάλα γεγονότα, που είτε δεν υποστηρίζονται είτε δεν προβάλλονται όπως τους αξίζει. (Μονιάρου, 2004: 80)

Οι άξονες της πολιτικής για τον πολιτισμό, ρυθμίζουν τον προγραμματισμό και το σχεδιασμό δράσεων των δημοτικών φορέων πολιτισμού και τεχνών, αποτελώντας το πολιτιστικό μας «δόγμα». Κατά τέτοιον τρόπο διέπεται και η λειτουργία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας αλλά και η λειτουργία όλων των φορέων του Δήμου Καλλιθέας που συνεργάζονται ή βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία με τη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη.

Η πολιτιστική πολιτική της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας ορίζεται από τον προϊστάμενο σε συνεργασία με τους επικεφαλής του Δήμου αλλά πάντα σε συνάρτηση με τη διεθνή διακήρυξη της UNESCO. Η πολιτιστική της πολιτική αναφέρεται σε μια συλλογική και συντονισμένη δράση που περιλαμβάνει ενέργειες για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, όπως η προστασία και διάδοση πολιτιστικών στοιχείων, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας και η αύξηση συμμετοχής των πολιτών στην πολιτιστική ζωή, χρησιμοποιώντας μέσα, θεσμικά, οργανωτικά, μέσα πολιτιστικής υποδομής και διάδοσης πολιτιστικών αγαθών.

Ακόμα, μία πολιτική είναι πολιτιστική, όχι λόγω των στόχων που θέτει αλλά επειδή δίνει προτεραιότητα στη δημιουργική και πολιτισμένη πλευρά της ανθρώπινης ζωής. (Ιωαννίδης, 2002: 78) Επίσης, κατά την Μπιτσάνη (2004: 130) «η πολιτιστική πολιτική αποτελεί ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, τη διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική στιγμή».

Αυτό όμως που λείπει είναι ένα κεντρικό όργανο που θα ορίζει την πολιτική και την κατεύθυνση των δημοτικών βιβλιοθηκών και θα ελέγχει την υλοποίηση του έργου τους. Θα ήταν δυνατόν να δημιουργηθεί ένα Συμβούλιο Δημοτικών Βιβλιοθηκών ή μια Εθνική Επιτροπή ως μέσο υλοποίησης και εφαρμογής της πολιτικής για τις Δημοτικές Βιβλιοθήκες στους ΟΤΑ. Ο θεσμός αυτός θα μπορούσε να παράγει πολιτική, να δίνει κατευθύνσεις (πρότυπα), να σχεδιάζει και να διαχειρίζεται καταστάσεις. Οι επιμέρους στόχοι του θα ήταν η συγκέντρωση αξιόπιστων στοιχείων προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για τον τρόπο λειτουργίας των δημοτικών βιβλιοθηκών, η παρακολούθηση των μεγεθών και της πρόσκτησης του υλικού και τέλος, η μέτρηση της ικανοποίησης, της ωφέλειας και της απόδοσής τους στην επαφή τους με το αναγνωστικό κοινό⁹³.

⁹³ Διαθέσιμο στο: <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12563> [Τελευταία πρόσβαση στις 9/6/2017]

4.2.1 Οι πολιτιστικές δράσεις της Δημοτικής βιβλιοθήκης

Οι δράσεις πολιτισμού σε κάθε τόπο περιλαμβάνουν τόσο τις οργανωμένες δράσεις που προσφέρει η τοπική αυτοδιοίκηση, όσο και τις δράσεις που προσφέρουν οι διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι της πόλης. Στην περίπτωση της Καλλιθέας, αλλά και πολλών άλλων πόλεων που γειτονιάζουν με μεγάλα αστικά κέντρα, η ιδιωτική πρωτοβουλία έχει περιοριστεί, αφού οι πολίτες χρησιμοποιούν το υλικό των δημοτικών βιβλιοθηκών και εξυπηρετούνται από το προσωπικό τους.

Στο παρελθόν η Βιβλιοθήκη οργάνωσε κάποιες πολιτιστικές δράσεις. Η πρώτη ήταν μια συναυλία του Γιάννη Μαρκόπουλου, που πραγματοποιήθηκε το 2000 στο Δημοτικό Θέατρο Καλλιθέας (Λέριου & Μουρουγκλού, 2006: 319), ενώ η δεύτερη αφορούσε στην έκθεση με τίτλο «Η ιστορία της πρώτης ελληνίδας ζωγράφου, Σοφία Λασκαρίδου, η ανατροπή ενός κατεστημένου», που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2001, με αφορμή τα εγκαίνια της Δημοτικής Πινακοθήκης «Σοφία Λασκαρίδου». Μια ακόμα σημαντική πολιτιστική δράση ήταν η συναυλία της λαϊκής ορχήστρας «Μίκης Θεοδωράκης», τον Οκτώβριο του 2005 στο κλειστό γυμναστήριο «Έσπερος» με τίτλο «1940-2005 65 χρόνια όχι στο φασισμό». Αξιοσημείωτη ήταν η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στη μνήμη της συγγραφέως Τατιάνας Γκρίτση, το 2006, στην αυλή της οικίας Λασκαρίδη.

Κάθε χρόνο μέσα από μια διαδικασία ψηφοφορίας κοινού, επιλέγεται ένα θέμα και ο Δήμος προωθεί στα σχολεία όλων των βαθμίδων σχετική ανακοίνωση. Οι σχολικές μονάδες καλούνται να συμμετάσχουν σε όλες τις παράλληλες δράσεις που πλαισιώνουν τη διοργάνωση. Τα παιδιά συμμετέχουν σε διαγωνισμό ζωγραφικής και στη συνέχεια βραβεύεται ο καλύτερος. Τα έργα των βραβευθέντων μαθητών εκτίθενται σε έκθεση που διοργανώνεται στη Δημοτική Πινακοθήκη Λασκαρίδου⁹⁴. Οι υπόλοιπες συμμετοχές κοσμούν τους χώρους του Δημοτικού κινηματογράφου «Καλυψώ» για να δώσουν τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να θαυμάσουν τα έργα τους.

Η Παγκόσμια ημέρα παιδικού βιβλίου γιορτάζεται κάθε χρόνο στην Καλλιθέα μέσα από έναν αριθμό δράσεων. Οι δράσεις γίνονται κάτω από την «ομπρέλα» της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας και της βιβλιοθήκης του Πολιτιστικού Ιδρύματος

⁹⁴ Διαθέσιμο στο: <http://www.elculture.gr/blog/venues/dimotiki-pinakothiki-kallitheas/> [Τελευταία πρόσβαση στις 9/6/2017]

Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ). Ορισμένες από αυτές είναι η εκδήλωση «Ταξιδεύοντας στον Μοριά με τον Νίκο Καζαντζάκη», που είναι λογοτεχνική συνάντηση ενηλίκων με αφορμή το «Έτος Καζαντζάκη» στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας. Επίσης, η πολιτιστική εκδήλωση «τη θάλασσα να βλέπω...» που είναι μια μουσική αφήγηση για μικρούς και μεγάλους που πραγματοποιήθηκε στον κήπο της Δημοτικής Πινακοθήκης Καλλιθέας για την υποδοχή του καλοκαιριού. Ακόμη, πραγματοποιήθηκε η διοργάνωση πασχαλινού εργαστηρίου με τίτλο «Κόκκινα Αυγά σε Τροχιά», που είχε σκοπό τη διατήρηση του εθίμου του τσουγκρίσματος των αυγών στη γιορτή του Πάσχα.

Στο τέλος κάθε χρονιάς, μια έκθεση με τα έργα των παιδιών έρχεται να προβάλλει ολόκληρη την αξιόλογη εργασία των συμμετεχόντων. Η ιδέα μιας έκθεσης που θα φιλοξενεί έργα Καλλιθεατών ζωγράφων έχει τις ρίζες της στο παρελθόν. Η αρχή έγινε το 1934 με την πρώτη έκθεση Καλλιθεατών ζωγράφων, η οποία κρίθηκε ως ένα από τα πιο σημαντικά πολιτιστικά δρώμενα της εποχής εκείνης και ανέδειξε τον πνευματικό κόσμο του τόπου. (Παπάζογλου, 2000: 177)

4.3 Επικοινωνιακή Στρατηγική της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας

Η στρατηγική επικοινωνίας είναι απαραίτητο εργαλείο για τους πολιτιστικούς οργανισμούς και ειδικά για τις βιβλιοθήκες, αφού αποτελεί το συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε αυτούς και το κοινό τους. Πιο αναλυτικά, εξειδικεύοντας τον όρο της στρατηγικής στην επικοινωνία και μιλώντας για το σχεδιασμό της επικοινωνιακής στρατηγικής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας ακολουθείται μια διαδικασία σε τρεις διαδοχικές φάσεις:

α) Τον καθορισμό του βασικού σκοπού και των επιμέρους στόχων της επικοινωνίας, στάδιο στο οποίο είναι απαραίτητη η εκ των προτέρων μελέτη των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο δέκτης των μηνυμάτων.

β) Την ανάλυση κοινού, η οποία αποτελεί το δεύτερο στάδιο μελέτης της ταυτότητας του κοινού και της προσπάθειας αποκωδικοποίησης και εκτίμησης των αντιλήψεών του, ούτως ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός επικοινωνίας και να θεμελιωθούν σχέσεις αμοιβαίας κατανόησης.

γ) **Τον προγραμματισμό ενεργειών και μέσων**, που είναι η τελική φάση, κατά την οποία πραγματοποιείται προσεκτική ανάλυση τόσο της πηγής, του μηνύματος και του μέσου, όσο και της συνάφειας του περιεχομένου των μηνυμάτων με το κοινωνικό περιβάλλον και τους λοιπούς παράγοντες επικοινωνίας. (Καστόρας, 2002: 77)

Ο τρόπος λειτουργίας της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των όποιων ευκαιριών εμφανίζονται κατά την επικοινωνία με το κοινό ή με άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς και οδηγεί στη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών. Ο σχεδιασμός επίτευξης βραχυπρόθεσμων ή μεσοπρόθεσμων στόχων συντελεί στην υλοποίηση του ευρύτερου σκοπού της, όπως γίνεται και σε κάθε άλλη δημοτική βιβλιοθήκη. (Καστόρας, 2002: 77-78) Στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας όλοι οι αναγνώστες κάθε ηλικίας, αφήνουν τα στοιχεία τους όπως email, κινητό, ονοματεπώνυμο κτλ. και το προσωπικό της βιβλιοθήκης τους ενημερώνει για τα νέα της βιβλιοθήκης, για δωρεές νέων βιβλίων ακόμα και για τον τόπο και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

4.3.1 Τρόποι επικοινωνίας της Βιβλιοθήκης με το κοινό

Κάθε βιβλιοθήκη θα πρέπει πάντα να προσπαθεί να καλύπτει τις ανάγκες του κοινού της για εκπαίδευση, πληροφόρηση, καλλιέργεια και ψυχαγωγία. Η πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης εξασφαλίζεται σε όλα τα μέλη του δήμου Καλλιθέας, πράγμα για το οποίο γίνεται συνεχής προσπάθεια. Γι' αυτόν τον λόγο, υπάρχει μέριμνα η βιβλιοθήκη να έχει ικανοποιητικό ωράριο λειτουργίας, με σκοπό την εξυπηρέτηση όλων των κατηγοριών του κοινού. Ακόμη, βάσει των αναγκών και των ενδιαφερόντων του κοινού συγκεντρώνει το υλικό της προσπαθώντας παράλληλα να διευρύνει τους ορίζοντες του.

Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης επικοινωνεί με το κοινό και το ενημερώνει μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), της ηλεκτρονικής φόρμας επικοινωνίας, της επικοινωνίας με τον διαχειριστή της ιστοσελίδας, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter) και με ενημερωτικά φυλλάδια και αφίσες που τοιχοκολλούνται στους δρόμους της πόλης προκειμένου να ενημερωθούν και

εκείνοι οι πολίτες που δεν έχουν πρόσβαση στις Νέες Τεχνολογίες⁹⁵. Τα ζητήματα επικοινωνίας αφορούν σε τυχόν καθυστερήσεις, ανανεώσεις ή κρατήσεις βιβλίων, εκδηλώσεις και πολιτιστικές δράσεις καθώς στα ωράρια λειτουργίας της Βιβλιοθήκης. (Μονιάρου, 2004: 37-39) Επίσης, το προσωπικό της Βιβλιοθήκης κρατάει τα στοιχεία των αναγνωστών και, μάλιστα, γίνεται προσπάθεια να κρατάνε γενικά τα στοιχεία κάθε ενδιαφερομένου. Αυτό αποσκοπεί στην έγκαιρη και συνεχή ενημέρωση του κοινού για εκθέσεις, διαλέξεις, συνέδρια, εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες⁹⁶. Αυτές οι προσπάθειες ενισχύονται όταν η Βιβλιοθήκη κάνει κοινές εκδηλώσεις με άλλους φορείς όπως το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς, όπου η διαφήμιση των εκδηλώσεων και η γνωστοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων γίνεται πιο αποτελεσματικά.

⁹⁵ Βλ. Συνέντευξη στο Παράρτημα 3, σσ. 92- 96

⁹⁶ Διαθέσιμο στο www.kallithea.gr/?page_id=68 [Τελευταία πρόσβαση στις 23/02/2017]

Κεφάλαιο 5 : Μεθολογία της Έρευνας

5.1 Μεθοδολογία Έρευνας

Με τον όρο μεθοδολογία εννοούμε ένα ολοκληρωμένο σύνολο διαδικασιών και μεθόδων που μπορούν να εφαρμοστούν από έναν επιστήμονα προκειμένου αυτός να διεξάγει μια ερευνητική διαδικασία. (Ζαφειρόπουλος, 2005: 15) Με την έρευνα εννοούμε την παραγωγή πρωτότυπων αποτελεσμάτων μέσω της συστηματικής, ορθολογικής και επιστημονικής αναζήτησης. Η επιστημονική έρευνα επιτρέπει τον συνεχή και πλήρη έλεγχο από εξωτερικούς κριτές και λύνει προβλήματα που εμφανίζονται στην πορεία. Η επιστημονική έρευνα χαρακτηρίζεται από τη συστηματική ιδιότητα της επαναληψιμότητας. (Ζαφειρόπουλος, 2005: 15)

Τα κύρια χαρακτηριστικά μιας επιστημονικής έρευνας είναι τα εξής:

- στηρίζεται στη συστηματική μελέτη της εμπειρικής πραγματικότητας
- ασχολείται με την ανακάλυψη νέων γνώσεων
- χρησιμοποιεί για τη συλλογή των απαιτούμενων εμπειρικών δεδομένων ειδικά μέσα όπως ερωτηματολόγια κ.ά.
- στηρίζεται στην απρόσωπη - αντικειμενική ανάλυση χωρίς την παρεμβολή υποκειμενικών στοιχείων
- καταλήγει σε μια γραπτή μελέτη και είναι στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου

Η επιστημονική έρευνα αποτελεί ένα ιδιαίτερο σύστημα σκέψης και πράξης. Πιο αναλυτικά, η έρευνα ασχολείται με τη συγκέντρωση, ανάλυση, και ερμηνεία νέων στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται με αναφορά σε συγκεκριμένη υπόθεση που κάνει ο ερευνητής ή σε συγκεκριμένο πρόβλημα που έχει να λύσει. Επίσης, η έρευνα είναι σκόπιμη προσπάθεια. Η αφετηρία της είναι ένα συγκεκριμένο πρόβλημα ή μια προσπάθεια. Ο ερευνητής εργάζεται για να προτείνει λύση στο πρόβλημα που έχει μπροστά του. Ακόμα, η έρευνα στηρίζεται σε συστηματική και μεθοδική εργασία που τη διακρίνει αυστηρή λογική. (Θεοφιλίδης, 2002: 91) Ο ερευνητής θα πρέπει να έχει σκεφτεί τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει την έρευνά του, δηλαδή ξεκινά από μια κατάσταση περιέργειας και απορίας για τα πράγματα, συγκεκριμενοποιεί το ερώτημα - πρόβλημα που τον απασχολεί και προσπαθεί να δώσει απάντηση σ' αυτό

συλλέγοντας, οργανώνοντας και ερμηνεύοντας σχετικά δεδομένα. (Θεοφιλίδης, 2002: 9) Αφού κάνει την έρευνά του οι επιλογές που έχει είναι δύο: (Cohen, & Manion, 1997: 79- 80) η **πρωτογενής έρευνα** όπου ο ίδιος ο ερευνητής επιλέγει το υλικό του βάση μιας κατάλληλης μεθοδολογίας ή η **δευτερογενής έρευνα** όπου χρησιμοποιεί στοιχεία προηγούμενων ερευνών αφού μελετήσει την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία. Η δευτερογενής έρευνα προσφέρει οικονομία κόστους και χρόνου. Η ερευνητική διαδικασία ξεκινά με τη διατύπωση ενός προβλήματος ή μιας υπόθεσης, συνεχίζεται με το σχεδιασμό της έρευνας και τη συλλογή, οργάνωση και ανάλυση δεδομένων και ολοκληρώνεται με την εξαγωγή συμπερασμάτων και γενικεύσεων σχετικών με την υπόθεση της έρευνας. (Θεοφιλίδης, 2002: 107) Επιπλέον, ο ερευνητής είναι αυτός που θα αποφασίσει αν θα χρησιμοποιήσει την ποσοτική ή την ποιοτική έρευνα. Τα χαρακτηριστικά αυτών είναι:

Όσον αφορά την ποσοτική έρευνα:

- να χρησιμοποιεί τα δεδομένα ως αντικείμενο στατιστικής ανάλυσης
- είναι αντικειμενική και μαθηματική μέθοδος
- δομημένη
- απαγωγική μέθοδος
- στοχεύει στον έλεγχο προϋπάρχουσας θεωρίας
- είναι περιγραφική
- ο ερευνητής είναι αποστασιωμένος
- η ανάλυση των δεδομένων δίνεται μετά από συλλογή υλικού
- υπάρχει η τάση να θεωρείται περισσότερο επιστημονική μέθοδος (Παρασκευοπούλου, 1993: 20)

Όσον αφορά στην ποιοτική έρευνα, είναι:

- ερμηνευτική
- ερευνά τα πράγματα στο φυσικό τους περιβάλλον
- είναι λιγότερο δομημένη μέθοδος
- προσπαθεί να ερμηνεύσει τον κόσμο και τα φαινόμενα που ερευνούνται μέσα από τα θεωρήματα που οι άνθρωποι δίνουν
- είναι επαγωγική μέθοδος
- στοχεύει στη δημιουργία θεωρίας

- αποτελεί επεξηγηματική έρευνα
- η ανάλυση και η συλλογή υλικού γίνονται ταυτόχρονα. (Παρασκευοπούλου, 1993: 20)

Σύμφωνα με τις παραπάνω έρευνες και τα χαρακτηριστικά τους αντίστοιχα, επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα καθώς είναι πιο αντικειμενική και επιστημονική μέθοδος.

5.2 Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο είναι ένα έντυπο που περιέχει μία σειρά από δομημένες ερωτήσεις, οι οποίες παρουσιάζονται με μια συγκεκριμένη σειρά τις οποίες ο ερωτώμενος τις απαντάει γραπτώς. (Javeau, 2000: 49) Είναι πολύ εύκολο να συμπληρωθεί και ο ερωτώμενος είναι υποχρεωμένος να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις με τον τρόπο που ζητείται κάθε φορά. Μπορούν να συμπληρωθούν είτε προσωπικά, είτε τηλεφωνικά, είτε ταχυδρομικά, είτε μέσω διαδικτύου (on- line).

Διακρίνουμε λοιπόν δύο είδη ερωτηματολογίων: α) τα απευθείας από τον ίδιο τον ερωτώμενο συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, στα οποία ο ερωτώμενος απαντά αμέσως και β) τα εμμέσως συμπληρωμένα ερωτηματολόγια όπου ο συνεντευκτής σημειώνει τις απαντήσεις που του δίνει το άτομο. (Javeau, 2000: 49)

Η μέθοδος που θα επιλέξει κάποιος να συλλέξει το υλικό του είναι αποτελεί προσωπική επιλογή. Καθένας επιλέγει τη μέθοδο που καλύπτει περισσότερο τις ανάγκες και τους σκοπούς της έρευνάς του. Στη συγκεκριμένη εργασία η μέθοδος υλικού που επιλέχθηκε είναι το ερωτηματολόγιο γιατί είναι κυρίως λιγότερο χρονοβόρα μέθοδος και στο οποίο ένας ερωτώμενος μπορεί να απαντήσει γραπτώς. Συμπληρώνεται εύκολα και ο ερωτώμενος είναι υποχρεωμένος να απαντήσει όλες τις ερωτήσεις με τον τρόπο που του ζητείται.

5.2.1 Περιεχόμενο ερωτήσεων

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να παρουσιάζει ένα ερωτηματολόγιο είναι τα εξής: (Javeau, 2000: 126- 128)

- α) πληρότητα, η οποία αναφέρεται ακριβώς στην ανάγκη κάλυψης όλων των πτυχών του ερωτώμενου χαρακτηριστικού
- β) σαφήνεια, η οποία δεν αναφέρεται μόνο στο περιεχόμενο των πληροφοριών αλλά και στο άτομο το οποίο πρέπει να δώσει απαντήσεις
- γ) συνοχή, η οποία αναφέρεται στην ανάγκη οργανικής σύνδεσης των επιμέρους ερωτημάτων μεταξύ τους
- δ) κατάλληλη δομή, δηλαδή η σειρά με την οποία θα τεθούν οι ομάδες ερωτήσεων, είναι μεγάλης σημασίας στην αύξηση του βαθμού ανταπόκρισης του κοινού
- ε) να έχει ερωτήματα ελέγχου, τα οποία τίθενται ακριβώς για τον έλεγχο της ορθότητας των απαντήσεων σε βασικές ερωτήσεις

Ένα αποτελεσματικό ερωτηματολόγιο πρέπει επίσης να είναι σύντομο. Ερωτηματολόγια τα οποία επεκτείνονται σε μεγάλο αριθμό ερωτημάτων κουράζουν τον ερωτώμενο ή του δημιουργούν την αίσθηση ότι θα χάσει πολύ χρόνο και είναι δυνατόν να μην απαντηθούν. (Javeau, 2000: 136) Τέλος, σε κάθε ερωτηματολόγιο θα πρέπει να έχουν προβλεφθεί ειδικοί χώροι σε κάθε ανοιχτή ερώτηση για την κωδικογράφηση της κάθε απάντησης με τρόπο ώστε να καταστεί δυνατή η εισαγωγή της υπό μορφή αριθμού, στον υπολογιστή για περαιτέρω επεξεργασία.

Τα συγκεκριμένα ερωτηματολόγια στην παρούσα εργασία αφορούν το προσωπικό και τους χρήστες. Στο ερωτηματολόγιο για το προσωπικό, η έκταση του ερωτηματολογίου είναι 6 σελίδες και 17 ερωτήσεις. Δεν χρησιμοποιήθηκαν ιδιωτισμοί ή δύσκολο λεξιλόγιο, αντίθετα προτιμήθηκαν απλές και κατανοητές λέξεις. Οι γραφικοί χαρακτήρες είναι ευανάγνωστοι καθώς και η γραμματική και το συντακτικό κατανοητό. Οι ερωτήσεις είναι έτσι δομημένες και τυπωμένες έτσι ώστε να μην έρχεται σε δύσκολη θέση ο ερωτώμενος. Το ερωτηματολόγιο για τους χρήστες αποτελείται και αυτό από 6 σελίδες και 15 ερωτήσεις. Και εδώ οι ερωτήσεις είναι απλές και ευανάγνωστες για τον ερωτώμενο, δεν αποτελούν χρονοβόρα διαδικασία και υπάρχουν και ερωτήσεις με τη μορφή πινάκων, κάτι το οποίο μπορεί

να προσελκύσει τους χρήστες κατά την συμπλήρωση.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο των ερωτήσεων, σημαντικό στοιχείο αποτελεί η σειρά των ερωτήσεων. Πρέπει να είναι τέτοια ώστε η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να προχωρεί από τη μια συζήτηση στην άλλη με λογικό τρόπο. Οι πρώτες ερωτήσεις πρέπει να είναι απλές, να προκαλούν το προσωπικό ενδιαφέρον του εξεταζόμενου. Συνήθως στην αρχή χρησιμοποιούνται ερωτήσεις που αφορούν τα προσωπικά στοιχεία του ερωτώμενου (φύλο, ηλικία κτλ). Στο μεσαίο τμήμα του ερωτηματολογίου τοποθετούνται οι δύσκολες ερωτήσεις, ενώ στο τελευταίο οι ερωτήσεις υψηλού ενδιαφέροντος. (Παρασκευοπούλου, 1993: 114)

Συμπερασματικά, ιδιαίτερη έμφαση στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας δόθηκε στη σωστή σειρά ερωτήσεων, ξεκινώντας από τις πιο απλές και προχωρώντας στις πιο σύνθετες και αυτό για να μην προκαλέσουν σύγχυση στους χρήστες.

5.2.2 Τρόποι συμπλήρωσης ερωτηματολογίου

Τα ερωτηματολόγια για τη διάταξη και εμφάνισή τους και για να είναι προσιτά προς τους χρήστες και το προσωπικό αντίστοιχα πρέπει να είναι: α) εύκολα στη χρήση και απλά για να συνταχθούν, να χορηγηθούν και χρησιμοποιούνται στην έρευνα από διάφορους ερευνητές. (Παρασκευοπούλου, 1993: 106), β) εύκολα στην ανάγνωση. Δηλαδή ευανάγνωστοι τυπογραφικοί χαρακτήρες, αραιά γραμμένα και οι ερωτήσεις να διαχωρίζονται καλά μεταξύ τους και να αριθμούνται με απλό τρόπο, γ) εύκολα στη συμπλήρωση. Για τις κλειστές ερωτήσεις χρησιμοποιούνται τετραγωνάκια, για τις ανοιχτές, ικανοποιητικός αριθμός γραμμών ανάλογα με την υπολογιζόμενη έκταση πιθανών απαντήσεων, όπου ο εξεταζόμενος καλείται να εκθέτει γεγονότα και απόψεις σε ρέοντα λόγο. (Παρασκευοπούλου, 1993: 101) και δ) αισθητά όμορφο. Να ελκύουν το ενδιαφέρον του ερωτώμενου με τη χρήση π.χ σχημάτων.

Τα ερωτηματολόγια αυτής της πτυχιακής είναι εύκολα στη χρήση, είχαν έκταση 6 σελίδων και τα δύο και επίσης χρησιμοποιήθηκε χαρτί A4. Η γραμματοσειρά που χρησιμοποιήθηκε ήταν Times New Roman και το μέγεθός της ήταν 12. Χρησιμοποιήθηκαν τετραγωνάκια για μεγαλύτερη διευκολία των χρηστών

αλλά και του προσωπικού. Στην αρχή υπήρχε ένας πρόλογος για να εξηγήσει στους χρήστες το σκοπό των δύο ερωτηματολογίων και στο τέλος κλείνουν με ευχαριστίες στους χρήστες όπως και στο προσωπικό. Όσον αφορά στο πώς συμπληρώνονται τα ερωτηματολόγια, γίνεται είτε α) προσωπικά, είτε β) τηλεφωνικά, είτε γ) ταχυδρομικά, είτε δ) μέσω email. (Javeau, 2000: 50- 51)

Ο τρόπος που επιλέχθηκε στην εργασία αυτήν να συμπληρωθούν τα ερωτηματολόγια ήταν να δωθούν στους χρήστες από τον ερευνητή και οι χρήστες μόνοι τους να απαντήσουν. Το ίδιο έγινε και στη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από το προσωπικό. Ένα άλλο θετικό στοιχείο ήταν ότι οι χρήστες και το προσωπικό από την πρώτη στιγμή συμπλήρωναν μόνοι τους τα ερωτηματολόγια, μπορούσαν να δεχτούν βοήθεια όπου χρειάζονταν όπως στην επεξήγηση κάποιων ερωτήσεων.

Στην παρούσα εργασία οι ερωτήσεις είναι δύο ειδών: α) ανοιχτού τύπου ερωτήσεις και β) κλειστού τύπου ερωτήσεις. Επιλέχθηκαν και οι δύο τύποι ερωτήσεων. Πιο αναλυτικά, α) στις ανοιχτού τύπου ερωτήσεις δεν προτείνεται στον ερωτώμενο συγκεκριμένος τρόπος να απαντήσει. Ο ερωτώμενος εδώ εκφράζεται ελεύθερα πάνω στο θέμα που του ζητείται. Αυτό όμως δημιουργεί προβλήματα στον ερευνητή καθώς είναι δύσκολος ο τρόπος να αναλυθούν μιας και ο καθένας θα εκφραστεί διαφορετικά. β) στις κλειστού τύπου ερωτήσεις υποδεικνύεται στον ερωτώμενο συγκεκριμένος τρόπος για να απαντήσει. Οι απαντήσεις μπορούν να απαντηθούν γρήγορα και η κωδικοποίησή τους γίνεται εύκολα. (Javeau, 2000: 95, 98, 101)

5.3 Αξιοπιστία και Ηθική Έρευνας

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα έρευνας των χρηστών και του προσωπικού στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας και στο Δήμο υπήρξε αξιοπιστία και εχεμύθεια στις απόψεις των ερωτηθέντων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις απαντήσεις που καταγράφηκαν στα ερωτηματολόγια, διατηρήθηκε η ανωνυμία τους και τα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά και μόνο για την έρευνα για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας.

Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα έρευνας - Συμπεράσματα

6.1 Προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας

Κατά την εκπόνηση της εργασίας αυτής, τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στο χώρο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας και στο δήμο Καλλιθέας την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2016, κατά τις πρωινές και απογευματινές ώρες. Θα πρέπει να σημειωθεί πως στο ξεκίνημα της έρευνας αρκετοί χρήστες δίστασαν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο και ορισμένοι δήλωσαν πως δεν είχαν χρόνο να αφιερώσουν στη συμπλήρωση του. Παρ' όλα αυτά, έγινε προσπάθεια από τις γράφουσες να τους εξηγήσουν και να τους πείσουν ότι συμπληρώνοντας τα ερωτηματολόγια θα συνέβαλαν θετικά τόσο στην ολοκλήρωση της έρευνας, όσο και στην καλύτερη μελλοντική λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Σχετικά με τις ερωτήσεις των ερωτηματολογίων απαντήθηκαν στο σύνολο τους από τους ερωτηθέντες, παρά τη μεγάλη πίεση χρόνου που υπήρχε. Στο ερωτηματολόγιο χρηστών απάντησαν 49 ερωτηθέντες και στο ερωτηματολόγιο προσωπικού επίσης 49 άτομα⁹⁷.

6.2 Ανάλυση των στοιχείων

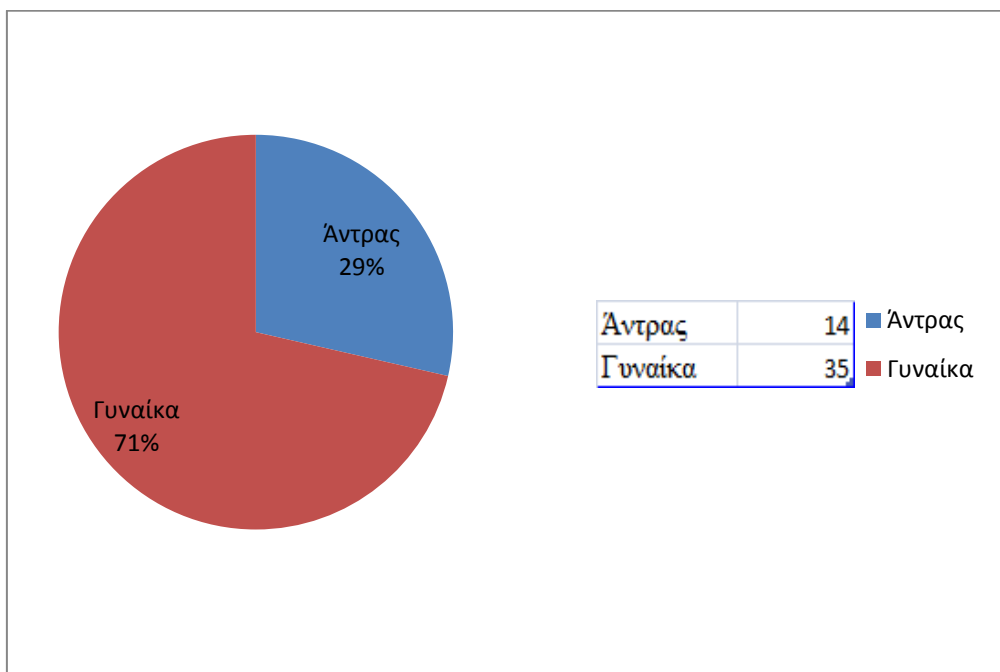
Αφού μοιράστηκαν και συμπληρώθηκαν τα ερωτηματολόγια, ακολούθησε η ανάλυση των πληροφοριών που συλλέχθηκαν. Για την επεξεργασία των απαντήσεων χρησιμοποιήθηκε το Excel (υπολογιστικό φύλλο). Τα υπολογιστικά φύλλα (spreadsheets) είναι εφαρμογές στις οποίες τα αριθμητικά δεδομένα είναι οργανωμένα σε γραμμές και στήλες, που επιτρέπουν την εύκολη και γρήγορη εκτέλεση υπολογισμών και βάση των κατάλληλων γραφημάτων αποτυπώθηκαν σε ποσοστά οι αντίστοιχες απαντήσεις των ερωτηθέντων⁹⁸.

⁹⁷ Βλ. Αποτελέσματα έρευνας στο Παράρτημα 4, σσ. 97-138.

⁹⁸ Διαθέσιμο στο: <https://support.office.com/en-us/article/Basic-tasks-in-Excel-dc775dd1-fa52-430f-9c3c-d998d1735fca?ui=en-US&rs=en-US&ad=US> [Τελευταία πρόσβαση 23/02/2017]

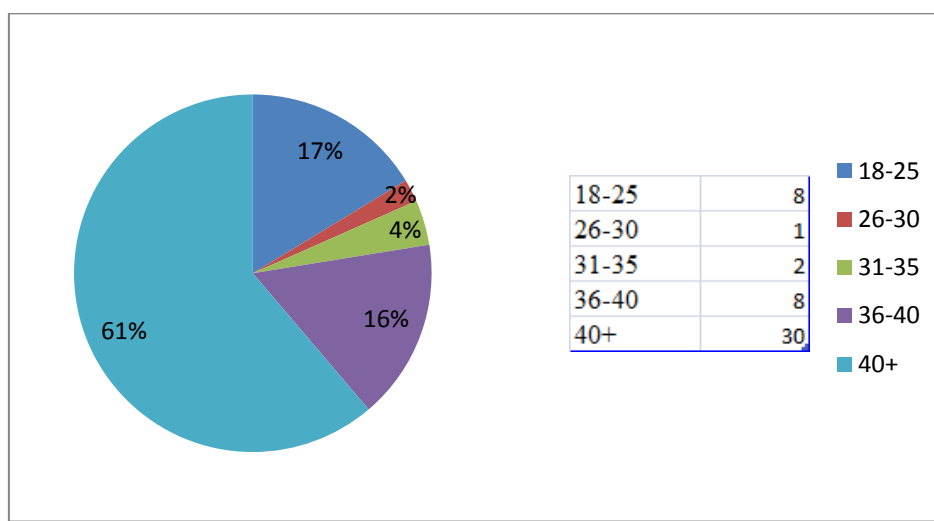
6.2.1 Ανάλυση ερωτηματολογίου χρηστών

Γράφημα 1: Κατανομή φύλου

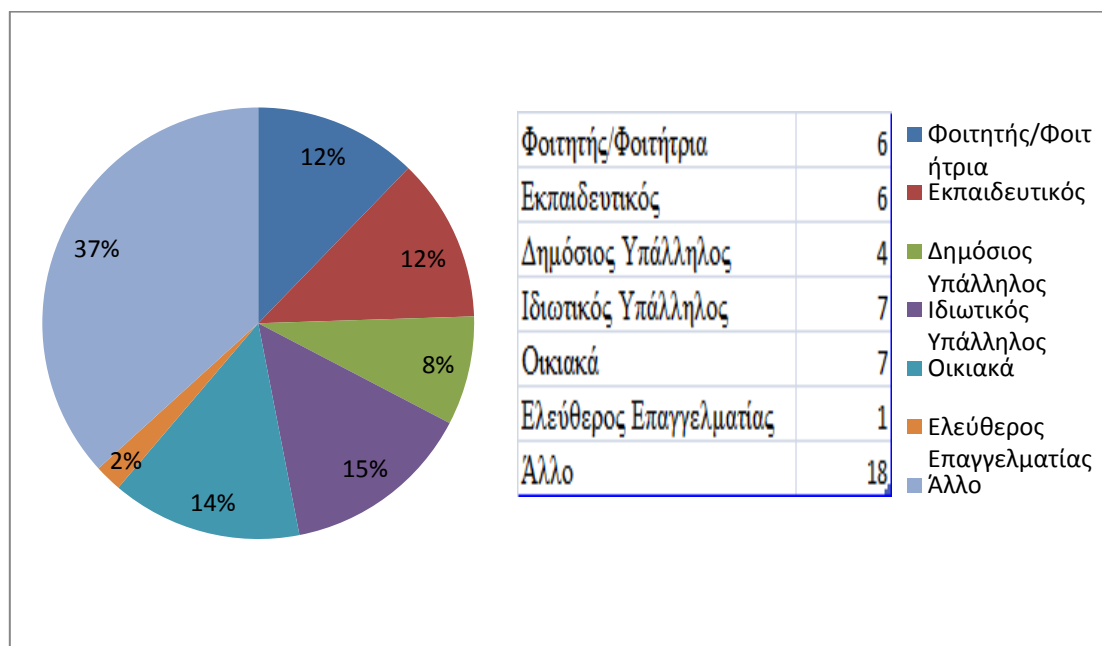
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι γυναίκες και ανέρχεται στο 71% ενώ οι άντρες αποτελούν το 29%.

Γράφημα 2: Κατανομή ηλικίας

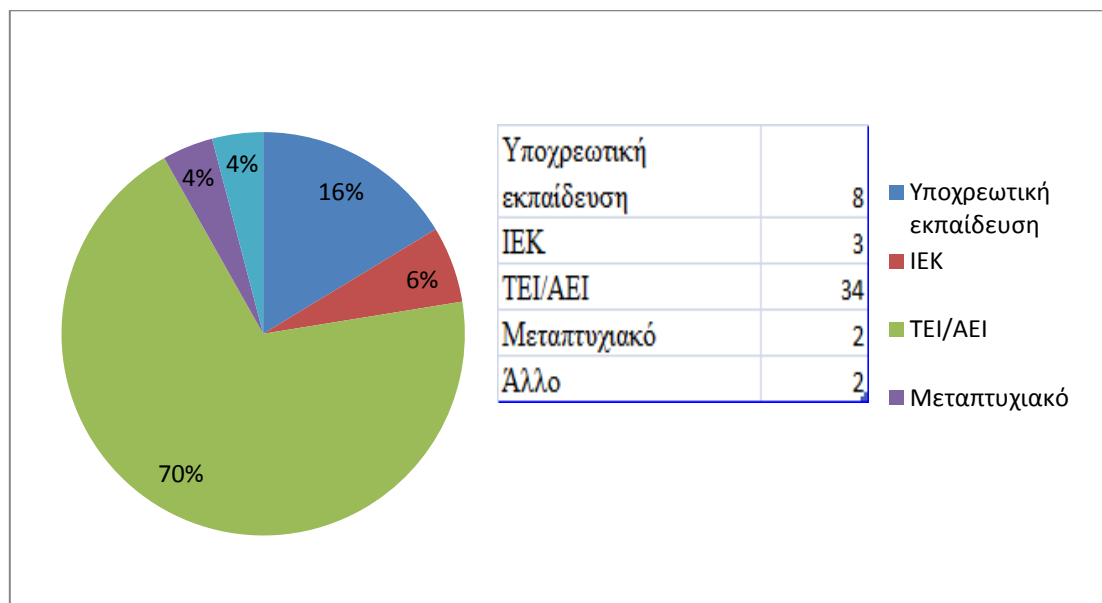
Το μεγαλύτερο ποσοστό της τάξεως του 61%, είναι άτομα άνω των 40 ετών, στη συνέχεια με ποσοστό 17% είναι άτομα ηλικίας 18- 25 ετών, μόλις το 16% είναι άτομα ηλικίας 36- 40 ετών. Με ποσοστό 4% είναι άτομα ηλικίας 31- 35 ετών και τέλος το 2% είναι άτομα με ηλικία 26- 30 ετών, όπως φαίνεται στο ανωτέρω γράφημα.

Γράφημα 3: Κατανομή επαγγελμάτων

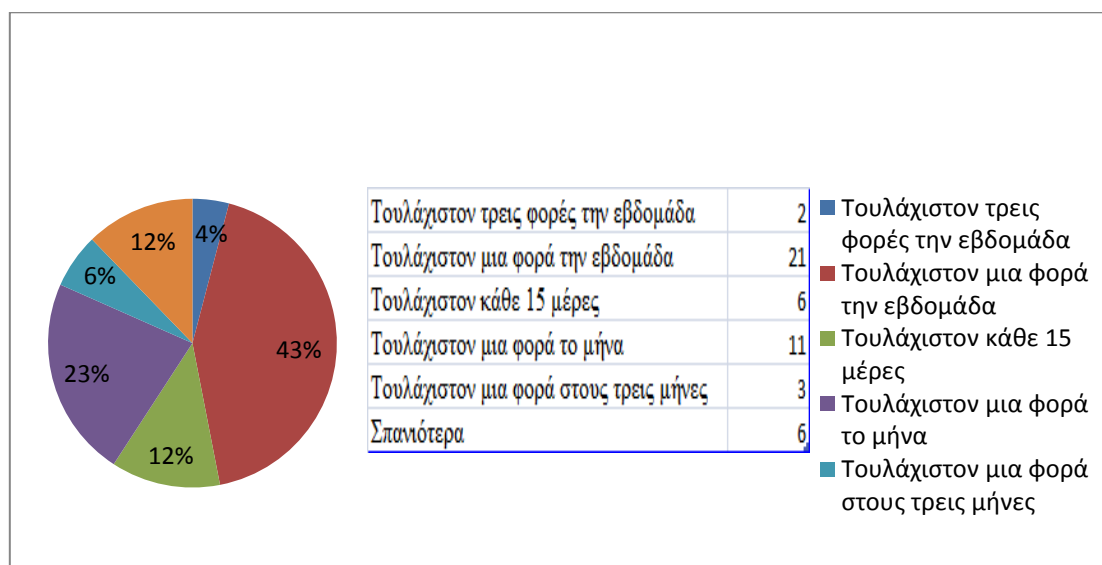
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων σχετικά με το ποιο επάγγελμα ασκούν, απάντησε «άλλο» το 37%, το 15% των ατόμων ότι είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 14% οικιακά, το 12% είναι φοιτητές και εκπαιδευτικοί. Στη συνέχεια το 8% είναι δημόσιοι υπάλληλοι και τέλος το 2% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Γράφημα 4: Επαγγελματική κατάρτιση συμμετεχόντων στην έρευνα

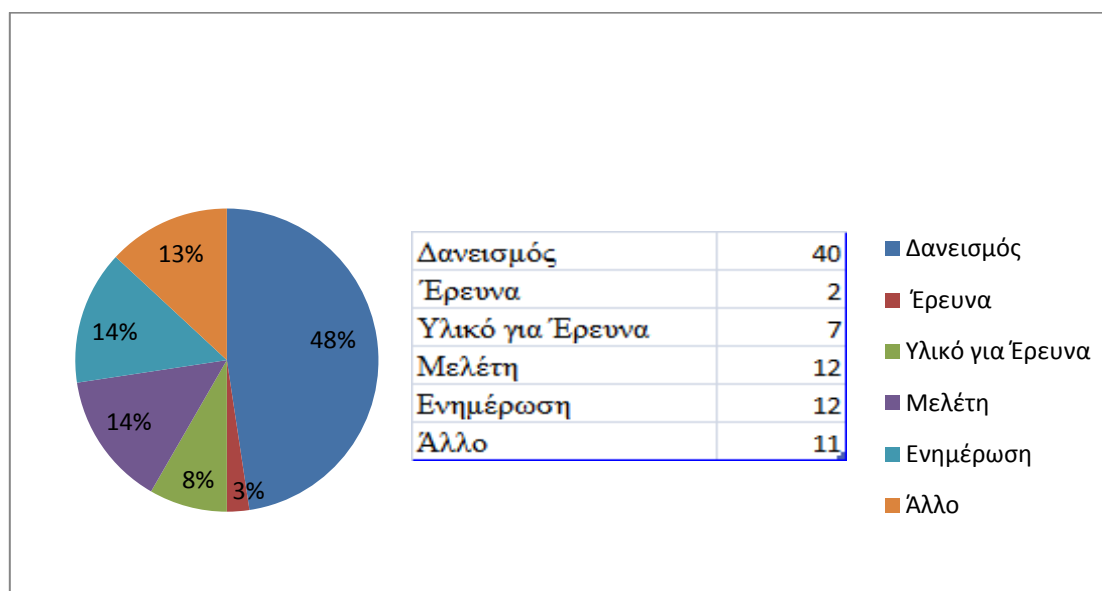
Όπως διαπιστώνεται στο ανωτέρω γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό χρηστών ανέρχεται στο 70% και έχουν τελειώσει ΤΕΙ/ΑΕΙ, το 16% έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, το 6% έχουν τελειώσει ΙΕΚ και τέλος το 4% έχουν μεταπτυχιακό και κάποιον άλλο τίτλο.

Γράφημα 5: Συχνότητα επίσκεψης στη βιβλιοθήκη

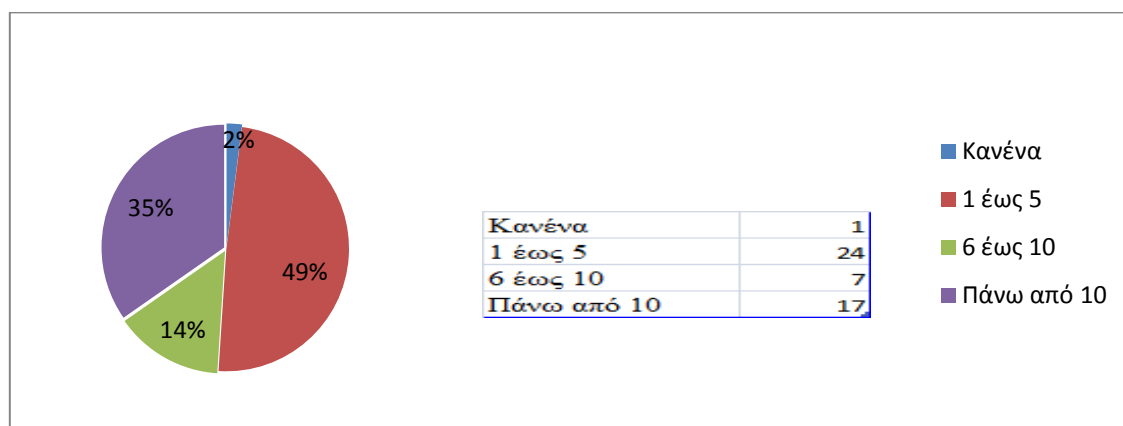
Όπως φαίνεται στο γράφημα το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών, που ανέρχεται στο 43%, πηγαίνει τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα στη βιβλιοθήκη, μόλις το 23% τουλάχιστον μια φορά το μήνα, το 12% σπανιότερα και τουλάχιστον κάθε 15 μέρες, το 6% τουλάχιστον μια φορά στους τρεις μήνες και τέλος το 4% τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα.

Γράφημα 6: Κυριότερος λόγος επίσκεψης στη βιβλιοθήκη

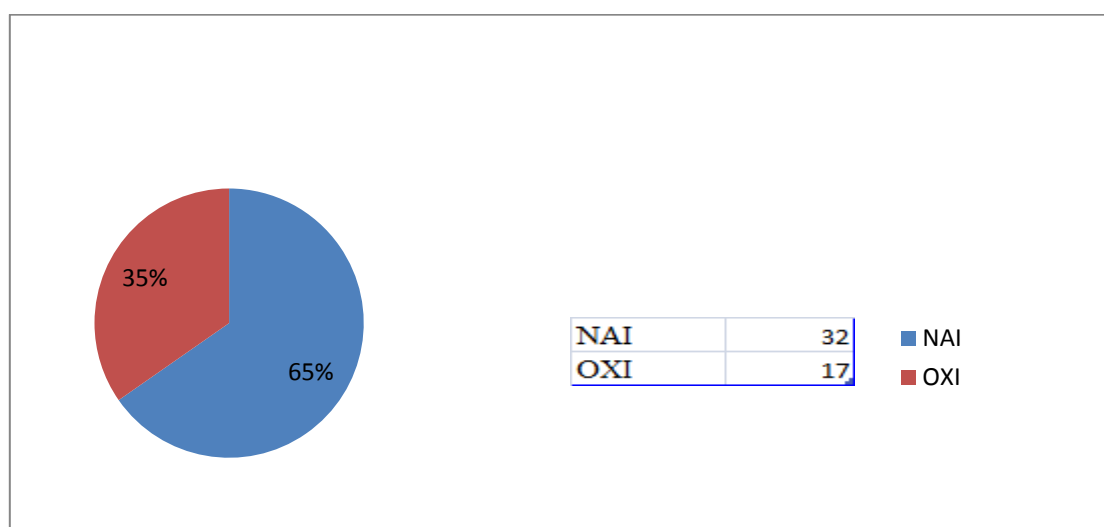
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ανέρχεται στο 48% και επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη για δανεισμό, το 14% για ενημέρωση και μελέτη, το 13% για κάτι άλλο, το 8% υλικό για έρευνα και τέλος το 3% για έρευνα.

Γράφημα 7: Αριθμός βιβλίων γενικού περιεχομένου που αναγνώστηκαν το τελευταίο έτος

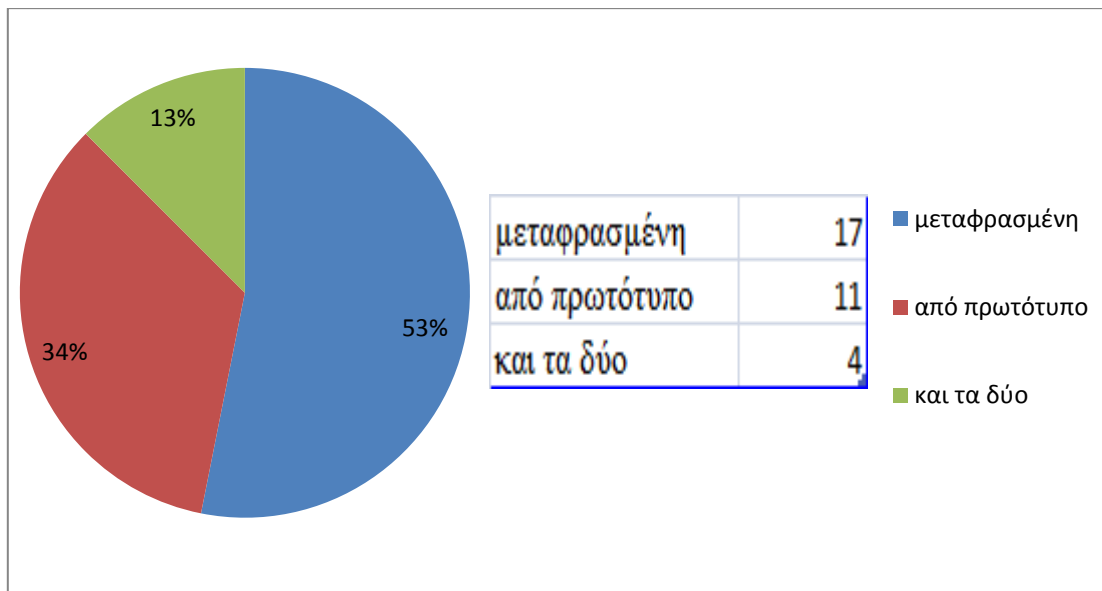
Το 49% απάντησε ότι έχει διαβάσει τον τελευταίο χρόνο από 1 έως 5 βιβλία γενικού περιεχομένου, το 35% πάνω από 10, το 14% από 6 έως 10 και 2% των ερωτηθέντων ήταν εγγεγραμμένοι χρήστες της βιβλιοθήκης και δεν είχαν διαβάσει κανένα βιβλίο το τελευταίο έτος.

Γράφημα 8: Κατά πόσον οι συμμετέχοντες στην έρευνα διαβάζουν ξενόγλωσση βιβλιογραφία

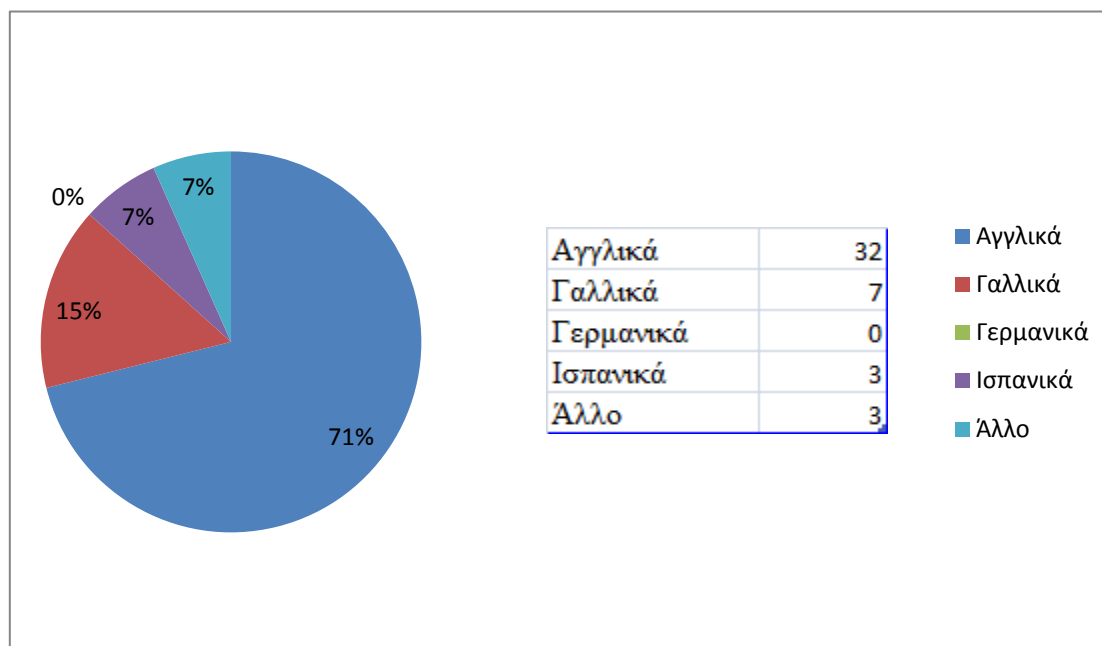
Το 65% απάντησε με ΝΑΙ ότι διαβάζει ξενόγλωσση λογοτεχνία ενώ το 35% απάντησε με ΟΧΙ ότι δε διαβάζει ξενόγλωσση λογοτεχνία.

Γράφημα 9: Κατά πόσον οι συμμετέχοντες στην έρευνα που διαβάζουν ξενόγλωσση βιβλιογραφία είναι από πρωτότυπο ή από μετάφραση

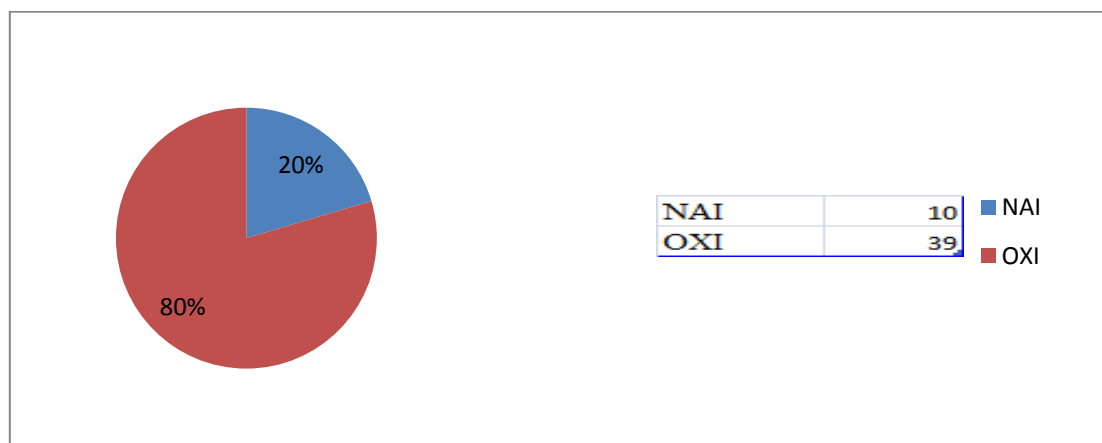
Το 53% που απάντησε ότι διαβάζει ξενόγλωσση λογοτεχνία, δήλωσε ότι διαβάζει μεταφρασμένη, το 34% από πρωτότυπο ενώ το 13% και τα δύο.

Γράφημα 10: Γλώσσα που προτιμούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα που διαβάζουν ξενόγλωσση βιβλιογραφία από πρωτότυπο

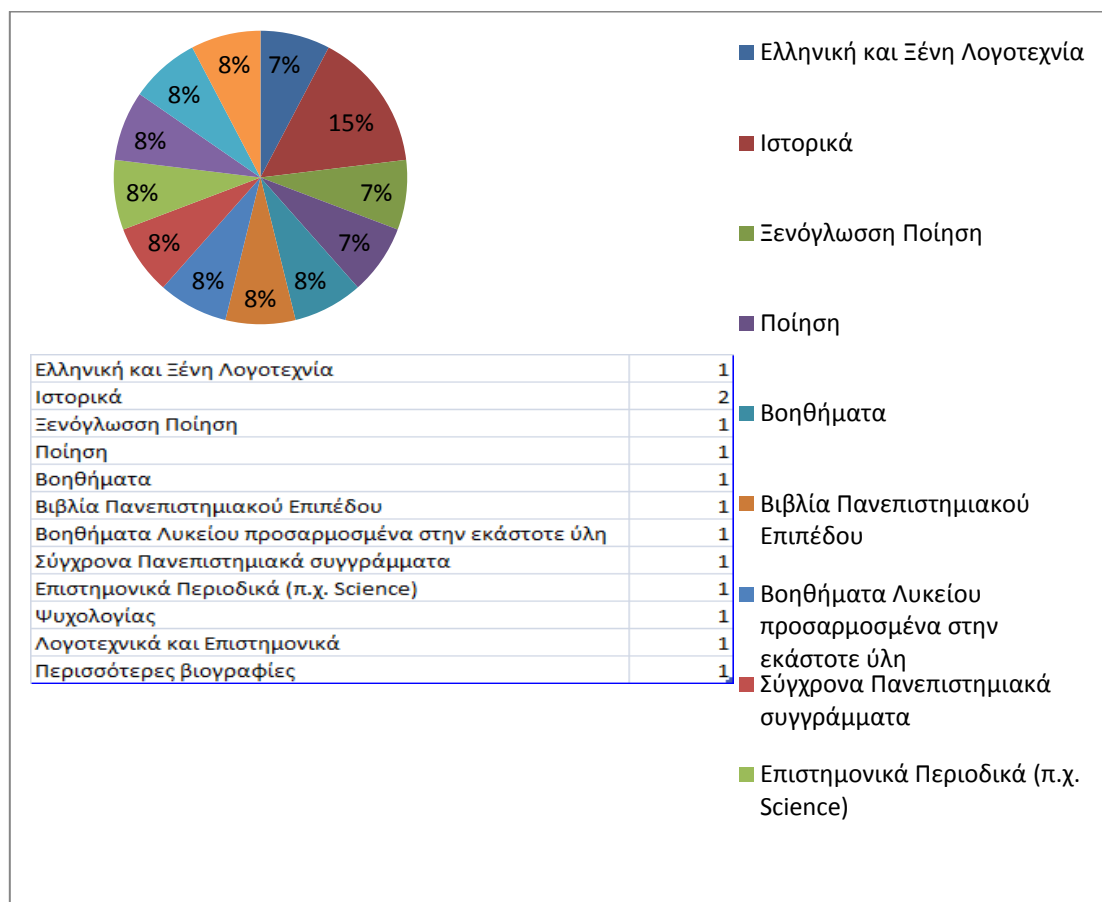
Το 71% δηλώνει ως γλώσσα προτίμησης τα αγγλικά, το 15% τα γαλλικά, ενώ το 7% ισπανικά και άλλη γλώσσα, ενώ εντύπωση κάνει ότι κανένας δεν δήλωσε ως γλώσσα προτίμησης τα γερμανικά.

Γράφημα 11: Κατά πόσον υπάρχουν βιβλία που επιθυμούν οι συμμετέχοντες να συμπεριλάβουν στη βιβλιοθήκη

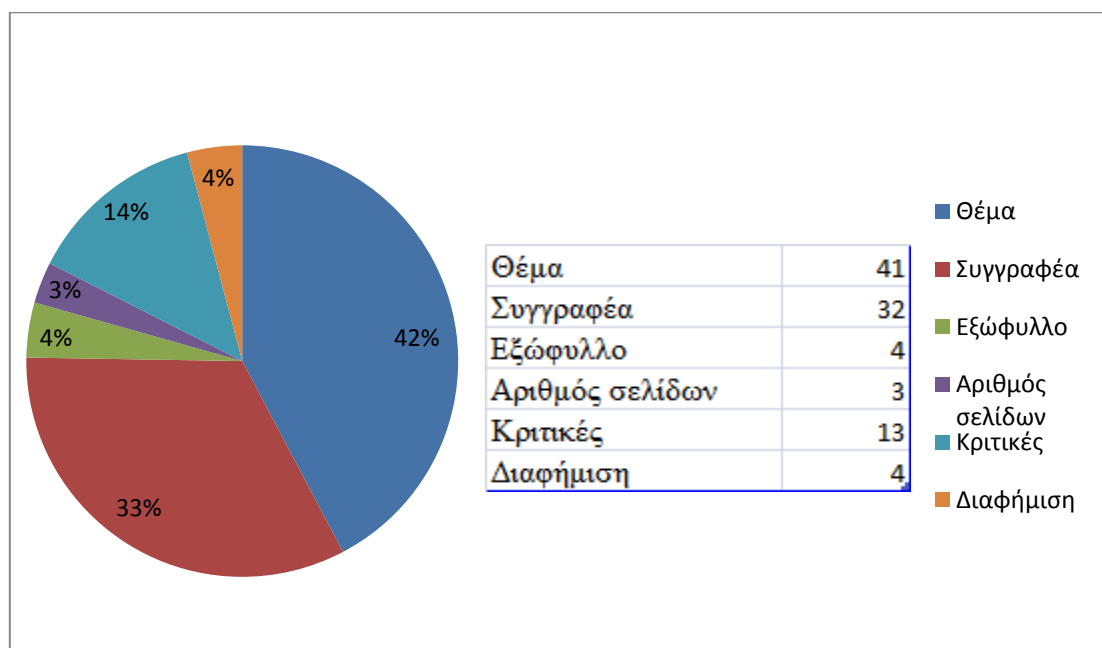
Στην ερώτηση εάν υπάρχουν βιβλία που θα ήθελαν να συμπεριλάβει η βιβλιοθήκη, το 80% απάντησε OXI και το 20% απάντησε NAI, όπως παρουσιάζεται στο γράφημα.

Γράφημα 12: Είδος βιβλίων που επιθυμούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα να συμπεριλάβουν στη βιβλιοθήκη

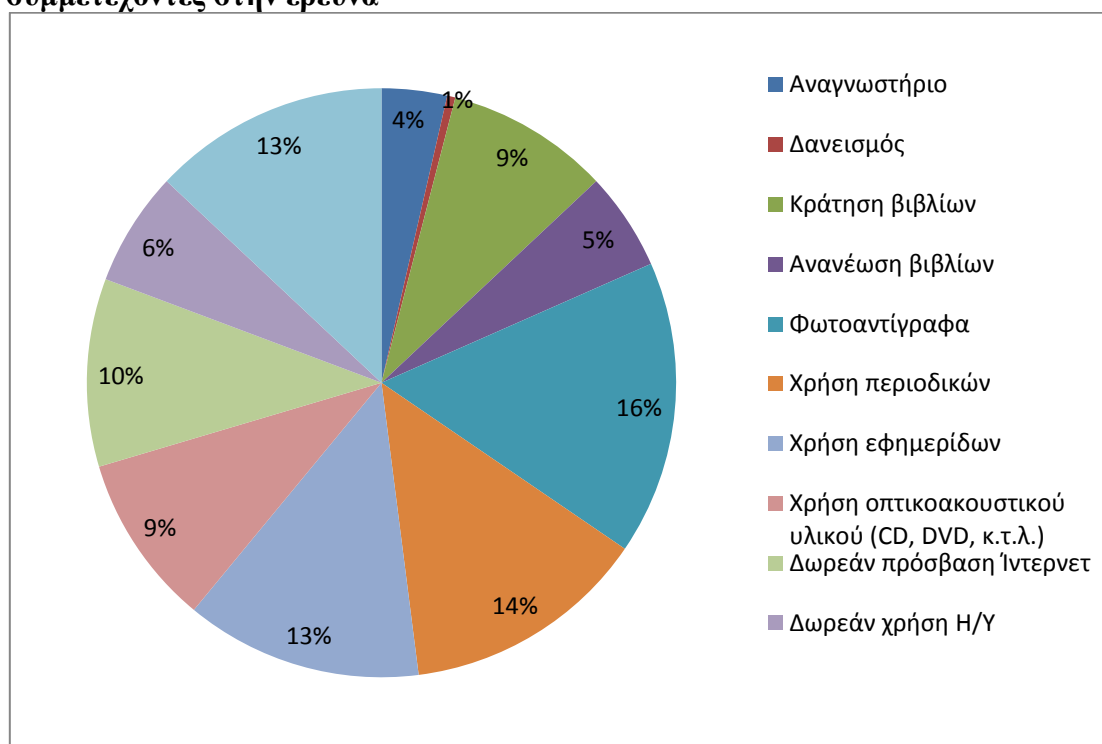
Στην ερώτηση αυτή, όπως παρουσιάζεται στο γράφημα 12, το 15% απάντησε ιστορικά βιβλία, ενώ από το 8% απάντησαν σε κάθε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες: βοηθήματα γενικά, βιβλία πανεπιστημιακού επιπέδου, βοηθήματα λυκείου προσαρμοσμένα στην εκάστοτε ύλη, σύγχρονα πανεπιστημιακά συγγράμματα, επιστημονικά περιοδικά, βιβλία ψυχολογίας, λογοτεχνικά και επιστημονικά, κάποιοι απάντησαν περισσότερες βιογραφίες και τέλος 7% απάντησε ελληνική και ξένη λογοτεχνία, ξενόγλωσση ποίηση και ποίηση.

Γράφημα 13: Κριτήρια επιλογής βιβλίων

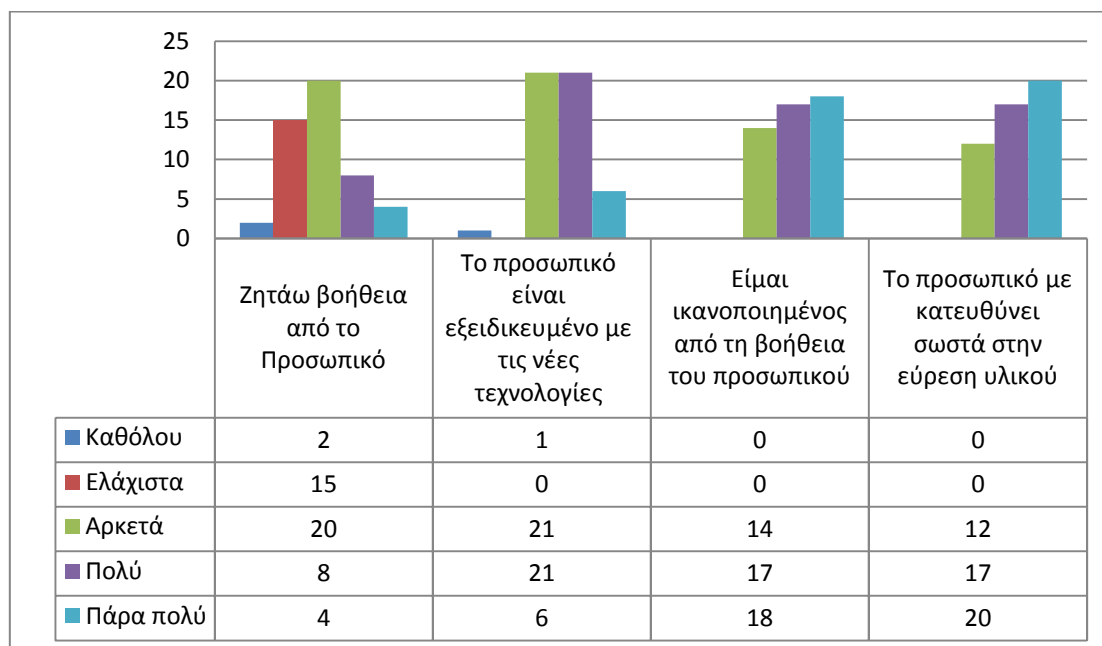
Το 42% των ατόμων επιλέγει βιβλίο με κριτήριο το θέμα, το 33% με κριτήριο το συγγραφέα, το 14% με βάση τις σχετικές κριτικές, το 4% με βάση διάφορες διαφημίσεις ή ανάλογα με το εξώφυλλο και τέλος το 3% με βάση τον αριθμό σελίδων.

Γράφημα 14: Ποιες από τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης είναι γνωστές στους συμμετέχοντες στην έρευνα

Το 16% των ατόμων δε γνωρίζει τη δυνατότητα φωτοαντιγράφων, το 14% δε γνωρίζει τη χρήση περιοδικών, το 13% δε γνωρίζει τη χρήση εφημερίδων και τη μελέτη παλαιών εκδόσεων, το 10% δε γνωρίζει τη δωρεάν πρόσβαση στο Ίντερνετ, το 9% δε γνωρίζει τη χρήση οπτικοακουστικού υλικού και την κράτηση βιβλίων, το 6% δε γνωρίζει τη δωρεάν χρήση Η/Υ και τέλος εντύπωση προκαλεί ότι το 1%, αν και είναι χρήστες, δεν έχουν ενημερωθεί για τη δυνατότητα δανεισμού βιβλίων.

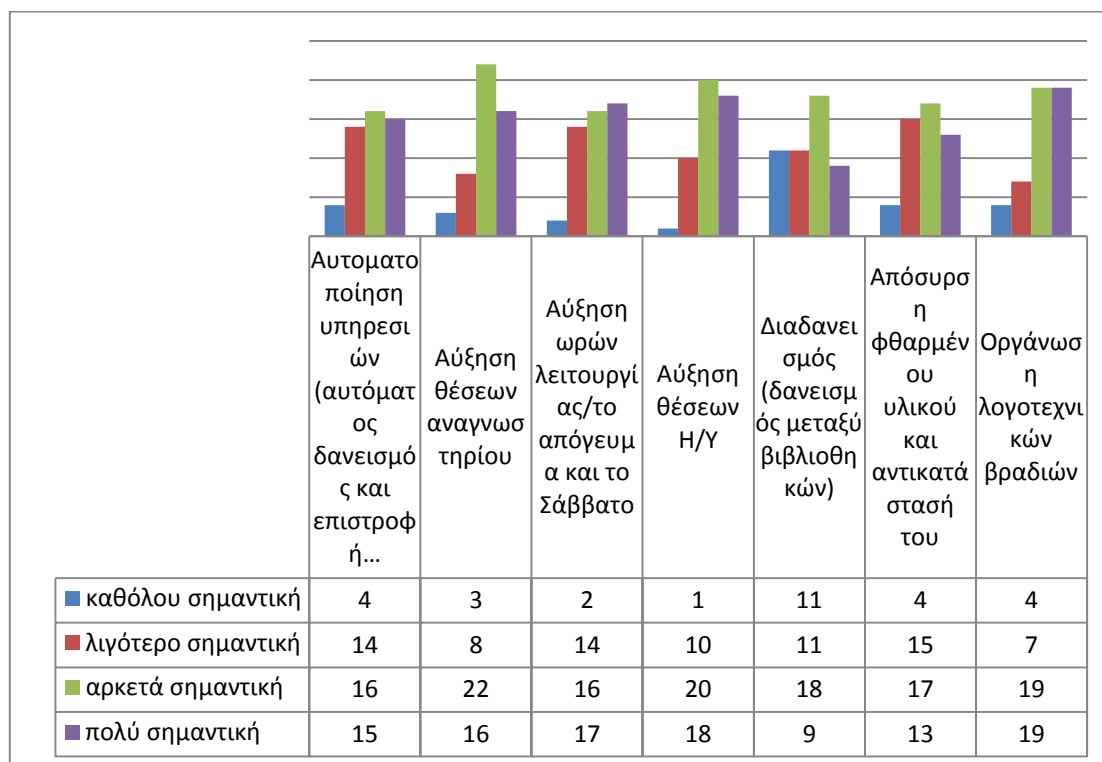
Γράφημα 15: Βαθμός συμφωνίας συμμετεχόντων αναφορικά με το προσωπικό της βιβλιοθήκης

Στο ανωτέρω γράφημα βλέπουμε ότι δύο από τους χρήστες ανέφεραν ότι δε ζητούν «καθόλου» βοήθεια από το προσωπικό, 15 άτομα ζητούν ελάχιστη βοήθεια, 20 χρήστες επέλεξαν «αρκετά», 8 χρήστες «πολύ» και τέλος υπήρξαν 4 απαντήσεις με «πάρα πολύ».

Ένας χρήστης δήλωσε ότι το προσωπικό δεν είναι «καθόλου» εξειδικευμένο με τις νέες τεχνολογίες, κανείς δεν απάντησε «ελάχιστα», 21 άτομα απάντησαν ότι είναι «αρκετά» εξειδικευμένο το προσωπικό, 21 άτομα απάντησαν ότι είναι «πολύ» εξειδικευμένο το προσωπικό και 6 χρήστες «πάρα πολύ». Κανένας χρήστης δεν απάντησε «καθόλου» και «ελάχιστα» στο κομμάτι αν είναι ικανοποιημένος από τη βοήθεια του προσωπικού, 14 χρήστες απάντησαν «αρκετά», 17 απάντησαν «πολύ» και 18 «πάρα πολύ». Κανένας χρήστης δεν απάντησε «καθόλου» και «ελάχιστα» στο αν το προσωπικό τον κατευθύνει σωστά στην εύρεση υλικού, 12 άτομα απάντησαν «αρκετά», 17 «πολύ» και 20 χρήστες «πάρα πολύ».

Γράφημα 16: Κατεύθυνση στην οποία θα πρέπει να κινηθεί η βιβλιοθήκη για τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των χρηστών

Τέσσερα άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η αυτοματοποίηση υπηρεσιών, 14 άτομα απάντησαν ότι είναι «λιγότερο σημαντική», 16 χρήστες ότι είναι «αρκετά σημαντική» και 15 άτομα «πολύ σημαντική». Τρία άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντικό» να αυξηθούν οι θέσεις του αναγνωστηρίου, 8 απάντησαν ότι είναι «λιγότερο σημαντική», 22 απάντησαν ότι είναι «αρκετά σημαντική» και 16 άτομα ότι είναι «πολύ σημαντική».

Δύο άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η αύξηση ωρών λειτουργίας το απόγευμα και το Σάββατο, 14 άτομα απάντησαν ότι είναι «λιγότερο σημαντική», 16 απάντησαν «αρκετά σημαντική» και 17 χρήστες «πολύ σημαντική».

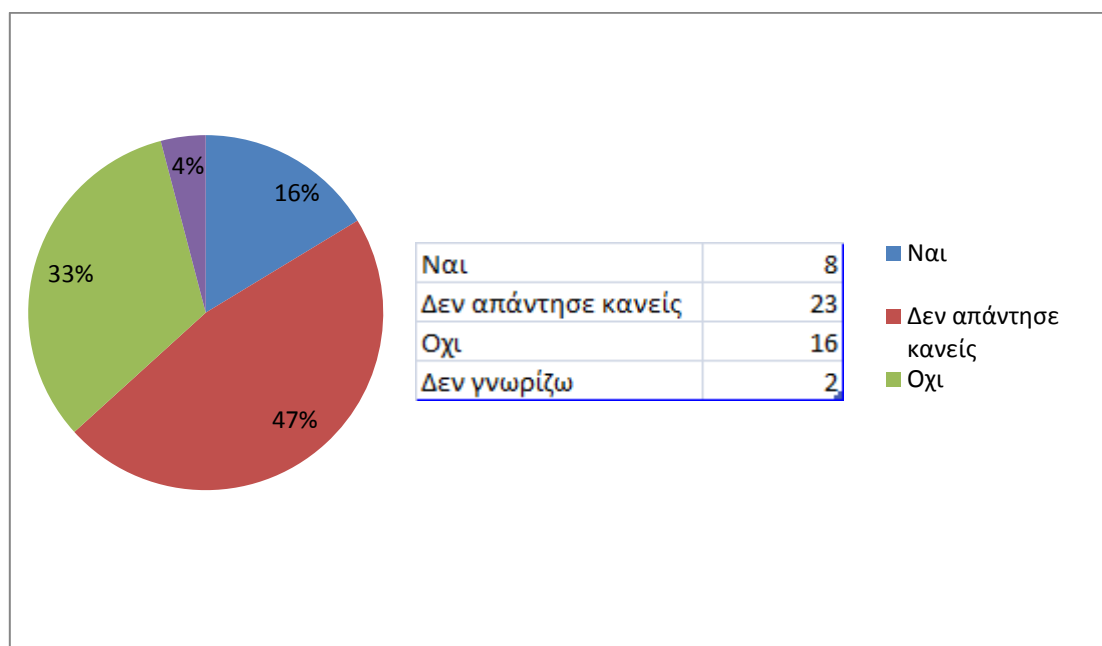
Ένα άτομο απάντησε ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η αύξηση θέσεων Η/Υ, 10 άτομα απάντησαν «λιγότερο σημαντική», 20 άτομα «αρκετά σημαντική» και 18 χρήστες «πολύ σημαντική».

Έντεκα άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η υπηρεσία διαδανεισμού, 11 άτομα απάντησαν ότι είναι «λιγότερο σημαντική», 18 χρήστες ότι είναι «αρκετά σημαντική» και 9 άτομα «πολύ σημαντική».

Τέσσερα άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η απόσυρση φθαρμένου υλικού και η αντικατάστασή του, 15 απάντησαν «λιγότερο σημαντική», 17 άτομα «αρκετά σημαντική» και 13 χρήστες «πολύ σημαντική».

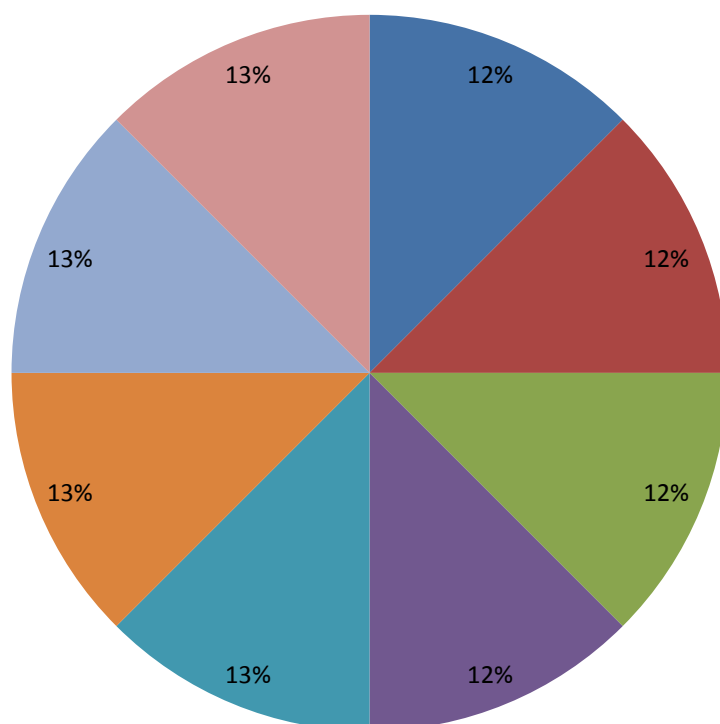
Τέσσερα άτομα απάντησαν ότι δεν είναι «καθόλου σημαντική» η οργάνωση λογοτεχνικών βραδιών, 7 άτομα απάντησαν ότι είναι «λιγότερο σημαντική», 19 άτομα «αρκετά σημαντική» και τέλος 19 χρήστες «πολύ σημαντική».

Γράφημα 17: Περαιτέρω βελτιώσεις στη βιβλιοθήκη

Το 47% των ατόμων δεν απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση, το 33% απάντησε ότι δε χρειάζονται περαιτέρω βελτιώσεις, το 16% ότι χρειάζονται και το 4% δεν γνωρίζουν.

Γράφημα 18: Συγκεκριμένες βελτιώσεις για τη βιβλιοθήκη

■ Περισσότερη συντήρηση στους χώρους υγιεινής

■ Στην αναζήτηση βιβλίων μέσω ίντερνετ να αναφέρονται τα βιβλία και κατά κατηγορία, δηλαδή όλα τα αστυνομικά, όλα τα ιστορικά, όλα τα ελληνικά κλπ. όπως επίσης και οι τελευταίες εκδόσεις

■ Είναι αδύνατον μια Δημοτική βιβλιοθήκη να καλύψει όλες τις ανάγκες και όλες τις εκδόσεις

■ Περισσότερες νέες εκδόσεις επιστημονικού περιεχομένου

■ Περισσότερα σεμινάρια

■ Περισσότερα σεμινάρια για όλα τα ενδιαφέροντα κυρίως για ενήλικες

■ Ο χώρος είναι μικρός θα μπορούσε να επεκταθεί

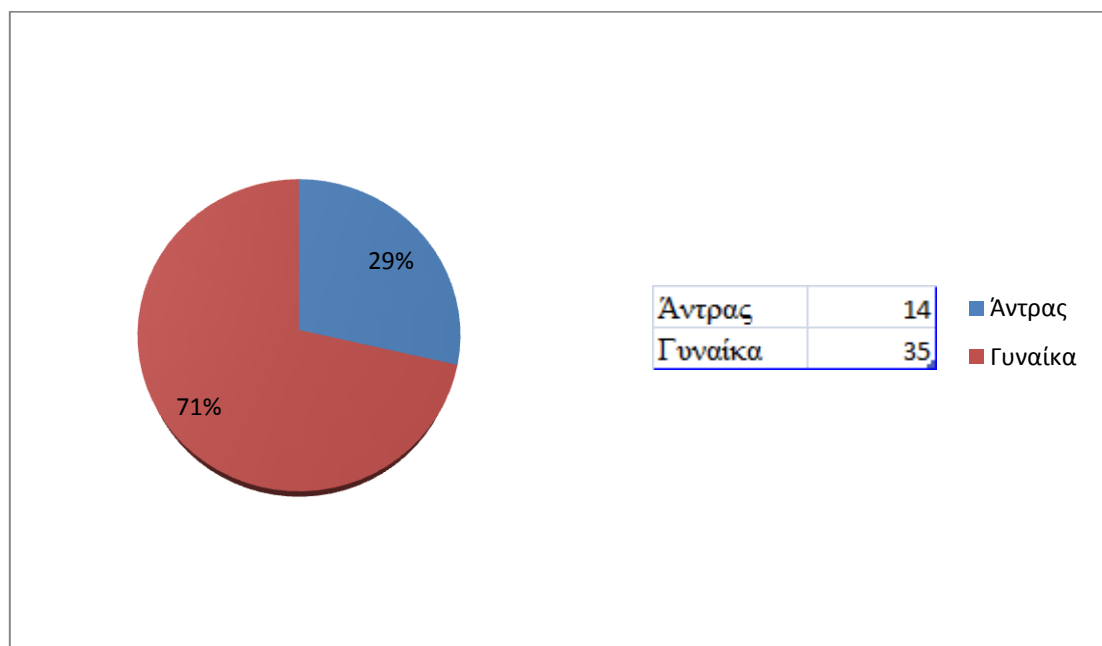
■ Περισσότερες θέσεις μελέτης

Το 13% των ατόμων απάντησε ότι για την καλύτερη βελτίωση της βιβλιοθήκης θα χρειαζόταν η αύξηση των θέσεων μελέτης, 13% πως ο χώρος είναι μικρός. Το ίδιο ποσοστό δήλωσε την ανάγκη για περισσότερα σεμινάρια για όλα τα ενδιαφέροντα, κυρίως για ενήλικες. 12% των χρηστών απάντησε ότι:

- ήθελαν περισσότερες νέες εκδόσεις επιστημονικού περιεχομένου.
- θα ήταν καλύτερο μια δημοτική βιβλιοθήκη να καλύψει όλες τις ανάγκες και όλες τις εκδόσεις.
- θα ήταν καλύτερο στην αναζήτηση βιβλίων μέσω Ίντερνετ να αναφέρονται τα βιβλία και κατά κατηγορία (π.χ αστυνομικά, ιστορικά).
- θα ήταν καλύτερο να υπάρχει περισσότερη συντήρηση στους χώρους υγιεινής.

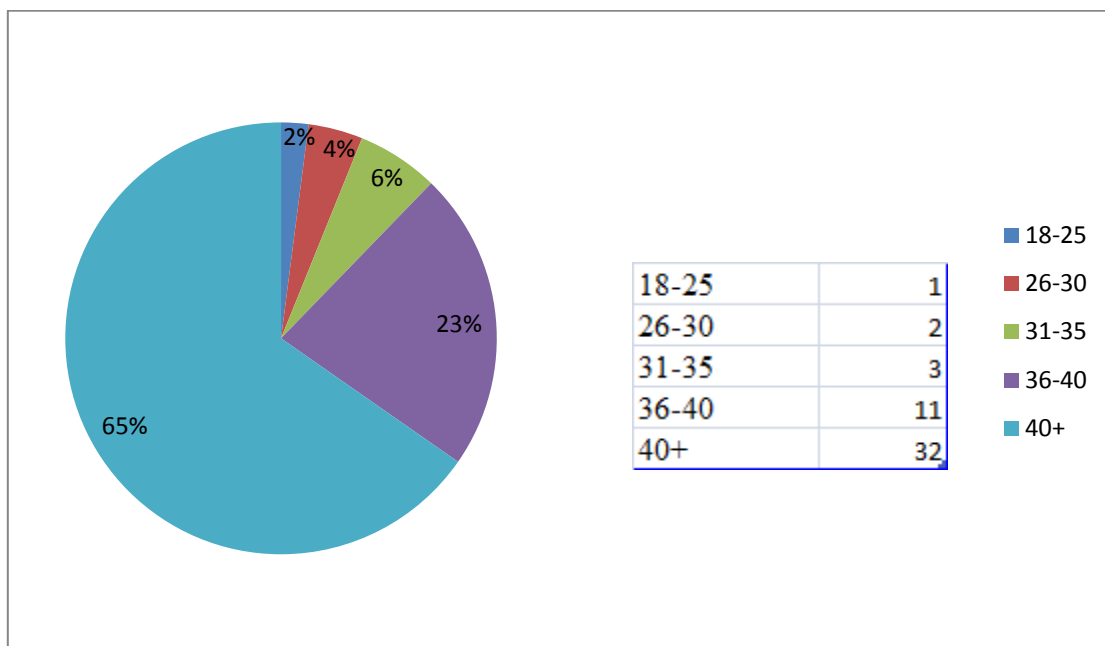
6.2.2 Ανάλυση έρευνας για το προσωπικό

Γράφημα 19: Κατανομή φύλου

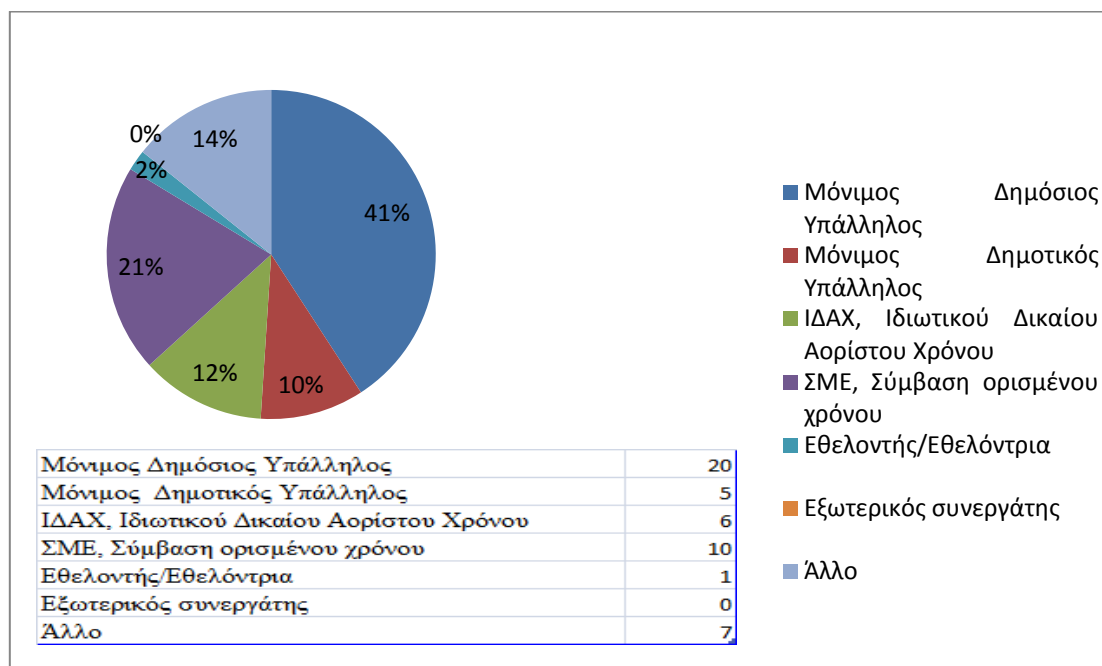
Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι γυναίκες και ανέρχεται στο 71% και αυτό των αντρών ανέρχεται στο 29%.

Γράφημα 20: Ηλικιακή κατανομή

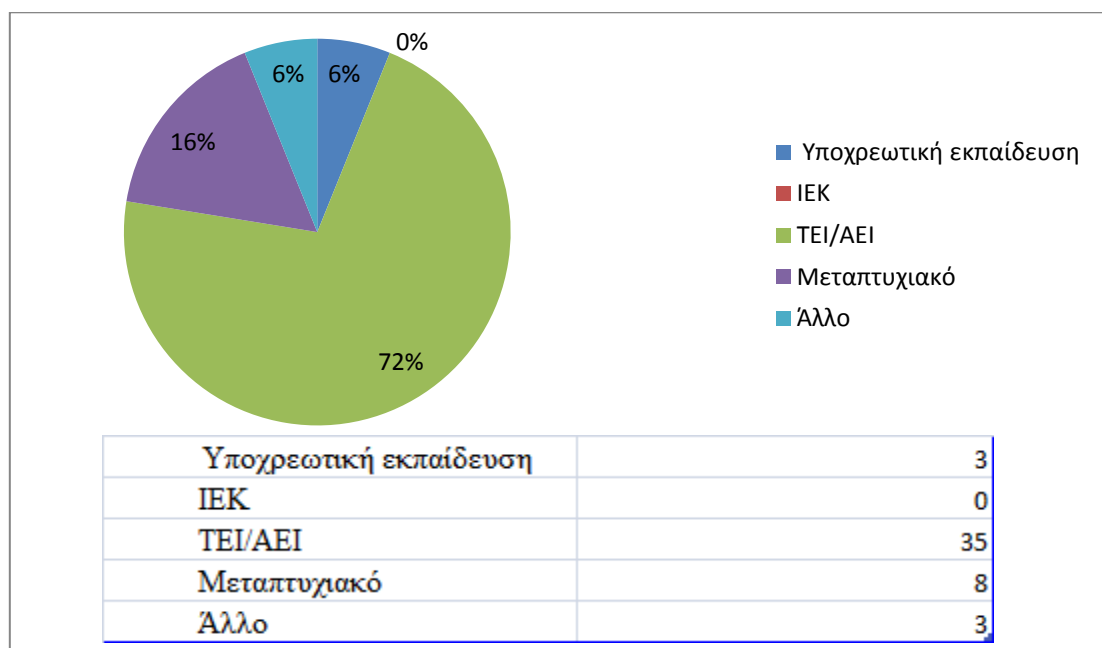
Το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού είναι ηλικίες άνω των 40 ετών και ανέρχεται στο 65%, στη συνέχεια για ηλικίες 36-40 ετών το ποσοστό ανέρχεται στο 23%, για ηλικίες 31-35 είναι 6%, για ηλικίες 26-30 είναι 4% και τέλος 18-15 ετών στο 2%.

Γράφημα 21: Κατανομή σχέσης απασχόλησης

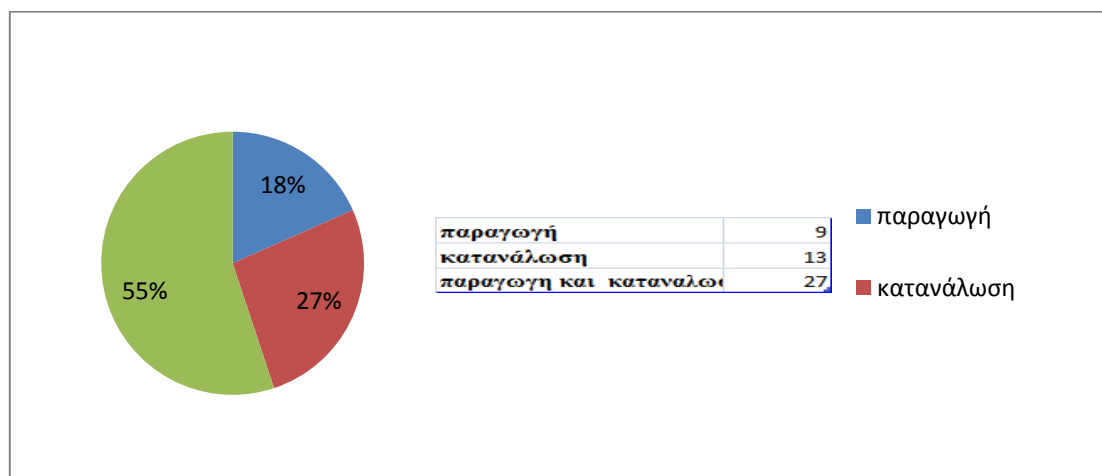
Στο γράφημα αυτό βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού, που ανέρχεται στο 41%, είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι, το 21% έχει σύμβαση ορισμένου χρόνου, το 14% δεν κατέχει κάποια συγκεκριμένη θέση εργασίας, το 12% έχουν σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, το 10% είναι μόνιμοι δημοτικοί υπάλληλοι, το 2% είναι εθελοντές/εθελόντριες, ενώ δεν αναφέρθηκε κανείς εξωτερικός συνεργάτης.

Γράφημα 22: Επαγγελματική κατάρτιση συμμετεχόντων στην έρευνα

Το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού έχει τελειώσει ΤΕΙ/ΑΕΙ και ανέρχεται στο 72%, το 16% του προσωπικού έχουν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές, το 6% έχει την υποχρεωτική εκπαίδευση και άλλο τίτλο σπουδών και τέλος δεν έχει τελειώσει κανείς ΙΕΚ.

Γράφημα 23: Κατά πόσον η πολιτιστική παραγωγή βασίζεται στην παραγωγή ή στην κατανάλωση πολιτιστικών γεγονότων;

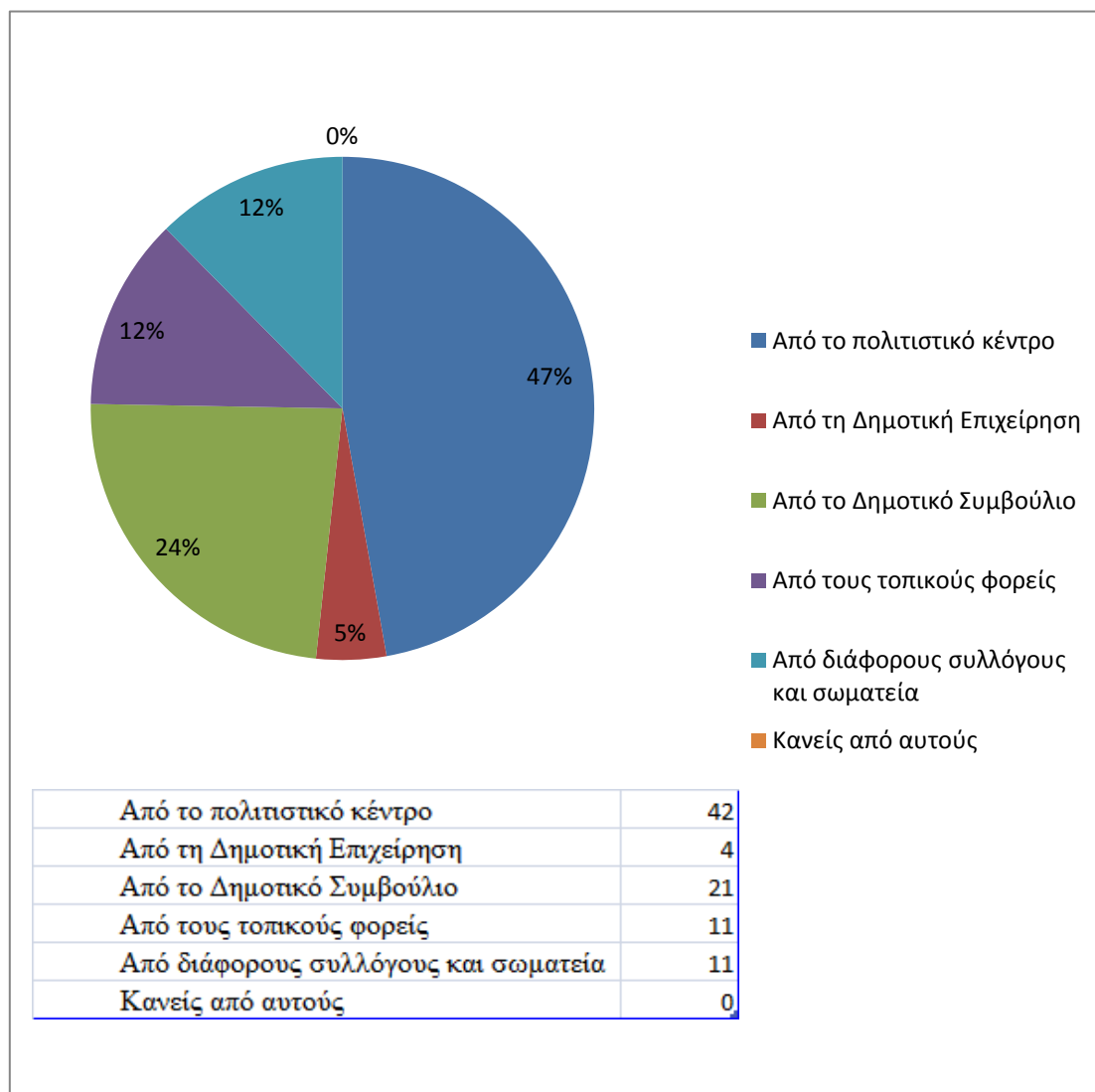
Ένα μεγάλο ποσοστό του προσωπικού της τάξεως του 55%, ανέφερε ότι βασίζεται στην παραγωγή και κατανάλωση πολιτιστικών γεγονότων, το 27% στην κατανάλωση και το 18% στην παραγωγή. Εδώ παρατηρείται ασυμφωνία απόψεων του προσωπικού.

Γράφημα 24: Κατευθυντήριοι άξονες του προγράμματος πολιτιστικής πολιτικής

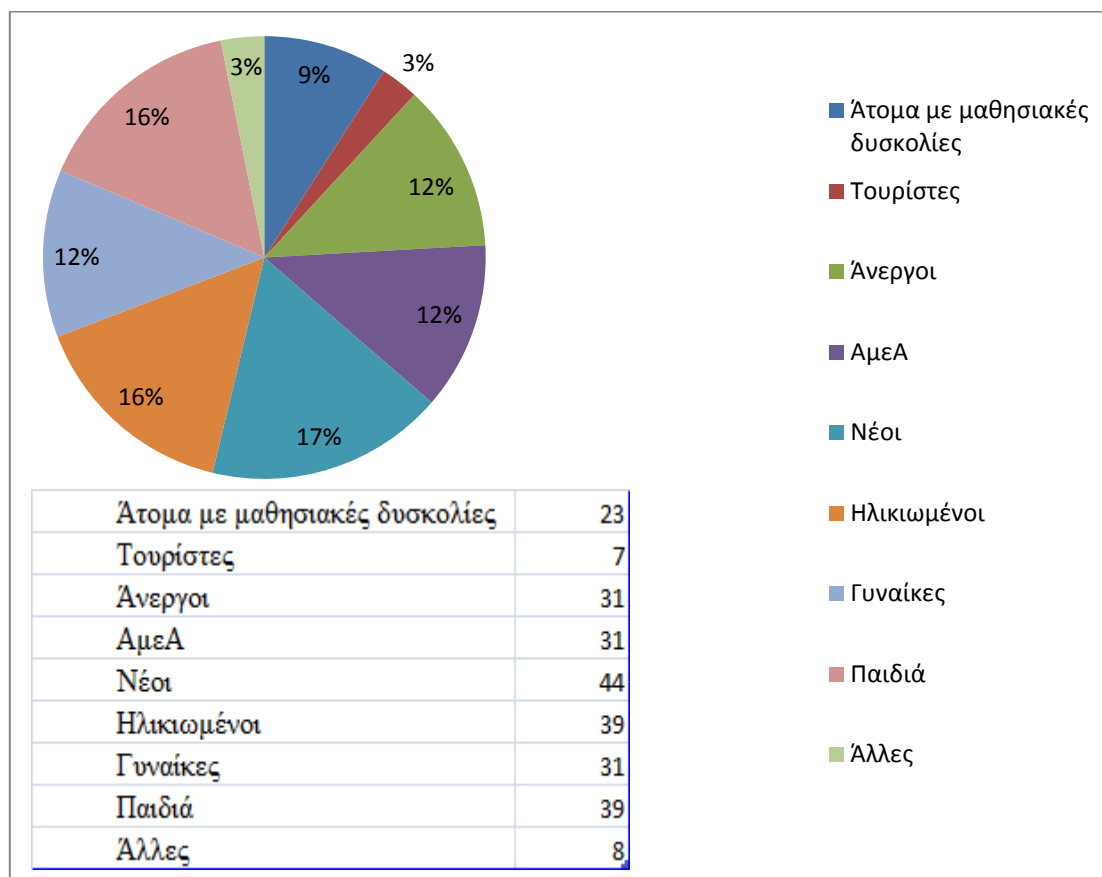
Στο ανωτέρω γράφημα, το 26% απάντησε τις «πνευματικές ανάγκες των πολιτών» όσον αφορά τους κατευθυντήριους άξονες του προγράμματος πολιτιστικής πολιτικής, το 24% του προσωπικού απάντησε «έκφραση και δημιουργικότητα», το 15% «επιμόρφωση με σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση/ εξέλιξη», το 13% απάντησε «αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού», το 8% «κοινωνική ένταξη», το 7% «υλικές ανάγκες των πολιτών», το 6% απάντησε «κοινωνική συνοχή» και τέλος το 1% απάντησε «εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας».

Γράφημα 25: Από που καταρτίζεται το πρόγραμμα πολιτιστικών δραστηριοτήτων

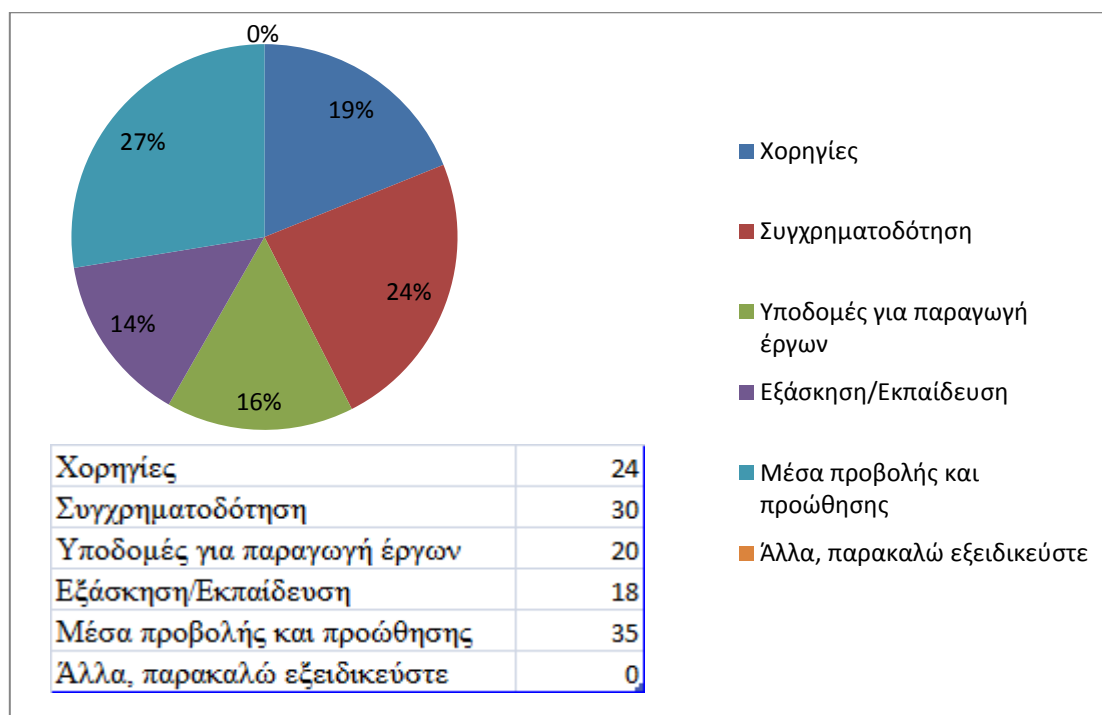
Το 47% του προσωπικού απάντησε ότι το πρόγραμμα πολιτιστικών δραστηριοτήτων καταρτίζεται από το Πολιτιστικό Κέντρο, το 24% από το Δημοτικό Συμβούλιο, το 12% από τους τοπικούς φορείς και από διάφορους συλλόγους και σωματεία, το 5% από τη Δημοτική Επιχείρηση και τέλος το 0% απάντησε ότι δεν το καταρτίζει κανείς από αυτούς.

Γράφημα 26: Κατά πόσον το πρόγραμμα περιλαμβάνει πολιτιστικές δραστηριότητες, οι οποίες απευθύνονται σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες

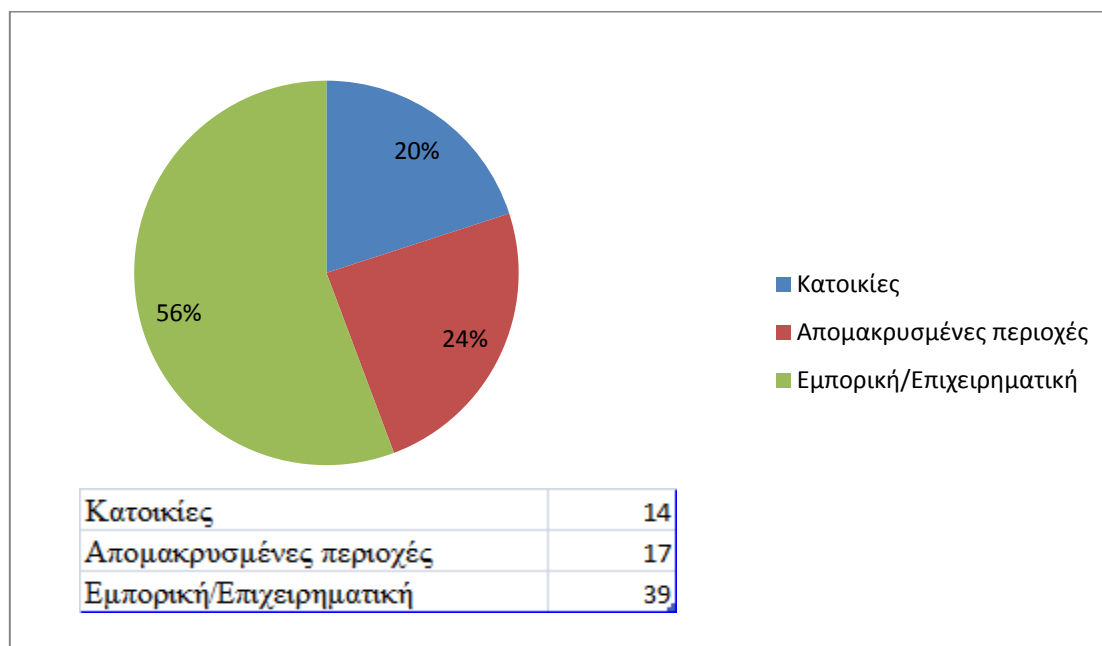
Το 17% του προσωπικού απευθύνεται σε νέους, το 16% σε παιδιά και ηλικιωμένους, το 12% σε άνεργους, σε ΑμεΑ και γυναίκες, το 9% σε άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, και το 3% απευθύνεται σε άλλες πληθυσμιακές ομάδες και σε τουρίστες, όπως παρουσιάζεται στο ανωτέρω γράφημα.

Γράφημα 27: Κριτήρια που ενθαρρύνουν την τοπική πολιτιστική παραγωγή

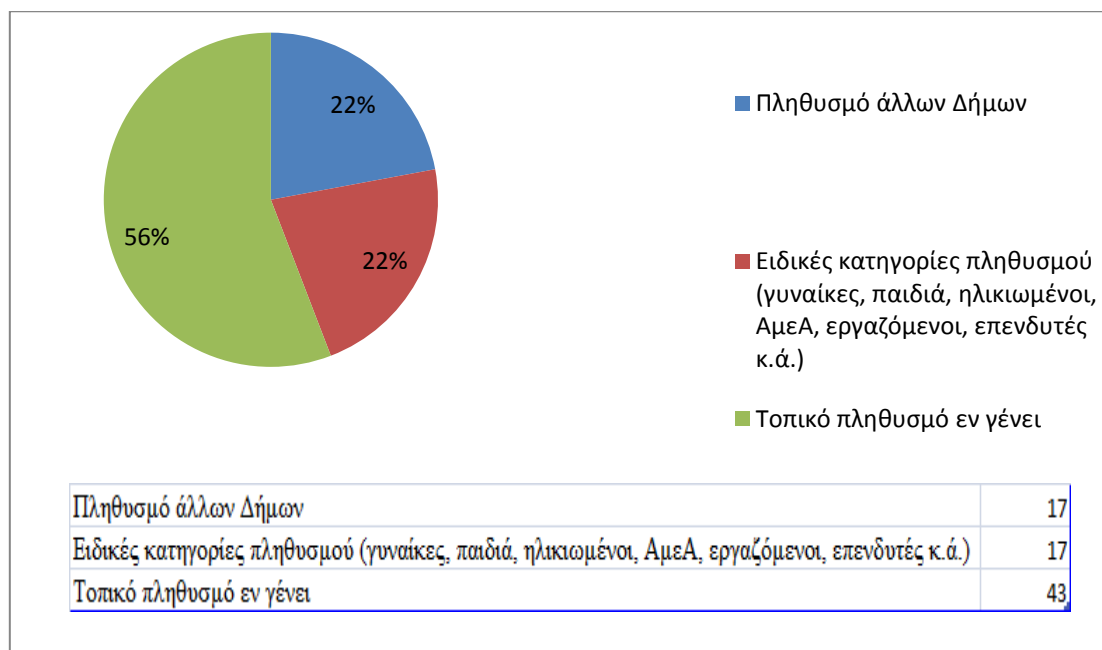
Το 27% του προσωπικού απάντησε ότι τα μέσα προβολής και προώθησης ενθαρρύνουν την τοπική πολιτιστική παραγωγή, το 24% τη συγχρηματοδότηση, το 19% τις χορηγίες, το 16% τις υποδομές για παραγωγή έργων, το 14% την εξάσκηση/εκπαίδευση και 0% σε άλλα κριτήρια.

Γράφημα 28: Περιοχές του Δήμου που επικεντρώνεται η προβολή των πολιτιστικών δραστηριοτήτων

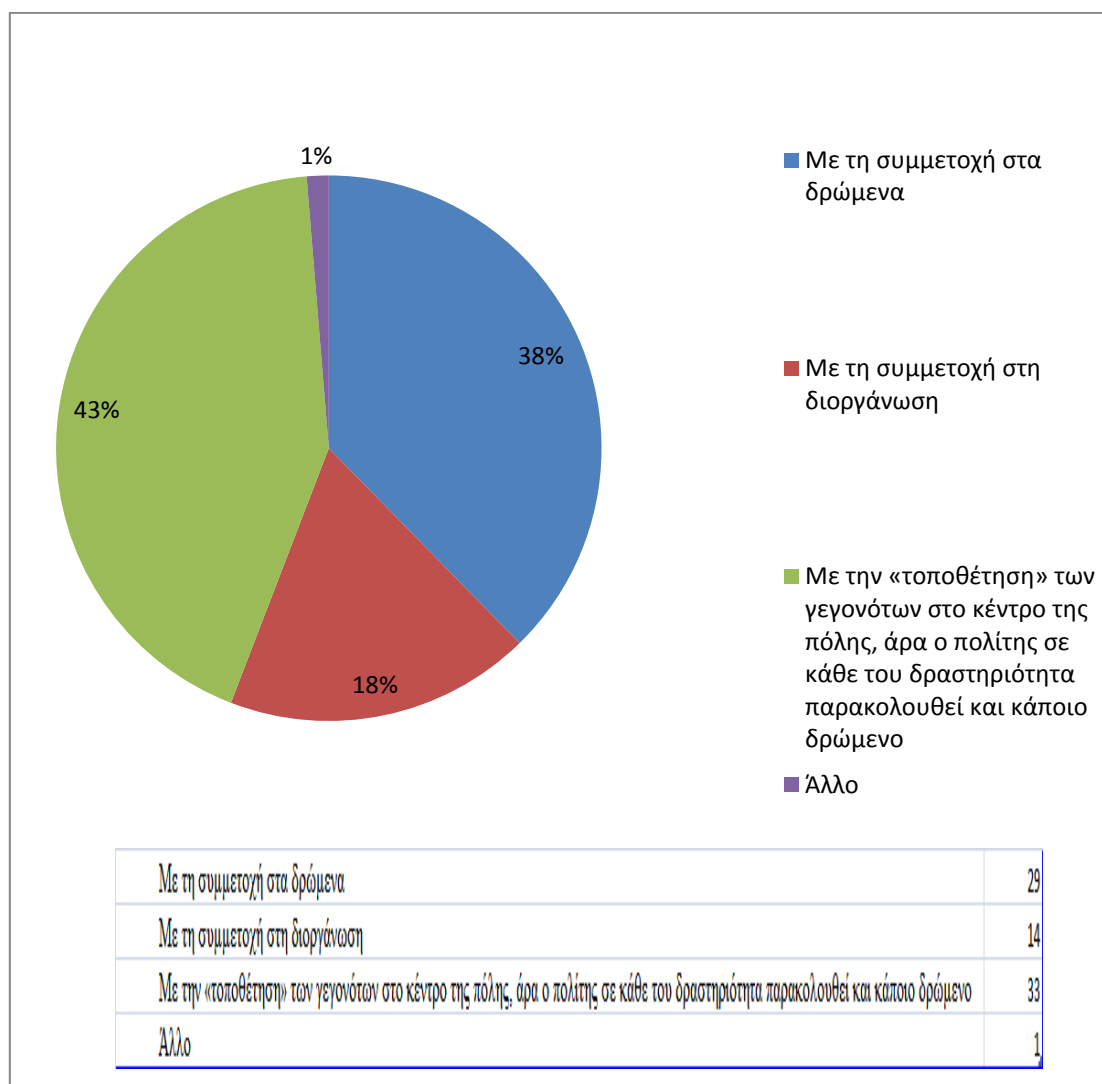
Το 56% του προσωπικού επικεντρώνεται σε «εμπορική/ επιχειρηματική», το 24% σε «απομακρυσμένες περιοχές» και το 20% σε «κατοικίες».

Γράφημα 29: Τομείς στους οποίους απευθύνεται η προβολή

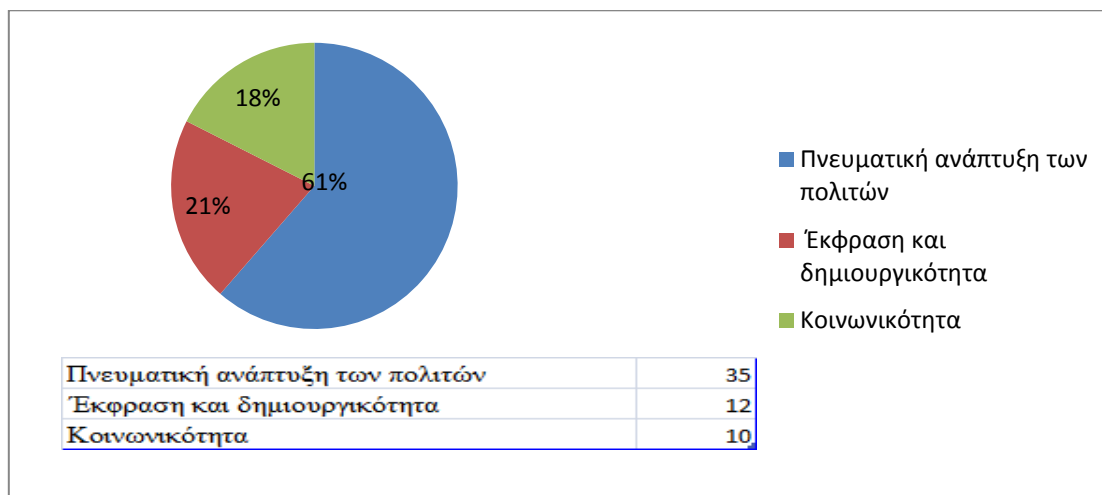
Στο γράφημα αυτό βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού, όσον αφορά σε ποιους κυρίως απευθύνεται η προβολή πολιτιστικών δραστηριοτήτων ανέρχεται στο 56% και απευθύνεται εν γένει στον τοπικό πληθυσμό και το 22% στον πληθυσμό άλλων δήμων και στις ειδικές κατηγορίες πληθυσμού (γυναίκες, παιδιά, ηλικιωμένοι).

Γράφημα 30: Πως η πολιτιστική δραστηριότητα του Δήμου περιλαμβάνεται στην καθημερινότητα των πολιτών

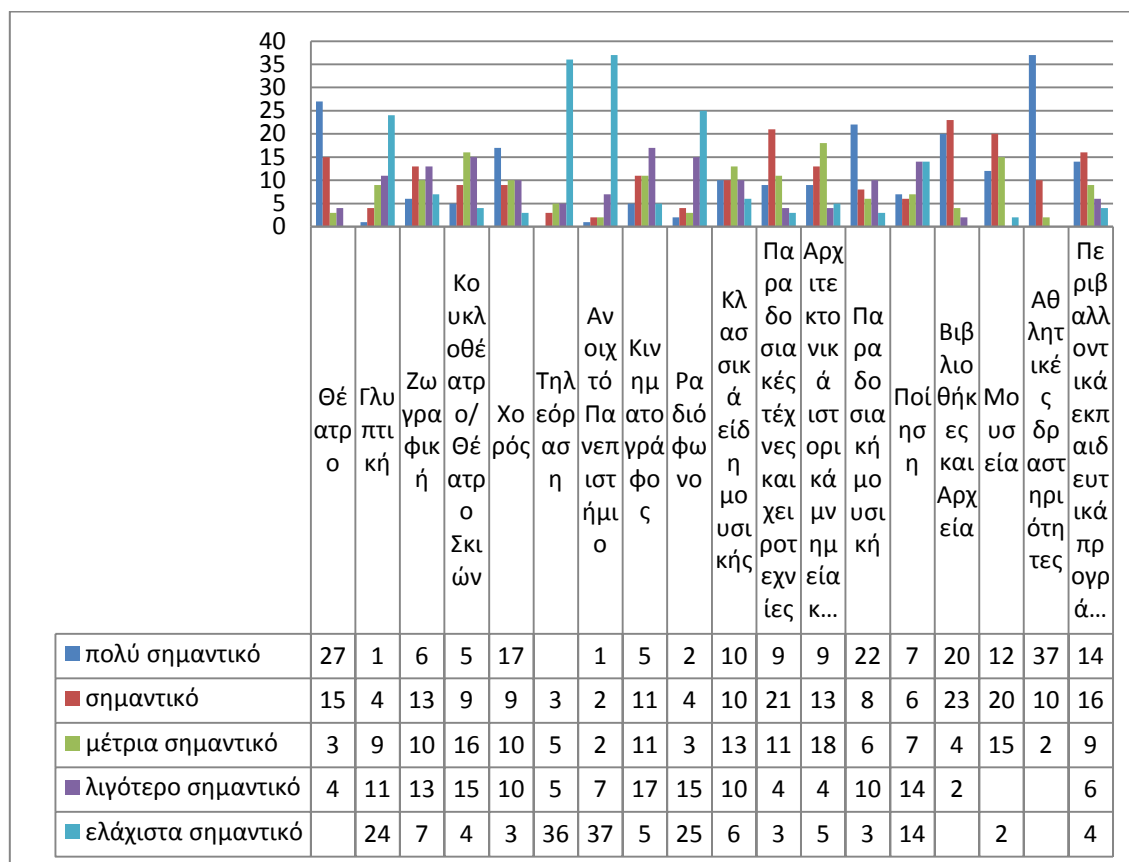
Το πιο μεγάλο ποσοστό ανέρχεται στο 43% και αναφέρεται στην «τοποθέτηση» των γεγονότων στο κέντρο της πόλης, το 38% αφορά στην συμμετοχή του κοινού στα δρώμενα, το 18% στη συμμετοχή του στη διοργάνωση, και το 1% σε κάτι άλλο.

Γράφημα 31: Πρωταρχικοί στόχοι του δήμου

Το 61% του προσωπικού απάντησε ότι από τους πρωταρχικούς στόχους της πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου είναι η πνευματική ανάπτυξη των πολιτών, το 21% είναι η έκφραση και δημιουργικότητα και το 18% η κοινωνικότητα.

Γράφημα 32: Βαθμός σπουδαιότητας όσον αφορά τις παρακάτω δραστηριότητες αξιοποιούνται για την κοινωνική ή και οικονομική ανάπτυξη του Δήμου

Όσον αφορά στην αξιοποίηση για την κοινωνική ή και οικονομική ανάπτυξη του Δήμου, 27 άτομα απάντησαν ότι το θέατρο είναι πολύ σημαντικό, 15 άτομα σημαντικό, 3 μέτρια σημαντικό, 4 άτομα λιγότερο σημαντικό και κανένας ελάχιστα σημαντικό.

Για τη γλυπτική ένας απάντησε ότι είναι πολύ σημαντική, 4 άτομα σημαντική, 9 μέτρια σημαντική, 11 λιγότερο σημαντική και 24 ελάχιστα σημαντική.

Για τη ζωγραφική 6 θεώρησαν ότι είναι πολύ σημαντική, 13 άτομα σημαντική, 10 μέτρια σημαντική, 13 λιγότερο σημαντική και 7 ελάχιστα σημαντική.

Για το κουκλοθέατρο/ θέατρο σκιών 5 άτομα απάντησαν πολύ σημαντικό, 9 σημαντικό, 16 είπαν ότι είναι μέτρια σημαντικό, 15 λιγότερο σημαντικό και 4 ελάχιστα σημαντικό.

Για το χορό απάντησαν 17 άτομα ότι είναι πολύ σημαντικός, 9 ότι είναι σημαντικός, 10 μέτρια σημαντικός, 10 λιγότερο σημαντικός και 3 άτομα ελάχιστα σημαντικός.

Για την τηλεόραση κανείς δεν απάντησε ότι είναι πολύ σημαντική, 3 είπαν ότι είναι σημαντική, 5 μέτρια σημαντική, 5 λιγότερο σημαντική και 36 ελάχιστα σημαντική.

Για το ανοιχτό πανεπιστήμιο ένας απάντησε ότι είναι πολύ σημαντικό, 2 άτομα ότι είναι σημαντικό, 2 μέτρια σημαντικό, 7 λιγότερο σημαντικό και 37 ελάχιστα σημαντικό.

Για τον κινηματογράφο 5 απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικός, 11 άτομα ότι είναι σημαντικός, 11 μέτρια σημαντικός, 17 λιγότερο σημαντικός και 5 άτομα ελάχιστα σημαντικός.

Για το ραδιόφωνο 2 απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικό, 4 σημαντικό, 3 μέτρια σημαντικό, 15 λιγότερο σημαντικό και 25 ελάχιστα σημαντικό.

Για τα κλασσικά είδη μουσικής 10 άτομα απάντησαν πολύ σημαντικά, 10 σημαντικά, 13 άτομα μέτρια σημαντικά, 10 άτομα λιγότερο σημαντικά και 6 άτομα ελάχιστα σημαντικά.

Για τις παραδοσιακές τέχνες και χειροτεχνίες 9 άτομα απάντησαν πολύ σημαντικές, 21 σημαντικές, 11 μέτρια σημαντικές, 4 λιγότερο σημαντικές και 3 ελάχιστα σημαντικές.

Για τα αρχιτεκτονικά ιστορικά μνημεία και κτίρια 9 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικά, 13 άτομα σημαντικά, 18 μέτρια σημαντικά, 4 λιγότερο σημαντικά και 5 ελάχιστα σημαντικά.

Για τη παραδοσιακή μουσική 22 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντική, 8 άτομα ότι είναι σημαντική, 6 μέτρια σημαντική, 10 λιγότερο σημαντική και 3 ελάχιστα σημαντική.

Για την ποίηση 7 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντική, 6 απάντησαν ότι είναι σημαντική, 7 ότι είναι μέτρια σημαντική, 14 λιγότερο σημαντική και επίσης 14 άτομα ελάχιστα σημαντική.

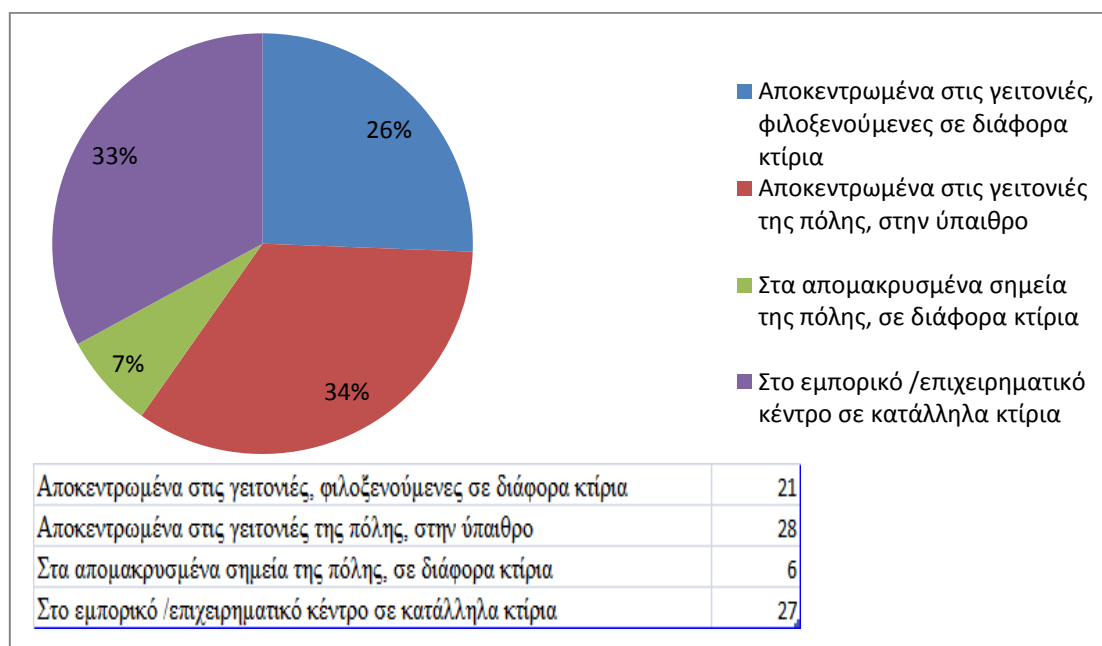
Για τις βιβλιοθήκες και τα αρχεία 20 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικά, 23 ότι είναι σημαντικά, 4 άτομα μέτρια σημαντικά, 2 λιγότερο σημαντικά και κανένας ότι είναι ελάχιστα σημαντικά.

Για τα μουσεία 12 απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικά, 20 άτομα σημαντικά, 15 μέτρια σημαντικά, κανένας ότι είναι λιγότερο σημαντικά και 2 ελάχιστα σημαντικά.

Για τις αθλητικές δραστηριότητες 37 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικές, 10 άτομα σημαντικές, 2 άτομα μέτρια σημαντικές, κανένα άτομο λιγότερο σημαντικές όπως επίσης και κανένα άτομο ότι είναι ελάχιστα σημαντικές.

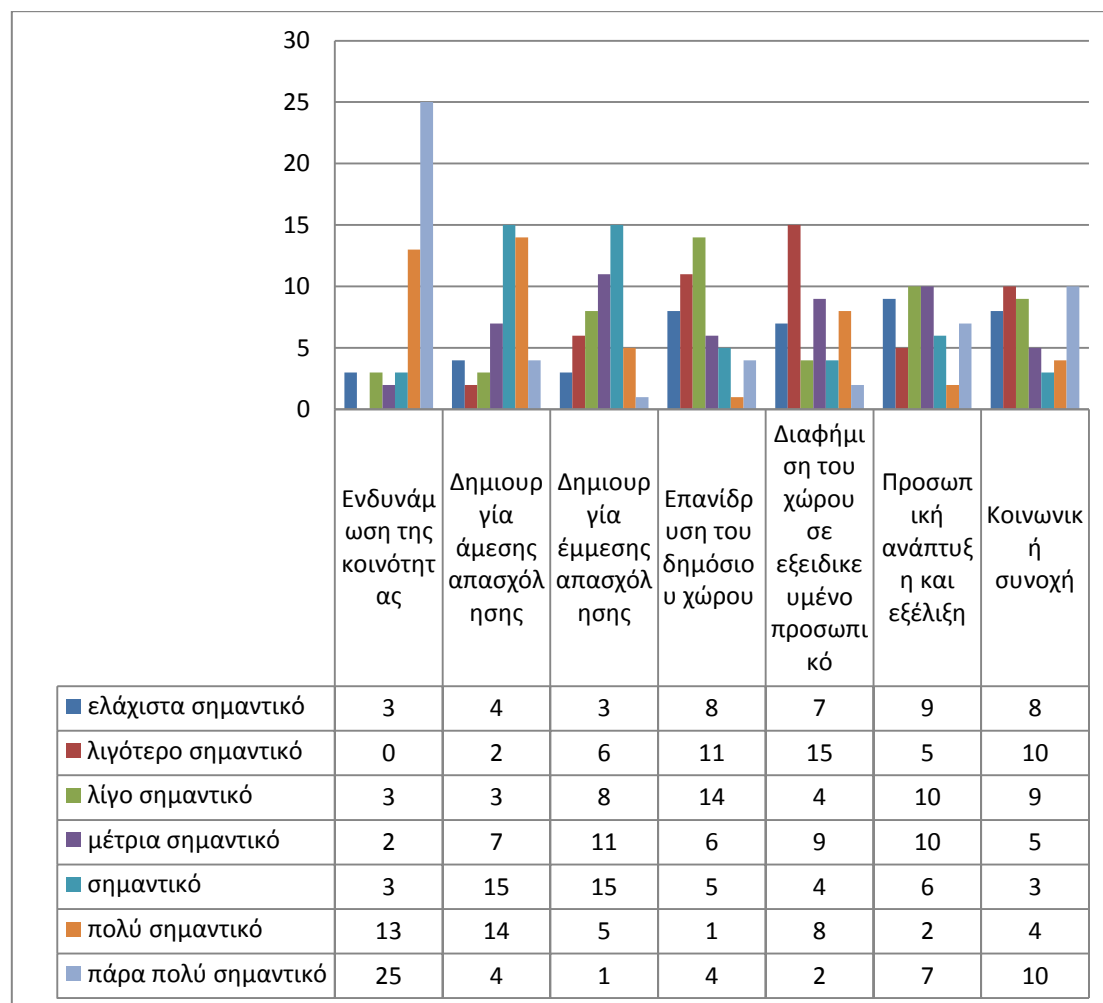
Για τα περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα 14 άτομα απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικά, 16 ότι είναι σημαντικά, 9 άτομα μέτρια σημαντικά, 6 άτομα λιγότερο σημαντικά και 4 άτομα ελάχιστα σημαντικά.

Γράφημα 33: Οι δραστηριότητες που οργανώνονται συμβαίνουν

Όπως διαπιστώνεται στο γράφημα αυτό, όσον αφορά στο που οργανώνονται οι δραστηριότητες, το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού, δηλαδή το 34%, απάντησε αποκεντρωμένα στις γειτονιές της πόλης-στην ύπαιθρο, το 33% στο εμπορικό/επιχειρηματικό κέντρο-σε κατάλληλα κτίρια, το 26% αποκεντρωμένα στις γειτονιές-φιλοξενούμενες σε διάφορα κτίρια και το 7% σε απομακρυσμένα σημεία της πόλης σε διάφορα κτίρια.

Γράφημα 34: Ιεράρχηση αναπτυξιακών στόχων όσον αφορά την πολιτιστική πολιτική και την οικονομική ή και κοινωνική ανάπτυξη

- Όσον αφορά στην πολιτιστική πολιτική, την οικονομική ή και κοινωνική ανάπτυξη, 3 άτομα απάντησαν ότι η ενδυνάμωση της κοινότητας είναι ελάχιστα σημαντική, κανείς δεν απάντησε ότι είναι λιγότερο σημαντική, 3 απάντησαν λίγο σημαντική, 2 μέτρια σημαντική, 3 άτομα σημαντική, 13 άτομα πολύ σημαντική και 25 άτομα πάρα πολύ σημαντική.
- Για τη δημιουργία άμεσης απασχόλησης 4 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 2 άτομα λιγότερο σημαντική, 3 άτομα λίγο σημαντική, 7 άτομα μέτρια σημαντική, 15 άτομα σημαντική, 14 άτομα πολύ σημαντική και 4 άτομα πάρα πολύ σημαντική.

- Για τη δημιουργία έμμεσης απασχόλησης 3 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 6 άτομα λιγότερο σημαντική, 8 λίγο σημαντική, 11 άτομα μέτρια σημαντική, 15 άτομα σημαντική, 5 άτομα πολύ σημαντική και 1 άτομο πάρα πολύ σημαντική.
- Για την επανίδρυση του δημόσιου χώρου 8 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 11 άτομα ότι είναι λιγότερο σημαντική, 14 άτομα λίγο σημαντική, 6 άτομα μέτρια σημαντική, 5 άτομα σημαντική, 1 άτομο πολύ σημαντική και 4 πάρα πολύ σημαντική.
- Για τη διαφήμιση του χώρου σε εξειδικευμένο προσωπικό 7 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 15 άτομα λιγότερο σημαντική, 4 άτομα λίγο σημαντική, 9 μέτρια σημαντική, 4 άτομα σημαντική, 8 άτομα πολύ σημαντική και 2 άτομα πάρα πολύ σημαντική.
- Για τη προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη 9 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 5 άτομα λιγότερο σημαντική, 10 άτομα λίγο σημαντική, 10 μέτρια σημαντική, 6 άτομα σημαντική, 2 άτομα πολύ σημαντική και 7 άτομα πάρα πολύ σημαντική.
- Για την κοινωνική συνοχή 8 άτομα απάντησαν ότι είναι ελάχιστα σημαντική, 10 άτομα λιγότερο σημαντική, 9 άτομα λίγο σημαντική, 5 άτομα μέτρια σημαντική, 3 άτομα σημαντική, 4 άτομα πολύ σημαντική και 10 άτομα πάρα πολύ σημαντική.

6.3 Συμπεράσματα - προτάσεις

Οι δραστηριότητες των πολιτιστικών οργανισμών είναι πολυπληθείς και οι δράσεις τους αφορούν ποικίλους τομείς όπως καλλιτεχνικούς, κοινωνικούς και πνευματικούς. Αποδεικνύεται ότι η συνεισφορά των δημοτικών βιβλιοθηκών συμβάλλει πολύ στην πνευματική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Με το πλούσιο υλικό τους και τις δωρεάν υπηρεσίες προσφέρουν στους δημότες μόρφωση και πνευματική καλλιέργεια. Η έννοια του πολιτισμού, της πολιτιστικής επικοινωνίας και της κουλτούρας είναι πολύ σημαντική για τη βιωσιμότητα ενός οργανισμού όπως είναι η βιβλιοθήκη.

Γενικά μια βιβλιοθήκη (π.χ δημοτική) λειτουργεί ως πολιτιστικό, ψυχαγωγικό, μορφωτικό, πνευματικό κέντρο και ως κέντρο πληροφόρησης. Θα πρέπει να είναι ελεύθερη και ισότιμη από όλα τα μέλη της κοινότητας ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικότητας, ηλικίας και φύλου. Ανάμεσα στις δημοτικές βιβλιοθήκες εξέχουσα θέση κατέχει η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, που σκοπό έχει να προωθήσει τη γνώση, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό σε όλους τους πολίτες.

Η στρατηγική επικοινωνίας είναι απαραίτητη για τους πολιτιστικούς οργανισμούς και ειδικά για τις βιβλιοθήκες, αφού αποτελεί το συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε αυτούς και το κοινό τους.

Ο σχεδιασμός της επικοινωνιακής στρατηγικής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας ακολουθείται από μια διαδικασία τριών διαδοχικών φάσεων:

1. Τον καθορισμό του βασικού σκοπού και των επιμέρους στόχων της επικοινωνίας, στάδιο στο οποίο είναι απαραίτητη η μελέτη των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το κοινό.
2. Την ανάλυση του κοινού, στάδιο δημιουργίας ιδεών και αντιλήψεων με σκοπό την επικοινωνία του κοινού με τη Βιβλιοθήκη.
3. Τον προγραμματισμό ενεργειών και μέσων, στάδιο στο οποίο πραγματοποιείται τόσο η ανάλυση του μηνύματος όσο και το περιεχόμενο των μηνυμάτων με το κοινωνικό περιβάλλον.

Η Βιβλιοθήκη παρουσιάζεται διατεθειμένη να λάβει υπόψη τα αιτήματα των χρηστών και να επιδιώξει να τα εφαρμόσει για την καλύτερη λειτουργία της, με σκοπό τη βελτίωση των υπηρεσιών της και την ικανοποίηση του αναγνωστικού κοινού.

Με σκοπό την εξυπηρέτηση όλων των κατηγοριών του κοινού, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας έχει ικανοποιητικό ωράριο λειτουργίας, εξασφαλίζεται σε όλα τα μέλη του Δήμου Καλλιθέας η πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης. Βάσει των αναγκών και των ενδιαφερόντων του κοινού συγκεντρώνει το υλικό της, προσπαθώντας παράλληλα να διευρύνει τους ορίζοντές του. Επιπλέον, το προσωπικό της Βιβλιοθήκης επικοινωνεί με το κοινό και το ενημερώνει μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), της ηλεκτρονικής φόρμας επικοινωνίας, της επικοινωνίας με το διαχειριστή της ιστοσελίδας, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter) και με ενημερωτικά φυλλάδια και αφίσες που τοιχοκολλούνται στους δρόμους, στις πόλεις, προκειμένου να ενημερωθούν και εκείνοι οι πολίτες που δεν έχουν πρόσβαση στις Νέες Τεχνολογίες.

Τα ζητήματα επικοινωνίας αφορούν σε τυχόν καθυστερήσεις, ανανεώσεις ή κρατήσεις βιβλίων, εκδηλώσεις και πολιτιστικές δράσεις καθώς και τα ωράρια λειτουργίας της Βιβλιοθήκης. Επιπλέον, το προσωπικό της Βιβλιοθήκης διατηρεί βάση δεδομένων με τα προσωπικά στοιχεία των αναγνωστών, αλλά και κάθε ενδιαφερομένου, που θα επιθυμούσε να συμμετάσχει στις δράσεις της. Αυτό αποσκοπεί στη συνεχή ενημέρωση για εκθέσεις, διαλέξεις, συνέδρια, εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες. Αυτές οι προσπάθειες ενισχύονται όταν η Βιβλιοθήκη διοργανώνει κοινές εκδηλώσεις με άλλους φορείς, όπως το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ), όπου η προβολή των εκδηλώσεων και η γνωστοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων γίνεται πιο αποτελεσματικά.

Μετά από πολλές προσπάθειες προσέγγισης των χρηστών και του προσωπικού της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας, κατορθώσαμε να συγκεντρώσουμε ένα αντιπροσωπευτικό και επαρκές δείγμα. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που προέκυψαν, οι γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν περισσότερες από τους άντρες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών, επισκέπτεται τη Βιβλιοθήκη για δανεισμό, ενημέρωση και μελέτη. Επιλέγει, με κριτήριο το θέμα, το συγγραφέα, με βάση σχετικές διαφημίσεις βιβλίων ή ανάλογα με το εξώφυλλο,

ενώ σημαντικό ρόλο για πολλούς εξ αυτών παίζει τέλος ο αριθμός των σελίδων. Οι ερωτηθέντες διαβάζουν αρκετά βιβλία γενικού περιεχομένου στα ελληνικά και πολύ περισσότερα ξενόγλωσσα, με γλώσσα προτίμησης τα Αγγλικά.

Κατά την έρευνα διαπιστώθηκε ακόμη ότι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις προσελκύουν πολλές διαφορετικές ομάδες κοινού. Αυτές οι πολιτιστικές δραστηριότητες ή εκδηλώσεις διοργανώνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο, από τους τοπικούς φορείς, από διάφορους συλλόγους και σωματεία, που σκοπό έχουν την ψυχαγωγία και ταυτόχρονα την πνευματική ανάπτυξη του τοπικού κοινού.

Ολοκληρώνοντας την επεξεργασία των ερωτηματολογίων των χρηστών της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας, καθώς και του προσωπικού στο δήμο Καλλιθέας, καταλήγουμε σε ορισμένες προτάσεις οι οποίες είναι χρήσιμες για την καλύτερη λειτουργία της Βιβλιοθήκης και των υπηρεσιών του Δήμου. Πιο αναλυτικά προτείνονται:

- **Αύξηση των βιβλίων.** Δεν επαρκούν στους αναγνώστες τα υπάρχοντα βιβλία και κρίνεται αναγκαίως ο εμπλουτισμός των συλλογών της Βιβλιοθήκης με περισσότερα ιστορικά βιβλία, σχολικά βοηθήματα, σύγχρονα πανεπιστημιακά συγγράμματα, επιστημονικά περιοδικά, βιβλία ψυχολογίας κ.ά.
- **Πρόσκληση των δημοτών** από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης για συμμετοχή σε βιβλιοπαρουσιάσεις συγκεκριμένων ελληνικών ή ξενόγλωσσων βιβλίων, μία φορά τη βδομάδα εκτός ωρών λειτουργίας Βιβλιοθήκης.
- **Αύξηση του αριθμού των βιβλιοθηκονόμων** για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού.
- **Επέκταση του ωραρίου λειτουργίας της Βιβλιοθήκης**, κυρίως κατά τις απογευματινές ώρες.
- **Εξοπλισμός του φορέα με περισσότερους Η/Υ**, με στόχο τόσο την καλύτερη εξυπηρέτηση του αναγνωστικού κοινού, όσο και την πιθανή απασχόληση περισσότερων ατόμων.
- **Διοργάνωση σεμιναρίων, εργαστηρίων ποικίλλου περιεχομένου**, για να καλυφθούν τα ενδιαφέροντα όσο το δυνατόν περισσότερων χρηστών.
- **Αύξηση των θέσεων του αναγνωστηρίου** για μεγαλύτερη άνεση χώρου μελέτης.

- **Ηλεκτρονική - διαδικτυακή αναζήτηση** βιβλίων, συγγραμμάτων, άρθρων και ανάκτησή τους για την εξυπηρέτηση των χρηστών.
- **Συντήρηση και ει δυνατόν βελτίωση των υποδομών**, ειδικά στους χώρους υγιεινής.
- **Διοργάνωση περισσότερων πολιτιστικών εκδηλώσεων και επιμορφωτικών προγραμμάτων**, που σκοπό θα έχουν τόσο τη γνώση και ψυχαγωγία του κοινού, όσο και την ευαισθητοποίησή του σε επίκαιρα θέματα, όπως αλληλεγγύης και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων καθώς και ομάδων οικολογικής συνείδησης.
- **Συνεργασία χρηστών και προσωπικού** για την καλύτερη λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Κλείνοντας, επισημαίνουμε πως με την παρούσα εργασία επιδιώξαμε την προβολή των πολιτιστικών οργανισμών μέσα από δράσεις σε διάφορους τομείς (όπως θέατρο, κινηματογράφο, αθλητισμό, μουσική παράδοση κ.ά.). Επιπροσθέτως, επισημάναμε την προσφορά των δημοτικών βιβλιοθηκών που λειτουργούν ως μορφωτικά, πνευματικά και ψυχαγωγικά κέντρα, ειδικότερα στην παρουσίαση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας, στον τρόπο λειτουργίας της, στις αρμοδιότητές της, καθώς επίσης στις εκδηλώσεις, τα προγράμματα και τους τρόπους επικοινωνίας με το κοινό.

Όσον αφορά τις σημαντικότερες αλλαγές, που συντελέστηκαν τα τελευταία χρόνια γενικά στις βιβλιοθήκες, συνεπώς και στην εξεταζόμενη βιβλιοθήκη, η κυριότερη αλλαγή αφορά στην εισαγωγή των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης σε αυτές και στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών τους υπηρεσιών.

Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, ένα σημαντικό βήμα προς τον εκσυγχρονισμό των βιβλιοθηκών στάθηκε η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και σε τομείς πέρα από την αναζήτηση και την αρχειοθέτηση του υλικού τους.

Συνεπώς, στην περίπτωση που η εξεταζόμενη βιβλιοθήκη, μεταξύ των άλλων, συνεχίσει να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις στο χώρο της Βιβλιοθηκονομίας, θα παραμείνει στην επικαιρότητα ως προς το ενδιαφέρον του κοινού και μάλιστα με αυξανόμενους ρυθμούς επισκεψιμότητας στις υπηρεσίες του Δήμου.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνική βιβλιογραφία

- Αθανασίου, Λ., (2007). *Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας στις επιστήμες της αγωγής: Ποσοτικές και Ποιοτικές προσεγγίσεις*. Ιωάννινα: Εφύρα, σ. 440.
- Αθανασοπούλου, Α., (2003). *Πολιτιστική επικοινωνία, τόμος Β', Μέσα Εκπαίδευσης*, Πάτρα: ΕΑΠ
- Αθανασοπούλου, Α., Χαμπούρη - Ιωαννίδου Α., (2002). *Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων: πολιτιστικό πλαίσιο*, Πάτρα: ΕΑΠ, σ.313
- Αλεξανδρή, Ε.Π., (2015). *Πολιτισμική Κληρονομιά - Διαχείριση. Πολιτιστική Αναγέννηση της Αθήνας του 19^{ου} αιώνα*. Αθήνα: Ίων.
- Ανδρέου, Α. Κ., (2001). *Ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και βιβλιοθήκες: εκπαίδευση και αξιολόγηση*. Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Βανδώρος, Γ., (1971). *Εγχειρίδιον Γενικής Ιστορίας*. Αθήναι: έκδ. Γρηγόρη.
- Βερνίκος, Ν., (2005). *Πολιτιστικές βιομηχανίες*, Αθήνα: Κριτική.
- Βινιεράτου, Μ., (2003). *Πολιτιστική πολιτική και διοίκηση. Πολιτιστική διαχείριση*, ΕΑΠ, Πάτρα.
- Βλάχος, Α., (1998). *Πεισίστρατος ο φιλόπρωτο*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σ.73.
- Γέρος, Π., (2014). *Βιβλιοθήκες-Ποιος ο ρόλος τους σήμερα*.
- Γιαννούτσου, Ν., (2010). *Η τεχνολογία, τα μουσεία, η μάθηση , η αφήγηση και το παιχνίδι προς μία ιστορία συνάντησης*.
- Γιαννούτσου, Ν., Μπούνια, Α., Ρούσου, Μ., & Αβούρης, Ν.,(2011). *Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών με στόχο τη μάθηση σε χώρους πολιτισμού, θέματα επιστημών και τεχνολογίας στην εκπαίδευση*.
- Γκαζή, Α. & Μπούνια, Α., (2012). *Εθνικά μουσεία στη Νότια Ευρώπη. Ιστορία και προοπτικές*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο, σ. 236.

- Γκαζή, Α., (2004). *Μουσεία για τον 21^ο αιώνα. Τετράδια Μουσειολογίας*, σσ.3-13.
- Γκαντζιάς, Γ., (2007). *Ο πολιτισμός στη ψηφιο-επικοινωνιακή παγκοσμιοποίηση (Πρακτικά 13^{ου} Συνεδρίου Εφαρμογής Πληροφορικής και Επικοινωνιών_Θεσσαλονίκη), Πολιτιστική πολιτική, χορηγία και εταιρική κοινωνική ευθύνη.*
- Γκολοβράντζας, Δ., (2014). *Η έννοια της πολιτιστικής δραστηριότητας. Διαθέσιμο στο*
http://www.trikalanews.gr/arthra_apoceis_epistoles/dimitris_gkolobrantzas_h_ennoia_tis_politistikis_drastiriotitas.html (Ανακτήθηκε 16/01/2017)
- Γραμματικάκη - Αλεξίου, Α., (2002). *Διεθνής Διακίνηση Πολιτιστικών Αγαθών και Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη.
- Δαμιανάκος, Σ., (1987). *Παράδοση ανταρσίας και λαϊκός πολιτισμός*, Αθήνα: Πλέθρον, σ.215.
- Δαμιανού, Χ. Χ., (2006) Ή (2007). *Μεθοδολογία δειγματοληψίας: τεχνικές και εφαρμογές/ Χαράλαμπος Χ. Δαμιανού*, Εκδ. Σοφία, σ. 546.
- Δαράκη, Π., (1986). *Λαϊκές βιβλιοθήκες* . Αθήνα: Gutenberg
- Δεμερτζής, Ν., (2002). *Πολιτική Επικοινωνία. Διακινδύνευση, Δημοσιότητα, Διαδίκτυο*. Αθήνα.: Παπαζήσης, σ.536.
- Δενδρινός, Μ., (2010). *Τηλεπικοινωνίες Διαδίκτυο Βιβλιοθήκες*. Αθήνα: Νέων Τεχνολογιών.
- Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας & Νέας Γενιάς Δήμου Καλλιθέας, 2017
- Δρίγκας, Α., (2010). *Τηλεδιάσκεψη και πολυμέσα στο δίκτυο ίντερνετ*. Αθήνα.
- Ελ, Αμπάντι, Μ., (1998). *Η αρχαία βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας: η ζωή και η μοίρα της*. Αθήνα: Σμίλη, σ. 264.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καλλιθέας 2015 – 2019

- Ζαφειρόπουλος, Κ., (2005). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Κριτική, σ. 270.
- Ζερβάκη, Α., (2010). *Η έννοια της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, η σύμβαση της UNESCO*.
- Ζορμπά, Μ., (2014). *Πολιτική του πολιτισμού*. Αθήνα: Πατάκη, σ. 423.
- Ζώτος, Γ.Κ. (2008). *Διαφήμιση σχεδιασμός, ανάπτυξη, αποτελεσματικότητα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις επιστημονικών βιβλίων και περιοδικών, University studios press.
- Θεοφανίδης, Σ., Μ., (1998) ή (2002). *Μεθοδολογία της επιστημονικής σκέψης και έρευνας: πώς γίνεται η επιστημονική έρευνα και πώς γράφεται μια επιστημονική έρευνα*, Αθήνα: Μπένου, σ. 803.
- Θεοφιλίδης, Χ., (2002). *Η συγγραφή επιστημονικής εργασίας. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Δαρδανός, σ. 219.
- Ιωαννίδης Γ., (2002). *Ο ρόλος του εθελοντικού τομέα στην τοπική πολιτιστική ανάπτυξη: η περίπτωση της πόλης του Πειραιά κατά την περίοδο 1974- 2000*, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Καστόρας, Σ.Δ., Μακρή, Α., (2002). *Πολιτιστική Επικοινωνία*, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, τ. Α', σ.153.
- Κοκκίνης, Σ. (1970). *Βιβλιοθήκες και Αρχεία στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδ. Πέτρου Τζουνάκου, σ. 332
- Κοκκίνης, Σ., (1981). *Βιβλιοθήκες και βιβλία ή τα σκοτάδια με αριθμούς*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 246
- Κολιούσκας, Β., (2005). *Οι σχολικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία (1994- 2004).Θεωρία και πράξη*. Πτυχιακή εργασία. Σ.Δ.Ο., Α.Τ.Ε.Ι Θεσσαλονίκης.
- Κόνσολα, Θ., & Ιωαννίδης, Γ., (2006). *Οι πολιτιστικοί θεσμοί στη διαδικασία αναζωογόνησης των πόλεων. Τα νεωτερικά φεστιβάλ*.

- Κόνσολα, Ν., (1990). *Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Κόνσολα, Ν., (1995). *Διεθνής προστασία της παγκόσμιας κληρονομιάς*, Αθήνα: Παπαζήση, σ.233.
- Κοντοπούλου, Ν., (1976). *Δημόσιες βιβλιοθήκες*. Αθήνα
- Κορκίδη, Μ., (2003). *Ο ρόλος των δημοτικών βιβλιοθηκών και η προσφορά τους στην τοπική κοινωνία, υπηρεσίες βιβλιοθηκών για την κοινότητα*. Διεθνής διάσκεψη με θέμα τις δημόσιες βιβλιοθήκες, Αθήνα. Διαθέσιμο στο: <http://lekynthos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11136/pol009.pdf?sequence=2>
- Κοσμίδου, Ζ., (2000). *Ο πολιτισμός ως επικοινωνιακό μέσο για τη βελτίωση των διεθνών σχέσεων*. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και πολιτικών επιστημών, σ. 387.
- Κουζέλης, Γ., (2006), *Φιλική κοινωνία ή κοινωνία χρηστών. Γνώση, υποκειμενικότητα και πολιτισμός στον κόσμο των νέων τεχνολογιών*, Αθήνα: Κριτική.
- Κυνηγός, Μ., (1989). *Παιδικές Βιβλιοθήκες [Σεμινάρια]*. Αθήνα: Κέντρο Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου, σ. 242.
- Κυριαζή, Ν., (1998). *Η κοινωνιολογική έρευνα: κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, σ. 366.
- Κωνσταντίνου, Γ. Μ., (1970). *Παχώμιος, Ωρσίσιος, Θεόδωρος Μοναχός, Μακάριος ο Αιγύπτιος*. Αθήνα: Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος.
- Λάββας, Γ.Π & Καραβασίλη, Μ.Ν., (2003). *Πολιτιστική κληρονομιά-Εισαγωγή-Βασικές Έννοιες, κορυφαία μνημειακά συγχροτήματα του ελλαδικού χώρου, προστασία & διαχείριση πολιτιστικής κληρονομιάς*. Αθήνα: Ε.Κ.Π.Α/Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ.

- Λαμπίρη- Δημάκη, I., & Παναγιωτόπουλος, N., (1995). *Pierre Bourdieu: κοινωνιολογία της παιδείας*: 10 ανακοινώσεις.
- Λερίου, A., & Μουρουγκλού, A., (2006). *Καλλιθέα. Όψεις της ιστορίας του δήμου και της πόλης*. Αθήνα: Αλέξανδρος.
- Μανδηλαράς, B., (1993)., *Πλούταρχος., Βίοι παράλληλοι*, τ. 17. Αθήνα: Κάκτος.
- Μονιάρου, Παπακωσταντίνου, B., (2004). *Εισαγωγή στη Βιβλιοθηκονομία*, Αθήνα: σ. 86.
- Μούλιου, M., & Μπούνια, A.,(1999). *Μουσείο και Επικοινωνία, Αρχαιολογία και Τέχνες*, τευχ.72
- Μπαντιμαρούδης, Φ., (2011). *Πολιτιστική Επικοινωνία*. Αθήνα: Κριτική.
- Μπίκος, Γ., Δ., & Κανιάρη, A., (2014), *Μουσειολογία, πολιτιστική διαχείριση και εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και μελέτες περιπτώσεων*
- Μπιτσάνη, E., (2002). *Πολιτισμός και τοπική κοινωνία : η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης.1980-2000*, Αθήνα : Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Μπιτσάνη, E., (2004). *Πολιτιστική διαχείριση και περιφερειακή ανάπτυξη. Σχεδιασμός πολιτιστικής πολιτικής και πολιτιστικού προϊόντος*. Αθήνα: Διόνικος.
- Μπούνια, A., (2004). *Το Βρετανικό Μουσείο ευέλκτο και ανοικτό σε νέες ερμηνείες. Δύο εκθέσεις το αποδεικνύουν*.
- Μπώκος, Γ. Δ.. (2001). *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Πληροφόρησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου, σ. 572.
- Νικητάκης, M., Βραχλιώτη, M., (2006). Πληροφοριακή Παιδεία: μέθοδοι και η ελληνική πραγματικότητα στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Στο Πρακτικά Ημερίδας Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της περιφέρειας ως μοχλοί υποστήριξης των εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δράσεων των δημοσίων και σχολικών βιβλιοθηκών, Καλαμάτα.

- Νταβαρίνος, Π., (2003). *Ιστορία Βιβλιοθηκών του Ελληνισμού*. Έλλην, σ. 184.
- Ντελόπουλος, Κ., (1987). *Οργάνωσε τη βιβλιοθήκη σου. Ένας πρακτικός οδηγός για την οργάνωση λαϊκών, παιδικών, σχολικών, ιδιωτικών βιβλιοθηκών*. Αθήνα: Gutenberg, σ. 190.
- Παλαμιώτη, Σ., (1998). *Λαϊκές βιβλιοθήκες. Οδηγός για την οργάνωσή τους*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, σ. 405.
- Παπάζογλου, Χ., (2000). *Η Καλλιθέα του χτες και του σήμερα*. Καλλιθέα: εφημ. Έρευνα Καλλιθέας
- Παπακωσταντίνου, Μονιάρου, Β.,(1998). *Ανάπτυξη και διαχείριση συλλογής*
- Παπαλεξανδρή, Ν.Α., & Μπουραντά, Δ.Κ., (2003). *Εισαγωγή στη διοίκηση των επιχειρήσεων*. Αθήνα: Ε. Μπένου, σ. 210
- Παρασκευοπούλου, Ι. Ν., (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: τ. Α', σ. 212.
- Παρασκευοπούλου, Ι. Ν., (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: τ. Β', σ. 191.
- Πασχαλίδης, Γ., (2002). *Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων: εισαγωγή στον πολιτισμό*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. τ.(1), σ.312
- Παυλογεωργάτος, Γ., (2003). *Διατήρηση της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Παχάκη, Κ., & Αγγελίδου, Φ., (2000). *Ο πολιτισμός ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας. Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών*. Αθήνα
- Πεπούδη, Α., (2009). *Αρχιτεκτονική δικτύων*. [Διαθέσιμο στο: <http://users.sch.gr/pepoudi/site/pages/page3.html>]
- Πικοπούλου- Τσολάκη, Δ., (2002). *Ο πολιτισμός ως εναλλακτικός τρόπος εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας στα μουσεία. Μέθοδοι εξοικείωσης του κοινού με*

τη τέχνη στα μουσεία. Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων, Πολιτισμός και Εκπαίδευση, τ. Γ' , Διοίκηση Πολιτιστικών Μονάδων, Πάτρα, ΕΑΠ

- Πικοπούλου- Τσολάκη, Δ., Γλύτση, Ε., Ζαφειράκου, Α., Κακούρη- Χρόνη, Γ., (2002). *Τα μουσεία και το κοινό τους-Κατηγορίες κοινού. Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων. Πολιτισμός και Εκπαίδευση, τ. Γ', Διοίκηση πολιτισμικών μονάδων, Πάτρα, ΕΑΠ, σ. 264*
- Πυργιοτάκη, Ι. Ε., (1998). *Κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικές ανισότητες. Πρόλ. Ιωάννα Λαμπίρη- Δημάκη.*
- Ράμμος, Ν., (2011). *Η ιστορία των βιβλιοθηκών- Οι Βιβλιοθήκες στην Αρχαιότητα, στη Ρωμαϊκή Εποχή, στη Βυζαντινή Εποχή και στα Νεότερα Χρόνια*, Αθήνα. blogs.sch.gr/nrammos/2011/04/10/ιστορία-των-βιβλιοθηκών/
- Ρόξεναντ, Μ., (1976). *Φιλοσοφικό Λεξικό*, Αθήνα: Γνώσεις.
- Ρόντος, Κ., & Παπάκης, Ε., (2006). *Στατιστική έρευνα: μέθοδοι και εφαρμογές*. Αθήνα: Σιδέρης, σ. 399.
- Σηφάκη, Ε., & Σηφάκης, Γ.,(2007). *Πολιτιστικό μάρκετινγκ και νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία των πολιτιστικών οργανισμών.*
- Σηφάκης, Γ.Μ., (2007). *Ζητήματα Ιστορίας του ελληνικού θεάτρου*, Κρήτη :σ.384
- Σίσκος, Σ. Β., (2014). *Περσέας ο τελευταίος βασιλιάς των Μακεδόνων*. Αθήνα: εκδ. Μάλλιαρης.
- Σκόντζος, Λ., (2006). *Άγιος Παχώμιος ο Μέγας: ο ιδρυτής του κοινοβιακού μοναχισμού*. Αθήνα: http://aktines.blogspot.gr/2014/05/blog-post_6682.html
- Σπυριδάκης, Μ., & Δερμετζόπουλος, Χ., (2004). *Ανθρωπολογία, κουλτούρα και πολιτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο, σ.382.
- Στάϊκος, Κ.Σ., (1996). *Η βιβλιοθήκη από την αρχαιότητα ως την αναγέννηση και σημαντικές ουμανιστικές και μοναστηριακές βιβλιοθήκες (3000 π.Χ. – 1600 μ.Χ.)*. Αθήνα: Στάϊκος, Κωνσταντίνος, σ. 563.

- Στάϊκος, Κ.Σ., (2015). *Αριστοτέλους βιβλιθήκη. Η σπουδαιότερη συλλογή βιβλίων που συγκροτήθηκε ποτέ*. Αθήνα: Άτων, σ. 364.
- Τάτσης, Νικ. Χ. (1999). *Κοινωνιολογία, Κοινωνική Οργάνωση και Πολιτισμικές Διεργασίες*. τ. Β', Αθήνα: Οδυσσέας
- Ταχμαζίδης, Ο., (2016). *Η βιβλιοθήκη ως παράγων ανθοφορίας μιας πόλης* Διαθέσιμο στο
- Τζινιέρη- Τζανετάκου, Ε., (2006). *Δημόσιες-Κινητές Βιβλιοθήκες και παροχή υπηρεσιών στο κοινό*.
- Τοράκη, Κ., (2003). *Οργάνωση, δομή και χαρακτηριστικά εικονικής βιβλιοθήκης*, Αθήνα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, σ.337.
- Τόφλερ, Α., (1992). *Κατανάλωση και κουλτούρα*, Αθήνα: Κάκτος, σ. 261.
- Τροβά Ελ. (1992). *Η έννοια του πολιτιστικού περιβάλλοντος κατά το Σύνταγμα του 1975/86*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Τσαούσης, Γ.Δ, (1983). *Προβλήματα ιστορίας και ιστορικής μεθοδολογίας*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Τσιμπούκης, Β., (2001). *Δεξιότητες για τους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης στον 21^ο αιώνα: Μια διάλεξη στην Αθήνα , Σύγχρονη Βιβλιοθήκη και Υπηρεσίες Πληροφόρησης*, σ.36-42
- Φίλιος, Β.Φ., (1991). *Στρατηγική Διοίκηση των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Interbooks, σ. 143.
- Φράγκος, Β. (2008). *Άτομα με ειδικές ανάγκες*, Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Νομικής.
- Χαραλαμπόπουλος, Β., (1963). *Η σχολική βιβλιθήκη*. Αθήνα: Χριστιανική Ένωση Ελλήνων Εκπ. Λειτουργιών.
- Ψύλλα, Μ., (1998). *Το Μήνυμα ως Αντικείμενο Ερμηνείας και Ανάλυσης στο Πλαίσιο της Επικοινωνιακής Πράξης*», Γ. Παπαγεωργίου (επιμ), Αθήνα: Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Badie B., (1995). *Κουλτούρα και Πολιτική*, Αθήνα: Πατάκης
- Basic tasks in Excel: <https://support.office.com/en-us/article/Basic-tasks-in-Excel-dc775dd1-fa52-430f-9c3c-d998d1735fca?ui=en-US&rs=en-US&ad=US>
- Bauman, Z., (1994). *Ο πολιτισμός ως πράξη*, Αθήνα: Πατάκης.
- Braudel, F., (2002-2003). *Γραμματική των Πολιτισμών*, μετάφραση Άρης Αλεξιάκης, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα: σ. 51-94
- Byrnes, W.J., (1999). *Management and the Arts*, Focal Press.
- Cohen, L. F., & Manion, L., (1997). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Έκφραση, σ. 543.
- Dyson, E., (2000). *Κομπιούτερ 2001 ένας σχεδιασμός για τη ζωή στη ψηφιακή εποχή*, Αθήνα: Ψυχογιός, σ. 494.
- Ennis, L., A., (2005). *The Evolution of Technostress», Computers in Libraries*).
- Hesmondhalgh, D., & Pratt, A. C., (2005). *Cultural industries and cultural policy. International journal of cultural policy*, 11 (1). pp. 1-14.
- Huberman, A. M., and Miles, M. B., (1994). *Data management and analysis* in Denzyn, N.K. Lincoln, Y. S. (edit.) *Handbook of Qualitative Research*. Thousands Oaks: Sage publications.
- IFLA, (2000). *Λαϊκές Βιβλιοθήκες. Κατευθυντήριες οδηγίες*. Σπάρτη, Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σπάρτης, σ. 122.
- Javeau, C., (2000). *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Τυποθήτω, σ. 259.
- Kenyon, G. F., (1951). *Books and readers in ancient Greece and Rome*. Oxford: Clarendon Press.
- Lasswell, H., (1948). *Psychopathology and Politics: Who gets What, When, How*.
- Lévi-Strauss, C., (2002). *Φυλή και ιστορία*. Αθήνα : Πατάκη, σ.138.
- Lord, G.D & Market, K., (2007). *The manual of strategic planning for museums*, Lanham : Alta Mira Press.

- Mackenzie J.S., Owen and Wierck A. (1996). *Knowledge models for networked library services*. Libraries in the Information Society. European Commission.
- Macleod, R., (2010). «*Introduction: Alexandria in History and myth*», Macleod, R. (έκδ.), *The library of Alexandria*, Oxford.
- Marchionini, G. & Maurer, H. (1995). *The Roles of Digital Libraries in teaching and learning*, *Communications of the ACM*, vol. 38, σ. 67-75.
- Rab, A., (2007). *Digital culture-Digitalised culture and culture created on a digital platform* Leonardo da Vinci, Budapest.
- Tight M., (1998). *Lifelong Learning: opportunity or compulsion*, *British Journal of Educational Studies*, pp. 251-263.
- UNESCO (1994). *Διακήρυξη για τις λαϊκές βιβλιοθήκες*. Αθήνα: EKT.
- Weimerskirch, P. J., (1982). *Antonio Panizzi and the British Museum Library*. The 1981 AB Bookman's Yearbook. AB Bookman publications.

Παράρτημα 1

ΔΕΛΤΙΟ ΧΡΗΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ⁹⁹

Επωνυμία Βιβλιοθήκης Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας

Αρ. Ταυτότ. _____ Διεύθυνση _____ Κώδ. Αρ.: _____

Εκδούσα αρχή _____ Τηλ _____ Λήγει: _____

Όνομα: _____

Διεύθυνση

κατ.: _____

Επάγγελμα: _____

Διεύθυνση εργασίας: _____

Δηλώνω υπεύθυνος πως θα προσέχω το βιβλίο και οτιδήποτε άλλο δανείζομαι από τη βιβλιοθήκη. Θα το επιστρέψω στην καθορισμένη ημερομηνία και θα ειδοποιώ για κάθε αλλαγή κατοικίας μου

⁹⁹ Βλ. βιβλίο: Παλαμιώτη, Σ., (1998). Λαϊκές Βιβλιοθήκες, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, σ. 298

Παράρτημα 2

Για να γίνει αναλυτική και τεκμηριωμένη έρευνα σχετικά με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας πραγματοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης. Η συνέντευξη αποτελεί βασική μέθοδο έρευνας και εξαγωγής συμπερασμάτων κατά τη διαδικασία μελέτης ενός ζητήματος. Το πλεονέκτημα της χρήσης της συνέντευξης είναι ότι δίνει τη δυνατότητα στον ερωτώμενο να αναφέρει δραστηριότητες και συμπεριφορές που ενδεχομένως να μην γίνονταν γνωστές στο ευρύτερο κοινό.

Επίσης, παρέχει πληροφορίες, οργανώνεται με εύκολο τρόπο και πραγματοποιείται με μεγάλη ευελιξία (Παπαλεξανδρή & Μπουραντάς, 2003). Το μειονέκτημα της συνέντευξης είναι η ενδεχόμενη διαστρέβλωση των πληροφοριών από τον ερευνητή καθώς και το γεγονός ότι μπορεί να αποτελέσει χρονοβόρα διαδικασία σε ορισμένες περιπτώσεις.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση για τις ανάγκες της εργασίας κρίθηκε απαραίτητη η χρήση της συνέντευξης από το προσωπικό της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας μέσω ερωτηματολογίου. Ο σκοπός ήταν η τεκμηριωμένη παρουσίαση των στοιχείων που παρατίθενται στην εργασία και η εμπεριστατωμένη ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τις αρμοδιότητες, τις δράσεις και τον τρόπο άσκησης αυτών στο πλαίσιο της λειτουργίας της Βιβλιοθήκης.

Επιπλέον, στους στόχους της συνέντευξης είναι η ενημέρωση σχετικά με το δανεισμό, την οργάνωση και την ταξινόμηση των βιβλίων, των εγκυκλοπαιδειών, των άρθρων και των αρχείων που υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη. Γίνεται λεπτομερειακή ανάλυση και παρουσίαση των τρόπων επικοινωνίας με το κοινό καθώς και για τις δυνατότητες εμπλουτισμού με νέο υλικό (βιβλία, εφημερίδες και αρχειακό υλικό). Τέλος, η συνέντευξη, η οποία βρίσκεται στο παράρτημα, παρέχει πληροφόρηση για σειρά εκδηλώσεων που οργανώνει και συνδιοργανώνει η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας σε διάφορους τομείς όπως παιδεία, αθλητισμός, περιβάλλον και τέχνες με άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Παράρτημα 3: Συνέντευξη

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν στους εργαζόμενους της Βιβλιοθήκης παρατίθενται παρακάτω μαζί με τις απαντήσεις που ελήφθησαν.

Για να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη ερωτήθηκαν πέντε υπάλληλοι της Δημοτικής Βιβλιοθήκης οι οποίοι απασχολούνται σε διάφορους τομείς της. Εξ αυτών, δύο άτομα είναι βιβλιοθηκονόμοι Π.Ε. (Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης).

Πρόκειται για ειδικευμένο προσωπικό της Σχολής Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης που είναι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση υπηρεσιών ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του κοινού. Οι άλλοι τρεις είναι βιβλιοθηκονόμοι Τ.Ε. (Τεχνολογικής Εκπαίδευσης)

1^η Ερώτηση: *Πού βρίσκεται το Αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης και ποιες κατηγορίες βιβλίων περιλαμβάνει;*

Απάντηση: Το Αναγνωστήριο βρίσκεται στον 3^ο όροφο της Βιβλιοθήκης. Η βιβλιοθήκη αποτελείται από 3 ορόφους. Στο ισόγειο βρίσκεται ένα μεγάλο μέρος του παιδικού τμήματος. Το τμήμα νεανικής λογοτεχνίας και βιβλία επιστημονικής φαντασίας. Παράλληλα στο Αναγνωστήριο χρησιμοποιείται ως αίθουσα εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στην βιβλιοθήκη είτε αφορούν στην παρουσίαση ενός βιβλίου είτε σε σεμινάρια λογοτεχνικής γραφής, ποίησης ή κινηματογράφου.

2^η Ερώτηση: *Πού βρίσκεται το τμήμα δανεισμού και ποια η διαδικασία δανεισμού των βιβλίων που περιλαμβάνει;*

Απάντηση: Το τμήμα δανεισμού βρίσκεται στο ισόγειο. Στο τμήμα αυτό όλα τα βιβλία δανείζονται στους ενδιαφερόμενους για είκοσι ημέρες με δυνατότητα ανανέωσης τηλεφωνικώς ή δια ζώσης για άλλες είκοσι ημέρες ακόμα. Υπάρχει για κάθε μέλος ειδική κάρτα με κωδικό εγγραφής και αφορά μόνον του δημότες της Καλλιθέας και των συνοικιακών δήμων. Κρατήσεις βιβλίων γίνονται μόνον για βιβλία που έχουν ποικίλα θέματα ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας.

3^η Ερώτηση: *Το πληροφοριακό τμήμα σε ποιο μέρος της βιβλιοθήκης βρίσκεται και τι είδους βιβλία περιλαμβάνει;*

Απάντηση: Στο ισόγειο του κτιρίου βρίσκεται το πληροφοριακό τμήμα που περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες βιβλίων όπως εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, βιβλιογραφικούς οδηγούς, συλλογή με βιβλιογραφικό και φωτογραφικό υλικό τοπικού ενδιαφέροντος, ελληνική και ξένη λογοτεχνία, βιβλία ιστορίας, φιλοσοφίας, ψυχολογίας, κοινωνικών επιστημών, θρησκευτικών ζητημάτων και θεάτρου.

Επίσης, το πληροφοριακό τμήμα περιλαμβάνει αρκετούς τίτλους τοπικών εφημερίδων και τοπικών περιοδικών. Βρίσκεται στο ισόγειο για λόγους προσβασιμότητας και για καλύτερη ενημέρωση του κοινού από το προσωπικό. Επιπλέον, το προσωπικό είναι πάντοτε στη διάθεση του αναγνώστη για κάθε πληροφορία και βοήθεια σχετική με τη λειτουργία της βιβλιοθήκης. Επίσης, στον πρώτο όροφο βρίσκεται το πληροφοριακό υλικό που περιλαμβάνει τα βιβλία που δεν δανείζονται, τα οποία είναι σπάνιες και ακριβές εκδόσεις, εγκυκλοπαίδειες και λεξικά. Επίσης, υπάρχει περιορισμένος αριθμός βιβλίων αυτών των κατηγοριών που είναι δυνατό να δανειστούν για πέντε ημέρες.

4^η Ερώτηση: *Πού είναι το τμήμα υπολογιστών και πού το τμήμα περιοδικών;*

Απάντηση: Το τμήμα Η/Υ βρίσκεται στον δεύτερο όροφο και περιλαμβάνει τέσσερις υπολογιστές όπου μπορούν οι ενδιαφερόμενοι μέσω αυτών να εντοπίσουν το υλικό που χρειάζονται. Το τμήμα περιοδικών βρίσκεται στον ημιώροφο και εκεί υπάρχουν 35 τίτλοι περιοδικών, τα οποία δεν δανείζονται.

5^η Ερώτηση: *Με ποιον τρόπο γίνεται ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης με νέο υλικό;*

Απάντηση: Ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης με νέο υλικό πραγματοποιείται ετησίως μέσω αγορών και δωρεών βιβλίων, σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών. Η επιλογή των βιβλίων που αγοράζονται, γίνεται από το προσωπικό της βιβλιοθήκης με βασικό κριτήριο τις ανάγκες των αναγνωστών και τις ελλείψεις της βιβλιοθήκης

κατόπιν ενημέρωσης από την τρέχουσα βιβλιογραφία, τον περιοδικό τύπο αλλά και μέσω του διαδικτύου.

6^η Ερώτηση: *Με ποιους τρόπους έρχεται σε επικοινωνία η Βιβλιοθήκη με το αναγνωστικό κοινό;*

Απάντηση: Η βιβλιοθήκη ενημερώνει το αναγνωστικό κοινό μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ή μέσω κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter) προκειμένου να τους αποστείλει ερωτηματολόγια σχετικά με αγορές νέων βιβλίων. Επίσης, προχωρά στη διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων και στην τοποθέτηση αφισών σε διάφορα σημεία του δήμου.

7^η Ερώτηση: *Με ποιον τρόπο οι πολιτιστικές εκδηλώσεις ενισχύουν την επικοινωνία της Βιβλιοθήκης με το αναγνωστικό κοινό;*

Απάντηση: Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας στην προσπάθειά της να αναβαθμίσει το πολιτιστικό επίπεδο των δημοτών αλλά και να επικοινωνήσει μαζί τους προκειμένου να ενδιαφερθούν και να αναζητήσουν το υλικό της, πραγματοποιεί συχνά εκδηλώσεις και προγράμματα που σχετίζονται με κατηγορίες βιβλίων που προσφέρει. Πραγματοποιεί παρουσιάσεις βιβλίων για ενήλικες και παιδιά, ώστε να γνωρίσουν αυτές οι κατηγορίες πολιτών το περιεχόμενο ορισμένων βιβλίων και να ενεργοποιηθούν για άλλα της ίδιας κατηγορίας ή παρεμφερή. Διοργανώνει σεμινάρια ποίησης, κινηματογράφου, λογοτεχνικής γραφής, συναισθηματικής διαλεκτικής, μαθήματα για τη δημιουργία κόμικς από παιδιά, δραματοποιημένα παραμύθια, και θεατρικά δρώμενα. Αναλαμβάνει τη λειτουργία εργαστηρίων εικονογράφησης για παιδιά κατά τη γιορτή της Παγκόσμιας Ημέρας παιδικού βιβλίου, εκπαιδευτικές εκδρομές και επισκέψεις των παιδιών και των εφήβων σε παραστάσεις όπερας. Δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η Βιβλιοθήκη είναι το Ευγενίδειο Ίδρυμα, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ).

8^η Ερώτηση: *Θα μας αναφέρετε ενδεικτικά κάποιες εκδηλώσεις που πραγματοποίησε ή θα πραγματοποιήσει η Βιβλιοθήκη μόνη της ή σε συνεργασία με άλλους φορείς;*

Απάντηση: Καταρχάς, να σας ενημερώσω ότι οι εκδηλώσεις που οργανώνει η Βιβλιοθήκη μπορεί να γίνονται μία φορά ή να πραγματοποιούνται κάθε χρόνο. Ορισμένες εκδηλώσεις και πολιτιστικές δράσεις που είχαμε οργανώσει αφορούσαν στη συναυλία του Γιάννη Μαρκόπουλου, που πραγματοποιήθηκε το 2000 στο Δημοτικό Θέατρο Καλλιθέας (Λέριου & Μουρουγκλού, 2006: 319), στην έκθεση με τίτλο «Η ιστορία της πρώτης ελληνίδας ζωγράφου, Σοφία Λασκαρίδου, Η ανατροπή ενός κατεστημένου», που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2001, με αφορμή τα εγκαίνια της Δημοτικής Πινακοθήκης «Σοφία Λασκαρίδου». Μια ακόμα σημαντική πολιτιστική δράση ήταν η συναυλία της λαϊκής ορχήστρας «Μίκης Θεοδωράκης», τον Οκτώβριο του 2005 στο κλειστό γυμναστήριο «Έσπερος» με τίτλο «1940-2005 65 χρόνια όχι στο φασισμό», μέσω της οποίας προσπαθήσαμε να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή για τους αγώνες του λαού μας κατά του φασισμού. Επίσης, μια πολύ σημαντική εκδήλωση που έγινε στη μνήμη της συγγραφέως Τατιάνας Γκρίτση, το 2006, πραγματοποιήθηκε στην αυλή της οικίας Λασκαρίδη.

Όσον αφορά στις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο, τέτοιες είναι η Παγκόσμια ημέρα παιδικού βιβλίου που γιορτάζεται μέσα από μια σειρά δράσεων. Οι δράσεις αυτές γίνονται σε συνεργασία με τη βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ). Μια τέτοια δράση ήταν αυτή που έγινε φέτος και είχε τίτλο: «Ταξιδεύοντας στον Μοριά με τον Νίκο Καζαντζάκη», που είναι λογοτεχνική συνάντηση ενηλίκων με αφορμή το «Έτος Καζαντζάκη» στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας. Επίσης, στο τέλος κάθε χρονιάς, μια έκθεση με τα έργα των παιδιών έρχεται να προβάλλει ολόκληρη την αξιόλογη εργασία των συμμετεχόντων.

Παράρτημα 4: Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο- χρήστες

Προσωπικά στοιχεία

1. Φύλο

- ☐ Άντρας
- ☐ Γυναίκα

2. Ηλικία

- ☐ 18-25
- ☐ 26-30
- ☐ 31-35
- ☐ 36-40
- ☐ 40+

3. Επάγγελμα

- ☐ Φοιτητής/Φοιτήτρια
- ☐ Εκπαιδευτικός
- ☐ Δημόσιος Υπάλληλος
- ☐ Ιδιωτικός Υπάλληλος
- ☐ Οικιακά
- ☐ Ελεύθερος Επαγγελματίας
- ☐ Άλλο

4. Επαγγελματική Κατάρτιση

- ☐ Υποχρεωτική εκπαίδευση
- ☐ ΙΕΚ
- ☐ ΤΕΙ/ΑΕΙ
- ☐ Μεταπτυχιακό
- ☐ Άλλο

5. Πόσο συχνά επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη; (Μπορείτε να επιλέξετε με X μια από τις παρακάτω επιλογές)

- ☐ Τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα
- ☐ Τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα
- ☐ Τουλάχιστον κάθε 15 μέρες
- ☐ Τουλάχιστον μια φορά το μήνα
- ☐ Τουλάχιστον μια φορά στους τρεις μήνες
- ☐ Σπανιότερα

6. Για ποιο λόγο επισκέπτεστε τη Βιβλιοθήκη; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια επιλογές)

- ☐ Δανεισμός
- ☐ Έρευνα
- ☐ Υλικό για Έρευνα
- ☐ Μελέτη

☐ Ενημέρωση

☐ Άλλο

7. Πόσα βιβλία γενικού περιεχομένου διαβάσατε τον τελευταίο χρόνο;

☐ Κανένα

☐ 1 έως 5

☐ 6 έως 10

☐ Πάνω από 10

8. Διαβάζετε ξενόγλωσση λογοτεχνία;(μεταφρασμένη ή από πρωτότυπο, ή και τα δύο;)

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

9. Αν ναι, ποια γλώσσα προτιμάτε να διαβάσετε;

☐ Αγγλικά

☐ Γαλλικά

☐ Γερμανικά

☐ Ισπανικά

☐ Άλλο

10. α)Υπάρχουν βιβλία που θέλετε να συμπεριλαμβάνει η Βιβλιοθήκη;

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

β) Αν ναι, αναφέρετε ορισμένα:

α).....

β).....

γ).....

δ).....

11. Με ποιο κριτήριο επιλέγετε ένα βιβλίο;

- ☐ Θέμα
- ☐ Συγγραφέα
- ☐ Εξώφυλλο
- ☐ Αριθμός σελίδων
- ☐ Κριτικές
- ☐ Διαφήμιση

12. Ποιες υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης γνωρίζετε;

Υπηρεσία	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Αναγνωστήριο		
Δανεισμός		
Κράτηση βιβλίων		
Ανανέωση βιβλίων		
Φωτοαντίγραφα		
Χρήση περιοδικών		

Χρήση εφημερίδων		
Χρήση οπτικοακουστικού υλικού (CD, DVD, κ.τ.λ.)		
Δωρεάν πρόσβαση Ίντερνετ		
Δωρεάν χρήση Η/Υ		
Μελέτη παλαιών εκδόσεων		

13. Επιλέξτε κατά πόσο διαφωνείτε/συμφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις

Προσωπικό	Καθόλου	Ελάχιστα	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Ζητάω βοήθεια από το Προσωπικό					
Το προσωπικό είναι εξειδικευμένο με τις νέες τεχνολογίες					
Είμαι ικανοποιημένος από τη βοήθεια του προσωπικού					
Το προσωπικό					

με κατευθύνει σωστά στην εύρεση υλικού					
--	--	--	--	--	--

14. Προς ποια κατεύθυνση πρέπει να δραστηριοποιηθεί η Βιβλιοθήκη για να βελτιωθούν οι υπηρεσίες και να εξυπηρετείστε καλύτερα; (Κατατάξτε από το 1 έως το 4) 1=καθόλου σημαντική, 2=λιγότερο σημαντική, 3=αρκετά σημαντική , 4=πολύ σημαντική

Αυτοματοποίηση υπηρεσιών (αυτόματος δανεισμός και επιστροφή βιβλίων)	
Αύξηση θέσεων αναγνωστηρίου	
Αύξηση ωρών λειτουργίας/το απόγευμα και το Σάββατο	
Αύξηση θέσεων Η/Υ	
Διαδανεισμός (δανεισμός μεταξύ βιβλιοθηκών)	
Απόσυρση φθαρμένου υλικού και αντικατάστασή του	
Οργάνωση λογοτεχνικών βραδιών	

15. Έχετε να προτείνετε κάποιες βελτιώσεις που θα θέλατε να δείτε στη βιβλιοθήκη και δεν αναφέρθηκαν ;

Ερωτηματολόγιο - εργαζόμενοι

Προσωπικά στοιχεία

1. Φύλο

- ☐ Άντρας
- ☐ Γυναίκα

2. Ηλικία

- ☐ 18-25
- ☐ 26-30
- ☐ 31-35
- ☐ 36-40
- ☐ 40+

3. Ποια η σχέση εργασίας/απασχόλησής σας;

- ☐ Μόνιμος Δημόσιος Υπάλληλος
- ☐ Μόνιμος Δημοτικός Υπάλληλος
- ☐ ΙΔΑΧ, Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
- ☐ ΣΜΕ, Σύμβαση ορισμένου χρόνου
- ☐ Εθελοντής/Εθελόντρια
- ☐ Εξωτερικός συνεργάτης
- ☐ Άλλο

4. Επαγγελματική Κατάρτιση

- ☐ Υποχρεωτική εκπαίδευση
- ☐ ΙΕΚ
- ☐ ΤΕΙ/AEI
- ☐ Μεταπτυχιακό
- ☐ Άλλο

5. Ποια η διοικητική δομή του πολιτιστικού τομέα του Δήμου και πόσοι εργάζονται σε κάθε τμήμα;

6. Η πολιτιστική δραστηριότητα του Δήμου βασίζεται στην παραγωγή ή στην κατανάλωση πολιτιστικών γεγονότων;

7. Ποιοι οι κατευθυντήριοι άξονες του προγράμματος πολιτιστικής πολιτικής;

- ☐ Πνευματικές ανάγκες των πολιτών
- ☐ Υλικές ανάγκες των πολιτών
- ☐ Επιμόρφωση με σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση/εξέλιξη
- ☐ Κοινωνική ένταξη
- ☐ Κοινωνική συνοχή
- ☐ Έκφραση και δημιουργικότητα
- ☐ Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας
- ☐ Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

8. Το πρόγραμμα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων καταρτίζεται

- ☐ Από το πολιτιστικό κέντρο
- ☐ Από τη Δημοτική Επιχείρηση
- ☐ Από το Δημοτικό Συμβούλιο
- ☐ Από τους τοπικούς φορείς
- ☐ Από διάφορους συλλόγους και σωματεία
- ☐ Κανείς από αυτούς

9. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πολιτιστικές δραστηριότητες που απευθύνονται στις εξής πληθυσμιακές ομάδες:

- ☐ Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες
- ☐ Τουρίστες
- ☐ Άνεργοι
- ☐ ΑμεΑ
- ☐ Νέοι
- ☐ Ηλικιωμένοι
- ☐ Γυναίκες
- ☐ Παιδιά
- ☐ Άλλες

10. Ποια από τα ακόλουθα κριτήρια ενθαρρύνουν την τοπική πολιτιστική παραγωγή;

- ☐ Χορηγίες
- ☐ Συγχρηματοδότηση
- ☐ Υποδομές για παραγωγή έργων
- ☐ Εξάσκηση/Εκπαίδευση
- ☐ Μέσα προβολής και προώθησης
- ☐ Άλλα, παρακαλώ εξειδικεύστε

11. Σε ποιες περιοχές του Δήμου επικεντρώνεται η προβολή των πολιτιστικών δραστηριοτήτων;

- ☐ Κατοικίες
- ☐ Απομακρυσμένες περιοχές
- ☐ Εμπορική/Επιχειρηματική

12. Σε ποιους κυρίως απευθύνεται η προβολή;

- ☐ Πληθυσμό άλλων Δήμων
- ☐ Ειδικές κατηγορίες πληθυσμού (γυναίκες, παιδιά, ηλικιωμένοι, ΑμεΑ, εργαζόμενοι, επενδυτές κ.ά.)
- ☐ Τοπικό πληθυσμό εν γένει

13. Η πολιτιστική δραστηριότητα του Δήμου περιλαμβάνεται στην καθημερινότητα των πολιτών

- ☐ Με τη συμμετοχή στα δρώμενα
- ☐ Με τη συμμετοχή στη διοργάνωση
- ☐ Με την «τοποθέτηση» των γεγονότων στο κέντρο της πόλης, άρα ο πολίτης σε κάθε του δραστηριότητα παρακολουθεί και κάποιο δρώμενο
- ☐ Άλλο

14. Επιλέξτε έναν από τους τρεις πρωταρχικούς στόχους της πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου

- ☐ Πνευματική ανάπτυξη των πολιτών
- ☐ Έκφραση και δημιουργικότητα
- ☐ Κοινωνικότητα

15. Χαρακτηρίστε με μια κλίμακα από το 1 έως το 5 (5 το πολύ σημαντικό), τη σπουδαιότητα όσων από τις παρακάτω δραστηριότητες αξιοποιούνται για την κοινωνική ή και οικονομική ανάπτυξη του Δήμου.

- ☐ Θέατρο
- ☐ Γλυπτική
- ☐ Ζωγραφική

- ☐ Κουκλοθέατρο/Θέατρο Σκιών
- ☐ Χορός
- ☐ Τηλεόραση
- ☐ Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
- ☐ Κινηματογράφος
- ☐ Ραδιόφωνο
- ☐ Κλασσικά είδη μουσικής
- ☐ Παραδοσιακές τέχνες και χειροτεχνίες
- ☐ Αρχιτεκτονικά ιστορικά μνημεία και κτίρια
- ☐ Παραδοσιακή μουσική
- ☐ Ποίηση
- ☐ Βιβλιοθήκες και Αρχεία
- ☐ Μουσεία
- ☐ Αθλητικές δραστηριότητες
- ☐ Περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα

16. Οι δραστηριότητες που οργανώνονται συμβαίνουν:

- ☐ Αποκεντρωμένα στις γειτονιές, φιλοξενούμενες σε διάφορα κτίρια
- ☐ Αποκεντρωμένα στις γειτονιές της πόλης, στην ύπαιθρο
- ☐ Στα απομακρυσμένα σημεία της πόλης, σε διάφορα κτίρια
- ☐ Στο εμπορικό /επιχειρηματικό κέντρο σε κατάλληλα κτίρια

17. Ιεραρχήστε αριθμώντας από το 1 (ελάχιστο σημαντικό) ως το 7 (πάρα πολύ σημαντικό) τους εξής αναπτυξιακούς στόχους όσον αφορά την πολιτιστική πολιτική και την οικονομική ή και κοινωνική ανάπτυξη:

Ενδυνάμωση της κοινότητας	
Δημιουργία άμεσης απασχόλησης	
Δημιουργία έμμεσης απασχόλησης	
Επανίδρυση του δημόσιου χώρου	
Διαφήμιση του χώρου σε εξειδικευμένο προσωπικό	
Προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη	
Κοινωνική συνοχή	